

Ekwo Sámelu kẹ mbụ

Hana yee Penina

¹ O duru nwoke lanu, shi lę mkpükpu Ramatayimu-Zofimu; mbụ l'alị úbvú úbvú ndu Ifuremu. Ephä nwoke ono bụ Əlukana; nwa Jierohamu; mbụ nwanwa Elihu. Elihu ono bụ nwa kẹ Tohu; Tohu bürü nwa kẹ Zufu, bụ onye Ifuremu. ² Əlukana ono bẹ lürü ụnwanyi labo; onye lanu aza Hana; onye ophuu nodu aza Penina. Penina bẹ nwụshiru ụnwegirima; obenu lę Hana ta adudu nwa, o nwütaru.

³ Aphagapha bẹ nwoke ono eshije lę mkpükpu iya jeshia mkpükpu Shilo je abarụ Chipfu, bụ Ọkalibe-Kakota-Ike ejá; gwerụ ngwéja nü iya. O bürü ụnwu Elayi, epha phë bụ Hofini waa Finehasu bẹ bụ ndu-uke kẹ Chipfu l'eka ono. ⁴ O nodu abujeru teke Əlukana gwerụ ngwéja ono; o woru oke anụ hée nyee ya, bụ Penina; bya ahéchaa ụnwu iya unwoke; mè ụnwu iya ụnwanyi. ⁵ Ole Hana bẹ ọonmeje anụ anmée; kèle o yeru iya obu; egudekporo lę Chipfu mechiru iya ekpa nwa; ophu ootsudu ime. ⁶ O bürü kèle Chipfu mechiru iya ekpa nwa; ophu ọ tsudu ime ono kpatarụ iphe, nyeji iya anoduje aduka iya l'onyá ono gude akpatsushi iya aphụ. ⁷ O bürü nno bụ g'ọnoduje anwụ aphagapha. O nodu abujeru gę Hana jekporu l'eze-ulo Chipfu;

nyee ji iya ono akpatsu iya aphu; k'ophu bu l'okwaje ekwa; jika eri nri. ⁸ Elukana, bu ji iya abyas iya: "Hana; ?bu gunu be iikwaru ekwa ke te eri nri? ?Bu gunu be aphu jiru ngu obu? Mu ta akadu ngu unwu iri aburu iphe tø?"

⁹ Tøbudu iya bu; Hana kwolihu g'ephe righechaaru nri; bya angua iphe-angungu le Shilo. Teke onoya be Elayi, bu onye uke Chileke no anoo l'oshi, du l'oni eze-ulø Chipfu. ¹⁰ Hana gude obu aphu raa ekwa; pfuru nu Chipfu. ¹¹ O ribua nte su: "Gube Chipfu, bu Okalibe-katotaike; o -buru l'ii-le enya l'aphu, byaru mube nwozi ngu; mbu nyata mu; ophu i ti zohaduru mube nwozi ngu; i -mewaa mu nwuta nwa nwoke be mu e-woekwaru iya phø nu gube Chipfu g'o buru nkengu jasu g'oo-no-bekporu ndzü. Ophu rizo abyadu erwu iya l'ishi."

¹² Tøbudu iya bu: o nodu epfu anu Chipfu ono; Elayi nodu elekpoë ya phø enya l'oni. ¹³ Hana gudekpoëpho obu iya epfu anu Chileke; o buru ogbogboromonu be eme iya ukporo; ole a ta numakwanuru iphe, oopfu. Elayi nodu ari l'oo mee atsu iya. ¹⁴ O bya asu iya "?Bu teke ole be ji-ngubekporu mee? Pantru mee haa!"

¹⁵ Hana su iya: "O to dukwa nno; nnajuphu mu. Mu bukwa nwanyi, aphu jiru obu. Mu ta angukwaru mee; ozoo iphe ozo, atsu atsutsu. O kwa g'o haru mu l'obu be mu shi akoshiru Chipfu. ¹⁶ Ta arikwa le nwozi ngu nwanyi bu onye iphere bvuru l'iphu. O kwa g'aphu ono habe mu shii; waa g'otsu-be mu l'ehu be mu shi teke ono pfushitaru Chileke."

17 Qo ya bụ Elayi sụ iya: “Laa l'èhu-guu! Gẹ Chileke kẹ Ízurèlu mekwaaru ngu iphe, i rworu iya.”

18 Hana sụ iya: “Gẹ nwozi ngu nwanyị dükwa ngu l'obu.” Qo ya bụ; Hana tüğbua je eria nri; iphu bya atusahu iya.

19 O -rwua l'ọnmewa ụtsu echele iya; ẹphe gbèshi bya abaarụ Chipfu eja tüğbua laphushia azụ l'ibe phẹ lẹ mkpukpu Rama. Èlukana bya ejepfu nyee ya ono, bụ Hana; Chipfu nyata nwanyị ono. **20** Tòbudu iya bụ; o tsuta ime. O rwuę ya pho l'ezeda; o nwua nwa nwoke. O gua ya Sámēlu sụ: “Iphe, kparu iya nụ bụ l'ọo Chipfu bẹ mu rwotaru iya.”

Hana eye Sámēlu l'eka Chileke

21 O be teke nwoke ono, bụ Èlukana yẹe ndibe iya tüğburu jeshia anụ Chileke ngwěja; mékwapho g'o mee iphe, o kweru Chileke ukwe iya, bụ g'oomeje aphagapha; **22** ophu Hana ejeduru; kẹle o sụru ji iya: “Mu tee jekwa jasuru teke a nafüadaru nwata-a ẹra; gẹ mu ekutakwa nụ iya je edobe l'ulo Chipfu. O bụwaruro l'eka ono bẹ oo-buru jasuru asuru.”

23 Ji iya, bụ Èlukana sụ iya: “Mee egube dükpoé ngu pho ree. Nodunu jasú teke ii-nafü iya ẹra. Oo gẹ Chipfu mee g'opfu iya vụa.” Qo ya bụ; nwanyị ono nodu l'unuphu; hee nwa iya ono gbiriri jasú o nafü iya ẹra.

24 O nafüchaephō nwata ono ẹra; o kuta iya; yẹe ya swíru; bya akpūta oke-eswi, gbaru apha ẹto; wota ukpokutu-nri, jiru, nkwegka labo; bya egude otumu mée; duru iya jeshia l'ulo Chipfu

lẹ mkpükpu Shilo; e -gudekpóoro lẹ nwata ono hakwadụ nwanshịi. ²⁵ ᘋphe gbuchaa oke-eswi ono; ᘋphe duta nwata ono dujeru Elayi. ²⁶ Hana bya asụ Elayi: “Eshinu ị nọ ndzụ g'i nọ iya-a; nnajịuphu mu; bẹ ọ kwa mu bụ nwanyị ono, pfukubejeru ngu nụ l'eka-a; epfu anụ Chipfu ono. ²⁷ Mu rworu g'o nụ mu nwata-a; Chipfu mewaaru mu iphe ono, mu rworu iya ono. ²⁸ Oo ya bụ lẹ nta-a bẹ mu ekuwaru iya anụ Chipfu. Oo-bụru kẹ Chipfu jasükpooru g'oo-nọ-beru.” ᘋphe baarụ Chipfu ejá l'eka ono.

2

Hana epfu anụ Chileke

- 1 Töbudu iya bụ; Hana pfuru nụ Chipfu sụ: “Obu mu ete ęswa l'ime Chipfu; ọ bụru l'ime Chipfu ono bẹ a paliru mpu mu imeli. Mu nodu asawaa kpaakpaa l'iphu ndu ọhogu mu; kẹle mu ete ęswa l'i dzotaru mu.
- 2 Ọ tọ dükwa onye dübaa nsọ gẹ Chipfu; ọphu ọ dükwa onye ọzo, l'atụru ngu nụ. O to nwedu oke mkpuma, dù gẹ Chileke anyi.
- 3 Ọphu g'unu haa egude etsetse aba l'abaa; g'opfu etsetse te eshihékwa unu l'ọnụ afuṣhi; noo kẹle Chipfu bụ Chileke, bụ iya nwe mmamiphe. Ọ bụru iya bụ onye enyochajẹ umere, nemadzụ emekota ememe.
- 4 Apfụ ndu ọkpehu bẹ anyakwoshiakwaru; ole ndu ike bvụru bẹ a kwawaru ọkpehu g'onye kwarụ ngwọgu.

5 Ndu rijiru ẹpho bẹ wowaru onwophẹ nụ l'opfu
nri; obenu lẹ ndu ọphu mìbà shi atụ bẹ ẹgu
ta abyadụ agubaa.

Nwanyị ono, te eshidu atsụ ime bẹ nwütawaru
ụnwụ ẹsaa; ole onye ọphu nwushiru
ụnwụ igwerigwe bẹ anwüpyashihuwaa
anwüpyashihu.

6 Oo Chipfu aduje ike gbua ebugbu;
o bụkwaru iya pho emeje g'a dzụru ndzụ.

Oo ya bẹ enwubaje nemadzụ l'alị-maa;
o bụkwaru iya pho emeje g'e teta nödu ndzụ.

7 Oo Chipfu bẹ emeje g'a daa ụkpa; o bụkwaru
iya pho bẹ emeje g'e nweru iphe.

Oo ya ewozetajẹ nemadzụ alị; o bụkwaru iya pho
bụ onye ewolije nemadzụ eli.

8 Ookulije ndu ụkpa, gwori l'urwuku;
ndu adudu g'o du phẹ bẹ ookufutajẹ l'ikpozu.

Owojeru phẹ dobe l'echilabọ ndu-ishị;
mbụ dobe phẹ l'eka ẹphe anoduje eri ùbvù.
Eka a türü ọkpali mgboko bụkota kẹ Chipfu; o
buru l'eli iya bẹ o bvugaberi mgboko.

9 Oo-nöduje aboru ndu duru iya nsọ uzo; ole ndu
ejo-ememe bẹ oomeje g'ẹphe tabuhu ọnụ
l'ochii.

O to bụkwa okpehu bẹ nemadzụ egudeje
phafuta ishi;

10 ndu achọ Chipfu opfu bẹ aa-nyakwoshi
yegiriyeegiri.

Oo-shi l'imigwe gude ebgigwe bapfuta phẹ; oo
Chipfu e-kpe mgboko l'ophu ikpe jasụ l'eka
o jeberu.

Oo-nụ Onye eze iya ike; mbụ woru mpu onye
nkiya, a wuru manụ l'ishi palia eli."

11 Töbudu iya bụ; Elukana phẹ tügenua lashịa ibe phẹ lẹ mkpükpu Rama. Nwata ono, bụ Sámēlu nodu l'eka Elayi, bụ onye uke kẹ Chileke jehaaarụ Chipfu ozi.

Iwashị ụnwegirima ibe Elayi

12 Ụnwegirima ibe Elayi bya abükotaru ndu iwashi; ọphu ẹphe ta agubeduru Chipfu iphe. **13** Iphe, ndu-uke Chileke emejekpoo bụ l'ooobujeru teke o nweru onye gweru ngweja; bẹ nwozi onye uke Chileke egudeje ójì, nweru ọnụ eto bya mè anụ ono shikwaduru l'epfu. **14** O -bya l'oo-bvua ya l'ite-ọku ono; ọzoo nwitoshi ono; ọzoo l'eze ite ono; ọzoo l'ite ono, e gude eshi anụ ono. Iphe, ójì ono rwütaru bẹ onye uke kẹ Chileke ewotajé l'oo-bụru nkiya. Noo g'ephe emegbabęje iya iphe, bükpoo ndu Ízuręlu l'ophu, gude iphe-ngweja bya lẹ Shilo bụ ono. **15** Teme ọ nodu abujeru; a -bya l'akpọ eba-iphe ono, e gude egwe ngweja ono ọku; nwozi onye uke Chileke ono abyapfuta onye ọbu, egwe ngweja ọbu; bya asụ iya: “Nükwa mu anụ, onye uke Chileke a-hụ ahùhù; l'o töo natakwa ọphu e shiru eshishi; gbahaa k'oyii.”

16 O -bụru l'onye ono, byaru egwe ejá ono suru: “G'e vuadaru ụzo kpoo eba-anụ ono ọku; teme l'ii-wotawarọ egube dükpoe ngu phọ ree.” Nwozi ono asụ: “Waawaa! Ye mu iya l'eka nta-a; ọ dudu mu ewota iya k'ehuka.” **17** Iphe-eji, ụnwokorobya ono eme kwata paa eka apaa l'enya Chipfu; noo kèle iphe, a nṣuru Chipfu bẹ ẹphe anoduje emebyishi emebyishi.

Sámèlu ejeru Chipfu ozi

¹⁸ Sámèlu bụ nwata nwokoro nshịi, ejeru Chipfu ozi, eyeje akpawuru uwe ochaa, ndu-uke Chileke eyeje. ¹⁹ Aphagapha bẹ ne iya akwaje nwa uwe kpowula-kpowula; chitatu iya mẹ yee ji iya je egwe eja, ẹphe egweje aphagapha. ²⁰ Elayi nodu agojeru ọnụ-oma nü Ẹlukana yee nyee ya ono sụ: “Gẹ Chipfu mee gẹ nwanyị-a nwutaru ngu ụnwiegirima, l'a-nọ-chi enya Sámèlu, onye ono, nwanyị-a rwojeru Chipfu; o mechaa kuru iya nụ-phu Chipfu azu-a.” E-mechaa ẹphe atụgbua lashịa ibe phẹ.

²¹ Chipfu bya emeeru Hana iphe-oma; ọ tsuta ime bya anwutafua ụnwiegirima unwoke eto; waa ụnwanyi labo. Nwata ono, bụ Sámèlu nodu l'iphu Chipfu vuta.

Elayi abarụ ụnwiegirima ibe iya mba

²² Nta-a bẹ Elayi kahuwaru ọkpobe akahụ. Ọ nodu anumakotaje iphemiphe, ụnwiegirima ibe iya eme ndu Ízurelu l'ophu; waa l'ẹphe ejepfije ụnwanyi, eje ozi l'ọnụ-abata ulo-ekwa-ndzuko.

²³ Ọ ya bụ; ọ sụ phẹ: “?Bụ gụnu meru g'o gude unu nodu eme egube iphe, dù nno? Onyemonye bẹ epfukotaeru mu pho k'iwashị, unu ewegbabe.

²⁴ Waawakwa ụnwu mu. Iphe ono, mu anụ l'eka epfu iya l'echilabo ndu kẹ Chileke ono ta abükwa iphe, dù ree bẹ ọ bụ; kẹ g'unu noduje eme ndibe Chipfu g'ephe shiswee uze. ²⁵ Ọ -bụru lẹ nemadzụ mesweru nemadzụ ibiya bẹ bükwa Chileke e-doshiru phẹ iya; ole ọ -bükwanuru l'ọ Chipfu bẹ nemadzụ mesweru; ?bụ onye a-gbaru nemadzụ ono ọdzori?” Ụnwiegirima ibe iya ono

nyiele-a nchị manụ l'opfu nna phẹ ono; noo kẹle Chipfu tụ-buwaru lẹ ya e-gbushi phẹ.

²⁶ Nwokoro nshii ono, bụ Sámēlu nōdu evukpoeopho evuvu eje. Ọ bürü onye dụ Chipfu mẹ ndiphe l'obu.

Ejo-iphe, a-dapfuta ọnụ-ụlo Elayi

²⁷ Onye kẹ Chileke bya abyapfuta Elayi bya asụ iya: "Wakwa iphe, Chipfu epfu baa: '?' Mu te ewonuru-a onwomu goshi ọnụ-ụlo nna ngu rengurengu lẹ teke ono, ẹphe nọ Fero l'eka l'alị Ijiputu ono tọo? ²⁸ ?Tọ bụnaa mbédúa hotaru nna ngu l'ime ipfu ndu Ízurèlu l'ophu g'o bürü onye uke nkemu; g'o bürü iya e-jeje l'orungweja mu; g'o kpoje ụnwù-isensu ọku; yeje uwe-ukuvu nōdu mu l'iphu? ?Mu ta atükoduru iphe ngweja, ndu Ízurèlu nṣuru, ee-gude kpoo ọku nükotakwapho ọnụ-ụlo nna ngu? ²⁹ ?Bụ gunu meru iphe, unu ta agubeduru ngweja mu iphe; mẹ iphe, aanuje mu anụnu ono, mu tñru ekemu sụ g'a nuje mu l'eze-ụlo eka mu bu ebubu ono? ?Bụ gunu meru g'o gude i ka akwabẹ ụnwegirma ngu ùbvù eme lẹ mbédúa; mbụ unu nōdu agbavụ iphe, kakota ree l'iphe, ndibe mu, bụ ndu Ízurèlu nṣuru mu anụnu; eri iya ada rępfurepfpf?"

³⁰ "Ọ ya bụ lẹ Chipfu, bụ Chileke kẹ ndu Ízurèlu epfu sụ-a: 'Ọ eviya lẹ mu pfuru sụ l'oo ọnụ-ụlo ngu; waa ọnụ-ụlo nna ngu bụ phẹ a-nōduje eje ozi l'iphu mu jasụ lẹ tuutuutuu lẹ miimiimii'; ole nta-a bẹ mube Chipfu epfu sụ-a: 'G'o tọ bụkwaru mu! L'o kwa ndu akwabẹ mu ùbvù bẹ mu akwabẹje ùbvù. Ndu ọphu akpọ mu

ẹbo l'afụ bę a taa gübedu iphe ilile. ³¹ Tubekwa nvọ l'oo-gbabeakwa teke mu e-gbushi ndibe ngu; mę ndu ọnụ-ulo nna ngu; k'ophu bụ l'o too nweduru m'onye lanụ, bụ ogerenya, a-dübbaa nụ l'enya unuphu ibe unu. ³² Ii-gude ẹnyá ngu hümä g'eka ono, mu bu ono nọ l'iphe-ehuka. Iphe, dù ree bę mu e-mekpökwaru ndu Ízurelu; ole-a; l'enya unuphu ibe unu bę ta adụdu onye bụ ogerenya, byaru l'adübbaa ya nụ. ³³ Onyemonye l'ime unu, bụ onye mu te ebufuduru l'orungweja mu ono bę a-nodukwa-a ndzụ; ole ọoburu unu iphe-aphụ; mbụ iphe, unu a-kwa ékwa ẹnyá adụ unu ragaraga. Iphe, bụ ndu-shi l'ọnulo ngu bę a-gbabuhuje nwụhu l'oyii.

³⁴ “Iphe, a-nwụ l'ehu ụnwegirima unwoke ngu ono ẹphenebo, bụ Hofini yee Finehasu bę a-buru ngu iphe-ohubama. Ẹphe a-tuko nwụshihukota l'ujiku lanụ. ³⁵ Mu e-gude eka mu hota onye a-buru uke mube Chileke; mbụ onye e gude ire iya ẹka; bya aburu onye anoduje eme uche mu; waa obu mube Chileke. Mu e-me g'ọnulo onye ọbu pfushia ike. Oo-nodu l'iphu onye nkemu ono, mu wuru manụ l'ishi ono eje ozi jasuru asuru. ³⁶ O buru g'oo-nwụ bụ l'iphe, bụ onye phoduru nụ l'enya unuphu ibe unu l'abyaję bya ephozeru iya; arwọ iya okpoga; waa nri; arwókwa iya pho g'e ye iya gę ya bürü onye-ozi l'eka ndu-uke Chileke anoduje eje ozi; k'ophu ya a-turutajekponu ẹkpú nri ria.”

3

Chipfu eku Sámēlu oku

¹ Nwata nwokoro ono, bụ Sámēlu nodukpoepho l'eka Elayi ejeru Chipfu ozi. Teke ono bẹ Chipfu te eshidu akwatajékawadu epfu eyeru nemadzụ; ọphu e shidu akwatajékawadu aphụ ọphulenya.

² O rwua l'enyaashi ujiku lanụ; Elayi zé l'eka oozeje. Teke ono bẹ nka lawarụ iya l'enya k'ọphu bụ l'o tọ kwatadu aphụ-rwekwadu aphurwe. ³ Ọphu oroku, dù l'eze-ulo Chileke teke anyihudu teke ono. Sámēlu zé azee l'ime eze-ulo Chipfu ono l'eka okpoko ọgbandzu Chileke nọ. ⁴ Chipfu bya ekua Sámēlu oku. Sámēlu za iya: "Waa mu baa!" ⁵ O gude oso gbapfushia Elayi je asụ iya: "Waa mu baa; ?I kuru mu oku?" Elayi sụ iya: "Mu te ekukwaru ngu; jekwa azé azee!" Oo ya bụ; ọ tufgbua je azé-zetakwa azee ozo. ⁶ Chipfu byakwa ekua ya oku ozo sụ: "Sámēlu!" Sámēlu gbalihukwa bya ejepfushia Elayi je asụ iya: "Waa mu baa; ?I kuru mu oku?" Elayi sụ iya: "Nwa mu; mu te ekukwaru ngu oku; jekwa je azé azee." ⁷ Teke ono bẹ Sámēlu teke amaduru Chipfu; ọphu Chipfu teke emedu g'ọ maru opfu nkiya. ⁸ Chipfu byakwa ekua Sámēlu oku k'ugbo eto; Sámēlu zilihukwa jepfushia Elayi je asụ iya: "Waa mu baa; ?I kuru mu oku?" Ọ bya erwua Elayi l'ehu l'oo Chipfu bẹ eku nwata ono oku. ⁹ Ọ ya bụ; Elayi sụ Sámēlu: "Tufgbua je azé azee. O -kuę ngu pho ozo; sụ iya: 'Pfua iphe, ọ bụ Chipfu; kélé nwozi ngu ngabéru-a nchi.' " Sámēlu bya atufgbua je azé-zetakwa azee l'eka ọ zehawaa.

¹⁰ Chipfu bya bya apfuru l'eka ono; bya ekua-haa ya g'o shihawaa eku iya teke ọphuu sụ:

“Sámēlu! Sámēlu!” Sámēlu bya asụ: “Pfua iphe, ọ bụ; kèle nwozi ngu ngabēru-a nchị.” ¹¹ Chipfu bya epfuaru Sámēlu sụ iya: “Lenu; iphe, mu aby a ememe l’alị Ízurēlu bẹ a-buru onye númeru iya nụ; ọo-gbaa ya anwirinwa lẹ nchị. ¹² Lẹ mbokу ono bẹ mu e-me g’iphe, mu pfuru l’ehu ọnụ-ulo Elayi nwükota; e -shi l’ishi jeye l’eka ọ bvụru. ¹³ Mu pfuaru Elayi lẹ mu abyawaa anụ ọnụ-ulo iya aphụ shita nta-a jasuru asuru lẹ k’ejo-iphe ono, ọ machacharu l’ụnwụ iya eme ono; mbụ l’ephe bụ ndu anoduje epfubyi əpha Chipfu; ophu o selajeduru phę azụ g’ephe te eme nno. ¹⁴ Ọ ya meru g’o gude mu riari ọnụ-ulo Elayi angụ sụ l’ejo-iphe, ọnụ-ulo Elayi metaru kpua onwophe bẹ ngweja; ozoo iphe-anụnu ta asukwa asafụ jasúwaroya.”

¹⁵ Sámēlu zewaro jasụ l’utsu; bya agbeshi je agụhaa uzo ulo Chipfu ono. Ole Sámēlu bẹ ndzụ agụ g’oo-shi pfuaru Elayi iphe, e pfuru iya l’ophulenya ono. ¹⁶ Tòbudu iya bụ; Elayi bya ekua ya oku sụ iya: “Nwa mu, Sámēlu.” Sámēlu za iya: “Waa mu baa!” ¹⁷ Ọ jia Sámēlu sụ: “?Bụ gunu bẹ Chipfu pfuru ngu-a? Be ewohakwaru mu iya ewoha. Teke o nweru iphe ono, o pfuru ngu ono dürü ophu i woharu mu ewoha ophu iipfuduru mu iya; gę Chipfu mekwaa ngu iphe ono; mbụ-a; g’o mekwaa ngu ophu kabaarọ shii.” ¹⁸ Ọ ya bụ; Sámēlu tuko iphe ono pfushikötaru iya; ophu ọ dudu ophu ọ wachiru iya awachi. Elayi bya asụ: “O bụ iya bụ Chipfu; g’o mekwaa iphe, dükpoe ya phę ree.”

¹⁹ Sámēlu nodu evukpoępho eje; Chipfu swięru

iya pho eswiru; ophu ọ dudu opfu, o pfuru, adajé l'alị gbarụ eka. ²⁰ Iphe, bükota ndu Ízurəlu; e - shikpỌo lẹ mkpükpu Danu jasụ lẹ mkpükpu Biye-Sheba makotaerupho lẹ Sáməlu bụ ọkpobe onye mpfuchiru kẹ Chipfu. ²¹ Chipfu bya achafuta lẹ Shilo; kẹle ooshije l'opfu iya egoshi Sáməlu onwiya.

4

Ndu Filisitayinu alwụta okpoko ọgbandzu Chipfu

¹ Töbudu iya bụ; iphe, Sáməlu pfuru nwụkotaru ndu Ízurəlu l'ophu. Lẹ teke ono bẹ ndu Ízurəlu wụfuru g'ephe je etsoo ndu Filisitayinu ọgu. Ndu Ízurəlu je akwabẹ k'ogu lẹ Ebeneza; ndu kẹ Filisitayinu nodu kwabẹ lẹ mkpükpu Afeku. ² Ndu Filisitayinu bya edzuchaa onwophe k'ogu bya abapfushia ndu Ízurəlu. Ọgu ono shihuępho ike; ndu Filisitayinu lwụ-kpee ndu Ízurəlu; gbua iphe, rwuru ụnu ụmadzu iri* l'iphu ọgu ono. ³ Ndu ojogu ndu Ízurəlu laphuępho azụ l'odu phẹ; ndu bụ ọgerenya phẹ jia phẹ sụ: “?Bụ gunu meru iphe, Chipfu kweru gẹ ndu Filisitayinu lwụ-kpee anyi l'ogu ntanụ-a? G'anyi je apata okpoko ọgbandzu Chipfu lẹ Shilo k'ophu oo-tsoru anyi je adzota anyi l'eka ndu ọhogu anyi.” ⁴ Oọ ya bụ; ndu ono bya ezia ndu tüğburu jeshia Shilo je apata okpoko ọgbandzu Chipfu, bụ Ọkalibe-Kakötä-Ike ono; mbụ onye ono, bvugaru l'eli chierobu

---

* **4:2** 4:2 Bụ iya bụ 4,000 lẹ mbekee.

ono. Hofini yee Finehasu, bu ụnwegirima Elayi nokwapho l'eka ono; waa okpoko ọgbandzu Chileke ono.

⁵ A pabataephō okpoko ọgbandzu Chipfu ono l'odu ndu Ízurēlu; ụzu tū ke wō; k'ophu bu l'alí nmahuchaaru jiijiji. ⁶ Ndu Filisitayinu numaephō gē ndu Ízurēlu atu ụzu ono; ẹphe jihaa su: “?Bukpoo gunu bē aatū oke ụzu ọwana l'odu ndu Hiburu?” Tobudu iya bu; ẹphe bya amaru l'oo okpoko ọgbandzu Chipfu bē a pabataru l'odu ono. ⁷ Ndzu ḡihu ndu Filisitayinu ono. Ẹphe pfuahaa su: “Oke-agwa bē bataakwaru l'odu ndu Ízurēlu!” “Anyi lashiaakwaru mma! Egube iphe, ọwa-a teke anwụ-swekwaa! ⁸ Nshio anyi! ?Bu onye a-dzota anyi l'eka oke-agwa ọwa? O kwa phē bu agwa ono, gudegbaa ejo iphe-ememe, dugbaa l'udu iya l'udu iya gbushia ndu Ijiputu l'echięgu ono-a. ⁹ Unu shihukwa ike; unubē ndu Filisitayinu! Unu mekwa gē nwoke; g'unu ta aburu ohu ndu Hiburu egube ono ẹphe shihawaa bürü ohu unu ono-a. Oo ya bu; unu rükota onwunu tsoo phē ọgu gē nwoke!”

¹⁰ Oo ya bu; ndu Filisitayinu lwụa ọgu ono; lwụ-kpee ndu Ízurelu k'ophu onyenonu gbalachaaru lashia ibe iya. Ndu e gburu egbugbu kwata paa eka apaa; kele unu nemadzụ ugbo ụkporo eto l'iri l'ise,[†] bu ndu ojogu eje l'okpa le ndu Ízurelu bē laru l'ogu ono. ¹¹ Ẹphe lwụta okpoko Chileke ono. E gbua ụnwegirima ibe

---

[†] **4:10** 4:10 Bu iya bu 30,000, le mbekee.

Elayi ephenebo, bụ Hofini waa Finehasu l'ogu ono.

Anwūhu Elayi

¹² L'ujiku lanụ onokwapho bẹ onye Benjaminu gude ọso shi l'iphu ọgu ono jeshia Shilo; yẹe uwe iya, ọ gbajashịru agbajashị; waa ejia, o kporu kpua onwiya l'ishi. ¹³ Teke ọ bataru bẹ Elayi nœpho anoo lẹ nggada iya ele ẹnya l'uzo; noo kèle obu ete iya ophe lẹ k'okpoko Chileke ono. Nwoke ono bata l'ime mkpukpu; bya epfua iphe, nwuru nụ. Uzu-ekwa bürü wọo lẹ mkpukpu ono l'ophu. ¹⁴ Elayi bya anumapho ụzu-ekwa ono; ọ jiahaa sụ: “?Bu gunu bẹ aatükpooru woowoowoo ophuna?” Nwoke ono meephapho egwegwa bya ejepfu Elayi. ¹⁵ Elayi bẹ dù ụkporo apha ẹno l'apha iri l'ésato. Ophu ọ kwataeduru aphụ ụzo ree; mbụ l'ophuwaa ragaraga. ¹⁶ Nwoke ono sụ Elayi: “Mu bükwa onye shi l'iphu ọgu. Ọ kwa ọso bẹ mu gude shi l'iphu ọgu ono gbalaa ntanụ-a.” Elayi bya ajia sụ: “Nwa mu; ?Denu g'ọ nwuru?” ¹⁷ Nwoke ono, byaru ezi ozi ono sụ iya: “Ndu Ízurelu bẹ gbakwarụ ọso l'iphu ndu Filisitayinu. Ndu Ízurelu bẹ e gburu k'ophu parụ eka apaa. Teme l'unwegirima ibe ngu ephenebo; mbụ Hofini waa Finehasu bẹ nwụhucharu nụ; a bya anatakwapho okpoko Chileke.” ¹⁸ No iya; teke o kuərupho okpoko Chileke ono; Elayi shi lẹ nggada ono dafụ dalaa azụ l'agugà ọnu-abata eka ono. Ọ daa sụru olu ye l'ekwe; ọ bürü iya anwūhu; kèle ọ bụwaa nwoke ọgerenya; bya

anyikwapho ेrwa. Ọ bụru ụkporo apha labo bẹ
ọ bụru onye-ishi ndu Izurelu.

19 Nyee nwa iya, bu Finehasu, bę du ime; o gbabewa iya l'ezeda. Nwanyị ono nümaephō l'okpoko Chileke bę a nataru; teme le nna, nwuru ji iya waa ji iya bę nwuhuwaru nü; ime wata iya ememe; o bürü iya ezeda. Ole ime ono megharü iya eka. **20** O jiphuahaephō ajiphu k'anwuhu; ụnwanyi, eswi iya ime su iya: "Gude eka l'obu; o nwa nwoke bę i nwuru." Ophu o pfuduru opfu yeru phę; ophu o ngaduru phę nchi. **21** O bya agua nwata ono Ikabodu su: "Odu-biribiri Chileke bę lufuwaru l'alị Ízurelu." Ishi iya bu l'a nataru okpoko Chileke; teme waa le nna, nwuru ji iya; waa ji iya nwuhuru. **22** O bya asu: "Odu-biribiri Chileke bę lufuwaru l'alị Ízurelu; kele okpoko Chileke be a natawaru."

5

*Ndu Filisitayinu ẹphe l'okpoko ọgbandzu
Chileke*

¹ Ndu Filisitayinu natachaa okpoko Chileke ono; bya apafu iya le Ebeneza je edobe le mkipukpu Ashidodu. ² Ephe paru iya je edobe l'ime ulo agwa phē, bu Dagonu; woru iya dokube Dagonu l'onwiya. ³ O bya ebe ge ndu Ashidodu tehuru l'onmewa utsu le nchitabohu iya; Dagonu dawaa; kpube iphu l'alí l'atativhu okpoko Chileke ono. Ephe bya apalia Dagonu woru iya dophu azu l'eka o shi du. ⁴ Ephe bya etehukwa l'onmewa utsu ophu tsotaru mbokú k'ono; bya ejeshia ele enya; Dagonu dawaa;

kpube iphu l'alị l'atatiphu okpoko Chipfu ono. Ishi iya mè eka iya tuko chikwoshihu dabyiru l'oma ulo; o bürü ogwehu kpoloko bẹ phoduru nu. ⁵ Oo ya kparu iphe ndu agwaje Dagonu lè mkpükpu Ashidodu; mèkpoo ndu abahuje l'ulo Dagonu taa zojedu ọkpa l'önü-ëswa ulo ono byasụ ntanụ-a.

⁶ Chipfu gude kẹ njø ada ndu Ashidodu eka l'ehu; mewaro ndu obutobu phẹ. O mee phẹ umerekete; mbụ loru oke-ejo-onwo tụ phẹ; gude iya mekpaaha phẹ ẹhu. ⁷ Unwoke Ashidodu bya ahuma g'o'onwuru phẹ; ẹphe sụ: "Okpoko Chileke kẹ ndu Ízurelu bẹ taa nöduekwa eswiru anyi l'eka-a; noo kèle o gudewaa kẹ njø adawaa anyi l'agwa anyi, bụ Dagonu eka l'ehu." ⁸ Oo ya bụ; ẹphe zia ozi; kukọo ndu-ishi ndu Filisitayinu l'ophu; bya ajahaa phẹ sụ: "?Bükpoo imeagha bẹ anyi e-me okpoko Chileke kẹ ndu Ízurelu-a?" Ẹphe sụ: "G'a pafükwa okpoko Chileke kẹ ndu Ízurelu je edobe lè mkpükpu Gatu." Oo ya bụ; ẹphe pafụ okpoko Chileke kẹ ndu Ízurelu ono. ⁹ Tobudu iya bụ; ẹphe pafuchae ya pho paba lè Gatu; Chipfu ghaziaru iya ndu mkpükpu k'ono; gude kẹ njø daahakwa phẹ pho ẹka l'ehu; mbụ k'ophu ndzụ-agugu rwutaru phẹ. O mee oke-ejo-onwo phokashiahaa ndu mkpükpu ono; mbụ egirima mè ogerenya. ¹⁰ Oo ya bụ; ẹphe gulia okpoko Chileke ono je edobe lè mkpükpu Ekuronu. Okpoko Chileke ono nödu abahụ lè mkpükpu Ekuronu; ndu Ekuronu chishia sụ: "Ẹphe pataakwaru okpoko Chileke ndu Ízurelu bya edobe l'eka-a g'o gbushia anyi lè ndibe anyi-

o!” ¹¹ Oo ya bụ; ẹphe bya ezia ozi; kukọ̀ nduishi ndu Filisitayinu l'ophu; bya asụ phẹ: “Unu pafu okpoko Chileke kẹ ndu Ízurèlu g'ọ laphu azụ l'eka o shi; ọ -dudu bẹ oo-gbushibebekwa anyi lẹ ndibe anyị.” Mgbu-ọnwu dzuerupho mkpükpu ono l'ophu; mee ndzụ-agụgu rwuta phẹ. Noo kẹle Chileke gude kẹ njo ada phẹ eka l'ehu. ¹² Ndu ophu nwụahu-phodoru nụ bẹ oke-ejo-onwo phokashiru; ekwa, ndu mkpükpu ono ara rwua imigwe.

6

Okpoko ọgbandzu Chileke alaphu azụ l'alị Ízurèlu

¹ Okpoko Chipfu ono nọo ọnwa ẹsaa l'alị ndu Filisitayinu. ² Ndu Filisitayinu bya ekukọ̀ ndu l'agbajẹ́ eja mẹ ndu jibya bya ajia phẹ sụ: “?Bu imeaghà bẹ anyi e-me k'okpoko Chipfu ono? Unu pfuaru anyi g'anyi e-gude paphu iya azụ l'eka o shi.” ³ Ndu agbajẹ́ eja mẹ ndu jibya ono, e kukoru ono sụ: “Teke ọbu l'unu ewola okpoko Chileke kẹ ndu Ízurèlu; unu ta agbabékwa iya eka ọto wolaa. Unu gwekwaru ngweja-apfụ-ugwo nụ iya. Oo ya bụ unu agbẹ teke ono dụ iche l'iphe-ememe, eme unu; teme unu abyakwapho amaru iphe, meru g'o gude ophu o tokọ hadụ egude kẹ njo ada unu eka l'ehu.” ⁴ Ndu Filisitayinu ono bya ajia sụ: “?Bu gụnu gbaru kẹ g'anyi nụ iya lẹ kẹ ngweja-apfụ-ugwo ọbu?” Ẹphe sụ phẹ: “Oo Oke-ejo-onwo ise, e gude mkpola-ododo kpua; waa okerepfu ise, e gude mkpola-ododo kpua, bụ iya bụ gẹ ndu-ishi ndu Filisitayinu hatabe

l'igwe. Noo kèle ọo nchika-èhu lanụ bẹ shi tuko eme unu lẹ ndu-ishi unu. ⁵ Unu kpua iphe, dù g'oke-ejo-onwo ono, apho unu ono; waa okerepfu ono, eyi alị unu iyi ono; unu abyà akwabè Chileke kẹ ndu Ízurèlu ùbvù; g'a maru; ?o-towo eka l'egude kẹ njø ada unu l'agwa unu; mè alị unu eka l'èhu?

⁶ “?Denuhunu g'o gude unu kpochia obu gẹ ndu Ijiputu waa Fero kpochiru nkephé? Teke ono Chileke meshiaharu phẹ iphe-òhumalenya ono; ?ephé te emechaéduru paleru-a ndu Ízurèlu haa? ⁷ Ọo ya bụ; unu mee ọgba-kperekpere ọphúú. Unu akpụta ne-eswi labo, he ụnwu; mbụ ọphu e teke gudeswee odogoro tügenbabe ebo. Unu woru ne-eswi labo ono tügenbabe l'ogba-kperekpere ono. Unu apata ụnwu eswi ono paphuchaa azụ l'unuphu; pa-haaru phẹ iya ne phẹ ono. ⁸ Unu aparu okpoko Chipfu ono tukobe l'ogba-kperekpere ono bya eworu iphe ono, unu gude mkpoladodo kpushia ono; mbụ ngweja-apfụ-ugwo ono ye l'ime okpoko, dù l'aguga okpoko Chipfu ono. Unu mechaan nno; unu ewehaa ya; g'ọ lashia eka o shi. ⁹ Ole ọo g'unu lekpoe ya pho enya. Ọ -buru l'ọ tüğburu; chebe uze eka o shi; l'uze mkpükpu Bètu-Shemeshi; unu amaru l'ọo Chipfu bẹ meru g'oke ejo-iphe ono dapfuta anyi. Teke ọ tọ dudu; anyi amaru l'ọ tọ bùdu iya gbushiru anyi ono; l'a nonyakpoerupho iphe ono melahaa anyi.”

¹⁰ Ọo ya bụ; ẹphe mee ya nno. Ẹphe woru ne-eswi labo ono libe l'ogba-kperekpere ono;

bya achita ụnwu iya je akpo-chishia l'oka-eswi l'unuphu. ¹¹ Əphe paru okpoko Chipfu ono tukobe l'ogba-kperekpere ono; paru okpoko, a chịru okerepfu mkpola-ododo ono; waa iphe ono, dugbaa g'oke-ejo-onwo phę ono, e gudek-wapho mkpola-ododo kpushia ono ye iya. ¹² Oo ya bụ; ne-eswi labo ono kwaserupho uzo Bẹtu-Shemeshi nhamunha. Əphe kwasékpoepho gbororo ono; egbukpoepho órà eje; ọphu o to dudu eka əphe swijiru aswiji. Ndu-ishi ndu Filisitayinu nodu etso phę azu azu jasụ l'oke əphe le mkpukpu Bẹtu-Shemeshi. ¹³ Teke ono bẹ ndu Bẹtu-Shemeshi akpata witi le nsuda nsuda ali phę. Əphe bya apalia enya; húma okpoko Chileke ono; əhu tsọo phę ntumatu l'əphe humaru iya. ¹⁴ Ogba-kperekpere ono rwua l'egu Jioshuwa kẹ Bẹtu-Shemeshi; bya apfurul'aguga eze mkpuma, no l'eka ono. Ndu ono gbujashia oshi, e gude kúa ogba-kperekpere ono egbujashi; bya eworu ne-eswi labo ono gude gwee ngweja-akpo-oku nu Chipfu. ¹⁵ Ndu Lívayi bya apazeta okpoko Chipfu ono waa okpoko ono, e yeru iphe ono, a kpushiru le mkpola-ododo phę; bya eworu iya tukobekota l'eli eze mkpuma ono. Ndu Bẹtu-Shemeshi bya egweeru Chipfu ngweja-akpo-oku; waa ngweja oze le mbóku ono gedegede. ¹⁶ Ndu-ishi ndu Filisitayinu əphe n'ise noduchaa húma iphe ono g'oonwu; əphe dakobe laphushia azu le mkpukpu Əkuronu le mbóku ono kwapho.

¹⁷ Owana bẹ bụ mkpola-ododo ono, a kpushiru o du g'oke-ejo-onwo ono; mbu ono, ndu Filisitayinu nru Chipfu g'ọ bürü ngweja-apfụ-ugwo

ono. Mkpükpu Ashidodu nüru nanü; nanü bürü kę ndu Gaza; nanü bürü kę mkpükpu Ashikelonu; nanü bürü kę ndu Gatu; nanü bürü kę ndu Ekuronu. ¹⁸ Okerepfu ono, e gude mkpola-ododo kpua pho bę hatabeephō igwerigwe gę mkpükpu, ndu Filisitayinu, ndu-ishi ise pho bụ eze phę pho; mbụ mkpükpu ono, a kpụ-phegbaaru mgburugburu; mę mkpükpu mkpükpu, dùgbaa ya nü. Eze mkpuma ono, atu-koberu okpoko Chileke ono; noephō bürü iphe, əhubama l'ęgu Jioshuwa kę Bętu-Shemeshi byasü ntanü-a.

¹⁹ Chileke bya awata echibushi unwoke ndu Bętu-Shemeshi; kélé ęphe nyoru okpoko əgbandzu Chipfu enyonyo. O chigbua үkporo үmadzu ęto l'ümadzu iri. Ndu Ízuręlu gúa aphụ kélé ndu Chileke chigbushiru bę kwataru paa ęka apaa. ²⁰ Ndu Bętu-Shemeshi sụ: “?Bu onye a-dụ ike pfuru Chipfu, bụ Chileke, dụ nsø l'iphu? ?Bukpoo onye bę anyi a-pajeru iya?” ²¹ Töbüdu iya bụ; ęphe bya ezia ndu-ozi g'ęphe jepfu ndu mkpükpu Kiriyatu-Jiarimu je ezia phę sụ: “Ndu Filisitayinu bę palataakwaru okpoko Chipfu. Unu byakwa apata iya je edobe l'ibiya k'unu!”

7

¹ Oo ya bụ; unwoke mkpukpu Kiriyatu-Jiarimu bya eje apata okpoko Chipfu ono. Ęphe parụ iya je edobe l'ulo Abinadabu l'eli úbvú; bya edobe nwa iya, bụ Eleyaza nsø g'o letaję okpoko Chipfu ono ęnya.

Aadzota ndu Ízurēlu l'eka ndu Filisitayinu

2 Töbudu iya bụ; okpoko ọgbandzu ono nökpoo ọdu lẹ mkpükpu Kiriyatu-Jiarimu. Ọ nōru iya ụkporo apha ophu. Ndu Ízurēlu tuko akwakota erekwa; achọ Chipfu.

3 Töbudu iya bụ; Sámēlu bya epfuaru ndu Ízurēlu l'ophu sụ: “Ọ -bụru l'unu gudewaa obu unu g'o ha alwapfuta Chipfu; unu wofuchaa agwa ndu ọhozo ono; waa agwa Ashitoretu. Unu kpóru obu unu ye l'eka Chipfu nọ; g'o bürü iya kpologo bẹ unu a-nodu abarụ eja; ọo ya bụ l'o nafutakwanu unu l'eka ndu Filisitayinu.” **4** Ọ ya bụ; ndu Ízurēlu wofukota agwa Balụ waa kẹ Ashitoretu, ephe dobegbaaru; bya abaaharu Chipfu eja nwékinyi ya.

5 Sámēlu bya asụ: “Unu tuko dzukobe lẹ mkpükpu Mizupa unubẹ ndu Ízurēlu l'ophu; gẹ mu pfuru nụ Chipfu l'iswi ẹhu unu.” **6** No iya ẹphe dzukobeeephø lẹ mkpükpu Mizupa ono; ẹphe kuta mini gbashị l'alị l'iphu Chipfu. Ẹphe swia ẹgu; nodu l'eka ono pfushikota iphe-eji phẹ sụ: “Anyi mesweakwaru Chipfu.” Ọ bürü Sámēlu bụ onye-ikpe ndu Ízurēlu lẹ Mizupa.

7 Ndu Filisitayinu byaephø anụma lẹ ndu Ízurēlu bẹ dzukoberu nụ lẹ mkpükpu Mizupa; ndu-ishi ndu Filisitayinu jeshia g'ephø tsoo ndu Ízurēlu ọgu. Ndu Ízurēlu numae ya phø; ndzụ ndu Filisitayinu wata phẹ agugu. **8** Ọ ya bụ; ndu Ízurēlu pfuaru Sámēlu sụ: “Ta ahakwa araku Chipfu, bụ Chileke anyi l'iswi ẹhu anyi; k'ophu ọo-gbafuta anyi l'eka ndu Filisitayinu!”

9 Sámèlu kwe; bya ewota nwatüru, angükawadu era gweeru Chipfu ngwéja-akpó-óku. O bya araku Chipfu l'iswi éhu ndu Ízurélu. Chipfu numa olu iya. **10** Sámèlu gudekwadu ngwéja-akpó-óku ono l'eka egwe; ndu Filisitayinu zakubewaa ndu Ízurélu ntse k'ogu. Chipfu bya egude ebgigwe raarü ndu Filisitayinu oke órà lę mbóku ono; mbü tü phë eberebete. **11** Ndu Ízurélu wufuta lę Mizupa; bya achípfuru ndu Filisitayinu ono; egbutsushi phë l'uzo jeye lę mkpôda mkpükpu Bétu-Karu.

12 O ya bụ; Sámèlu woru mkpuma dobe l'echilabø mkpükpu Mizupa waa Shénu; bya eworu iya gùbe Ebeneza; bya epfua sụ: "Chipfu bẹ yetakotaru anyi éka byasụ nta-a." **13** O ya bụ; ndu Ízurélu kapyabé ndu Filisitayinu; ọphu ẹphe te eyebaéduru ọkpa l'alị ndu Ízurélu ọzo. Chipfu gude kẹ njo adaephø ndu Filisitayinu éka l'ehu jasụ gẹ Sámèlu nō-beru ndzụ. **14** Mkpükpu, ndu Filisitayinu shi natakota ndu Ízurélu bẹ ndu Ízurélu byaru anataphukota azụ; mbü e shikpø lę mkpükpu Ékuronu jasụ lę mkpükpu Gatu. Ndu Ízurélu nafutachaa ndu ẹphe l'ephé bukube l'eka ndu Filisitayinu. Nchị bya adụ doo l'echilabø ndu Ízurélu ẹphe lę ndu Amoru.

15 Sámèlu bürü iya bükotaru ishi ndu Ízurélu jasụ g'o nō-beru ndzụ. **16** Aphagapha bẹ o shijeephø lę mkpükpu Bételu bahü lę mkpükpu Gilugalu; lüfu lę mkpükpu Mizupa; eekperu ndu Ízurélu ikpe l'eka ono g'o hakota. **17** O nōdu abüjeru; o -jechaa g'o jeru; l'o laphu azụ lę

mkpükpu Rama, bụ eka ibe iya nọ. Ọ bụru l'eka ono bẹ ọonoduje edoshiru ndu Ízurelu opfu. Ọ kpuaru Chipfu ọru-ngweja l'eka ono.

8

Ndu Ízurelu acho onye a-bürü eze phe

¹ Töbudu iya bụ; Sámelu kahuepho; ọ chiru ụnwegirima iya unwoke ye g'ephe kpejeru ndu Ízurelu ikpe. ² Ephä ọkpara iya bẹ bụ Jiowelu; ephe otsota iya bụru Abáyijia. Eka ephe tukorу bụru ndu-ikpe bụ lę mkpükpu Biye-Sheba. ³ Obenu l'ụnwu iya ono te etsodu ụzo, o tsoru. Iphe, ephe gharu iphu bụ eri urwu l'ụzo, apfuduru-oto; bya eriphe ụphalazu; ekpephe ikpe, apfuduru nhamunha.

⁴ Oo ya bụ; ndu bụ ọgerenya ndu Ízurelu bya edzukobе; jepfu Sámelu lę mkpükpu Rama.

⁵ Ephe sụ iya: "Lenu; nta-a bẹ i kahuwaru akahụ; teme ọphu ụnwu ngu te eshidu ụzo ono, i shiru ono. Nta-a bükwa g'i hotaru anyi onye a-bürü eze anyi egube ono ndu ọzo nwiegbaarụ ono."

⁶ Iphe ono, ephe pfuru sụ g'a nụ phe onye a-bürü eze phe ono dụ Sámelu ejí. O woru iya pfuaru Chipfu. ⁷ Chipfu pfuaru Sámelu sụ iya:

"Ngabékwaru ndu ono nchị l'iphe, bükpoo iphe, ephe epfurу ngu opfu iya. Ọ tọ bükwa ngu bẹ ephe jíkaru; ọ gbé-chikwaa bụru mýbe Chipfu bẹ ephe jíkaru gẹ mu ta abúheru eze phe. ⁸ Oo egube ono, bẹ ephe shi e -shi kẹ mbóku, mu dufutaru phe l'alí Ijiputu meta byasụ ntanụ-a; mbụ k'ophu bụ l'ephe gwóberu mu; je abaaharụ agwa ndu ọzo ejá. Nokwapho g'ephe gwóberu

gubedua bụ ono. ⁹ Ngabékpooru phē rō nchi l'iphe, ẹphe epfu. Ole ọ g'i nmashiaru phē ọkwa ike; mee g'ephe maru g'onye ọbu, a-bụru eze phē ọbu a-nodu eme."

¹⁰ Oo ya bụ; Sámèlu bya atuk'o iphe, Chipfu pfuru iya ono dooru ndu ono, epfu g'o goshi phē onye a-bụru eze phē ono. ¹¹ O sụ phe: "Waa iphe, onye a-bụru eze unu a-nodu e-me baa: Oochiko ụnwu unu unwoke dobe g'ephe gbajeru iya ugbo-inya; mè ịnya l'onwiya gude ejeru iya ozi; mbụ l'ephe e-vutajeru ugbo-inya iya ono uzo. ¹² O nweru ndu ọphu ọo-harụ zia g'ephe bụru ishi ndu ojogu, dù ụnu labo l'ukporo iri iri; ndu ọphu abụru ndu-ishi ụkporo ndu ojogu labo lè ndu ojogu iri iri; nweru ndu ọphu a-nodu akorù iya ọkor'o l'egu; mè ndu ọphu a-nodu akpataru iya iphe, o meberu l'alí; mè ndu ọphu a-nodu emeru iya ngwogu waa ngwa, l'etsoje ugbo-inya iya. ¹³ Oo-chiru ụnwada unu ye g'ephe meje manụ, eshi mkpọ. Hakwaru phē pho mee ndu eshije nri; mè ndu egheje iphe egheghe. ¹⁴ Oo-nashichaa unu alí unu; waa opfu-vayinu unu; mè mgbabu oshi olivu unu, ọphu kachakpoo ree; woru iya nükota ndu-ozi iya. ¹⁵ Oo-vuk'o ereshi unu; waa akpuru vayinu unu oke lanụ iya l'ime uzo iri woru nụ ndu-ishi mè ndu-ozi iya. ¹⁶ Ohu unu unwoke mè ụnwanyi; mèkpo ụnwokorobya unu ndu ọphu ike ozi kachakpoo; mè nkafu-igara unu bẹ oo-tuk'o chitakota g'ephe jejeru iya ozi. ¹⁷ Aturu unu mè eghu unu bẹ oo-rwuta uzi lanụ l'ime uzo iri. Unubedula l'onwunu atuk'o ejekotaru iya ozi. ¹⁸ O -rwuępho teke ono bẹ unu a-raswerehukwa

g'a nafṣta unu l'eka onye ono, unu gude eka unu höta g'o bürü eze unu ono; ọle Chipfu bẹ ta abyadụ angaru unu nchị lẹ teke ono."

¹⁹ Obenu lẹ ndu ono jíkaru angabẹru Sámelu nchị. Efhe sụ iya: "Waawaa-o! G'a hötaru anyi eze-o; ²⁰ k'ophu anyi a-dụ gẹ ndu ali ọzo dugbaa; nweru onye a-bürü eze anyi; vutajeru anyi ụzo; alwürü anyi ọgu, anyi alwükpo alwülwu."

²¹ Sámelu bya anumakotachaa iphemiphe ono, ndu ono pfuru ono; ọ tuko iya kókotaru Chipfu.

²² Chipfu pfuaru Sámelu sụ: "Núma iphe, ẹphe pfuru ngu; woru onye eze nụ phẹ." Tóbudu iya bụ Sámelu pfuaru unwoke Ízurèlu sụ: "G'onyenonu ɿashichaa mkpükpu iya."

9

Sámelu awụ Solu manu l'ishi

¹ O nweru nwoke, bụ onye Benjiaminu, ẹpha iya bụ Kishi; nwa Abiyelu; Abiyelu bụ nwa Zero; Zero bürü nwa Bekoratu; Bekoratu bürü nwa Afaya onye Benjiaminu. Kishi ono bụ onye ọkperehu parụ eka. ² O nwütaru nwata nwoke, ẹpha iya bụ Solu; mbụ nwokoro, amaghe mma amaghe; k'ophu bụ l'o tọ dudu onye atụru iya nụ lẹ ndu Ízurèlu. Shitakpoo l'ukuvu kwaseru ụzo imeli bẹ ọ kakota onyemonye l'eli.

³ O be teke nkapfụ-igara Kishi, bụ nna Solu tuphashihuru; Kishi pfuaru nwa iya ono, bụ Solu sụ: "Duta nwozi lanụ gẹ gụ l'iya je achögbaa nkapfụ-igara ono." ⁴ Oo ya bụ; ẹphe tüğbua ghajaa ali úbvú úbvú ndu Ifuremu; bya aghajaa ali Shalisha; ọphu ẹphe ta ahümaduru iya. Ẹphe

bya atügbua; shia ụzo ali ndu Shalimu; ophu o to dudu nkapfụ-igara ono, ophu no l'eka ono. Ephē tuko eka iya kę ndu Benjaminu jekota; ophu ephē ta ahümaduru iya. ⁵ Ephē bya erwuepho l'alí Zufu; Solu pfuaru nwozi ono, yee ya swi ono su: "Bya g'anyi laphu azu; ọdumeka bę nna mu a-gbékwa haa arı kę nkapfụ-igara; wata akụ photophoto k'ehu anyi."

⁶ Nwozi ono su iya: "Lenu; o nwekwaru onye kę Chileke bu lę mkpükpu-a. O bụ onye aakwabę ùbvù shii; teme iphemiphe, o pfuru nodu erekotaje g'o pfuru iya. G'anyi jeđukwa eka ono; je amaru; ?oo-karụ anyi eka anyi a-huma iya?"

⁷ Solu bya asu iya: "?Ole-a; lekpôdanu; o -buru l'anyi jeru; ?bu ḡunu bę anyi a-nu nwoke obu? Nri, du lę nweda anyi bę bvụwaru nu; ophu o dudu iphe, anyi a-nyako onye kę Chileke ono. ?Bukpoo ḡunu bę eka anyi tū-phēru?"

⁸ Nwozi ono bya eyeeru Solu ọnu ozo su iya: "Lenu; iphe, du mu l'eka bę bükwa mkpolocha, erwa iya du nkeru-ено shékelu. Mu e-worū iya nu onye kę Chileke ono k'ophu oo-karụ anyi ụzo ophu anyi e-shi iya." ⁹ Teke mbu l'alí Izurelu bę shi abujeru -nemadzụ nodu eje ajita Chileke iphe; l'oo-su: "Unu bya g'anyi jepfu onye aphu ophulenya." Noo kélé ndu ono, eekuje ndu mpfuchiru Chileke nta-a ono bę e shi ekuje ndu aphu ophulenya lę teke ono.

¹⁰ Solu su nwozi iya ono: "I pfuru ree! Ngwa bya g'anyi je." Oo ya bu; o buru phę eje mkpükpu ono, onye kę Chileke bu ono.

¹¹ Ephe nodu enyikpoephø òbvù abahù lè mkpükpu ono, ephe l'ùnwumgboko, eje ekuta mini dzuda. Ephe jia phè sụ: “?Bụ ẹka-a bẹ onye aphuje ọphulenya-a bụ?” ¹² Unwumgboko ono sụ phè: “Ee! O nọ-a unu l'uzo atatiphu l'ẹka ono. Unu mekebe ẹgwegwa nta-a; kèle ọ bụ-a ntanụ bẹ ọ byaru mkpükpu-a; noo kèle ndu ọha bẹ egwe ngweja l'ẹka aagwajẹ iphe. ¹³ Unu -bahüephø l'ime mkpükpu ono bẹ unu a-hụma iya; teme l'oo-jeshia l'ẹka aagwajẹ iphe jeshia eri nri. Noo kèle ndu ono tee ridu nri jasuru l'ọobya; kèle ọo-gofutajeadaru ọnụ-oma ye l'eja, e gwerụ ono; e -mechaa; ndu e yeru lè nri ono eriwaro nri. Unu tugbua je nta-a; unu a-hụma iya-a!” ¹⁴ Ephe tugbua je abahù lè mkpükpu ono. Ephe nodu abahù lè mkpükpu ono; a bya ele ẹnya Sámèlu nodu ejewa abyapfuta phè; eje ala l'ẹka aagwajẹ iphe.

¹⁵ Ole Chipfu gosihawaru Sámèlu iphe ono l'ùnyaphu iya teme Sὸlu bya ono sụ: ¹⁶ “Egube nta echele bẹ mu e-zì nwoke, shi l'alị ndu Benjaminu g'o byapfuta ngu. Ọ -byarwutaephø; wụa ya manụ l'ishi g'o bụru iya a-bụru onye-ishì, ndibe mu ono, bụ Izurelu; je anafuta phè l'ẹka ndu Filisitayinu. Lẹ mu lewaru ndibe mu ẹnya; ẹkwa, ephe ara rwuwa mu lè nchị.”

¹⁷ Ahụma, Sámèlu ahụma Sὸlu; Chipfu sụ iya: “Lekwa nwoke ono, mu pfuru ngu opfụ iya ono; ọo ya bẹ a-bụru eze ndibe mu.” ¹⁸ Ọo ya bụ; Sὸlu bya ejepfu Sámèlu l'ọnụ-abata mkpükpu ono bya ajia ya sụ: “Jiko kanuru mu ụlo, ẹka onye ono, aphuje ọphulenya ono bu.”

19 Sámēlu sụ iya: “Ọo mbedula bụ onye aphuje ọphulenya ọbu. Vuru mu uze nyihu eli ẹka ono, aagwaje iphe ono; noo l'enyashia bẹ mu lẹ ngu a-tuko rigba nri. Teke e rwuərupho l'utsu; mu ahaa unu g'unu lashiwaro; mu akakotakwaru ngu pho iphe, dù ngu l'obu. **20** A bya lẹ kẹ nkafufiagara unu ono, taphaelihuru e -shi k'abalị eto, larụ alala ono; unu ta arihe oriri iya; noo kẹle a humakotawaru iya. Sụ: ?To bụnu ngu-a bẹ iphe ono, ndu Ízurelu tukoru achoshi ike ono kwaru l'eka? Mbụ; ?to bụnua gubedua; waa ọnụ-ulo nna ngu bẹ ọbu?”

21 Sὸlu sụ iya: “Ole-a; ?ọ kwa lẹ mu bụ onye Benjaminu; mbụ l'oo ipfu, kakota alwa alị l'ipfu ndu Ízurelu bẹ mu shinụ-a; teme ọ buru unuphu ibe anyi bẹ kakota nwanshiji l'ipfu Benjaminu? ?Bụ gụnu kparu iphe iipfuru mu egube iphe-a?”

22 Ọo ya bụ; Sámēlu bya eduta Sὸlu yee nwozi iya bahụ l'ime phorokoto ulo, dù l'eka ono, aagwaje iphe ono; bya eworu phẹ dobe g'ephe nodu l'ishi ndu ono, e yeru g'ephe bya, bụ ndu rwuru ụkporo ụmadzu l'umadzu iri ono.

23 Sámēlu bya epfuaru onye eshi nri sụ: “Wota nụ anụ ono, mu nṣru ngu ono; mbụ onoya, mu sṣru g'i dobe iche pho.” **24** Ọo ya bụ; onye ono, eshi nri ono bya ewolia ụtapfu anụ ono yee iphe, tukoru iya nụ; bya edoberu iya Sὸlu l'iphu. Sámēlu sụ: “Nokwa iphe, e doberu ngu. Ria ya; noo kẹle ọo gubedua be e doberu iya kwabęru e -shi teke ono, mu pfuru sụ lẹ mu eshiru ndu nemadzụ ite ẹbyaa ono.”

No iya; Sὸlu yee Sámēlu tuko rigba nri lẹ

mbòku ono. ²⁵ E mechaa; ẹphe tuko shi l'eli ẹka ono, aagwaje iphe ono lufuta bahushia l'ime mkpükpu. Sámèlu yee Solu nòdu l'eli ulo iya bòo uja.

²⁶ Ẹphe bya etehu l'onmewa lè teke nchi abohuwaa; Sámèlu kua Solu l'eli ulo ono; bya asụ iya: "Gbèshi gẹ mu dukwa ngu." Oo ya bụ Solu bya agbèshi; yee Sámèlu tuko lufushia etezi. ²⁷ Ẹphe nòdu ejeruwaa ishishi mkpükpu ono; Sámèlu sụ Solu: "Pfuaru nwozi ono g'o tuggua vuru anyi uze." "Gubedua angabé nwanshiji k'ophu mu e-zì ngu ozi, Chileke ziru." Nwozi ono bya evuru uze tuggua.

10

¹ Oo ya bụ; Sámèlu wota mgbere, manụ dù; woru manụ ono wụa Solu l'ishi bya etsutsua ya ọnụ sụ: "Chipfu bẹ wuwaru ngu manụ l'ishi g'i bürü onye-ishi, a-nòdu edu ndibe iya, bụ ndu Izurèlu. ² I -haę mu pho tuggua ntanụ-a bẹ o nweru unwoke labo, gu l'ephe e-dzuda lè mgboru ilu Rechielu lè mkpükpu Zeluza l'oke ali ndu Benjiaminu. Ẹphe a-sụ ngu lè nkapfụ-igara ono, i jeru achọcho ono bẹ a hùmakotaakwaru; teme lè nna ngu ta ariekwa kẹ nkapfụ-igara; l'ọ gbékwanu ayọ ọshi ngu; epfu sụ: '?Bu imeaghà bẹ mu e-me kẹ nwa mu-a?'

³ "O bürü l'ẹka ono bẹ ii-shiwarọ lufu l'upfu eze oshi, dù lè Tabọ. Oo l'ẹka ono bẹ gu l'unwoke ẹto, eje mkpükpu Betelu je abarụ Chileke eja e-dzuda. Onye lanụ bẹ a-kpuru ụnwu-eghu ẹto; onye ọphuu achịru ishi buredi ẹto; onye ọphuu

aparu otumu mee. ⁴ Ephe e-kele ngu ekele; bya achịru ishi buredi labo nụ ngu; l'i nata phē iya.

⁵ "E -mechaa bę ii-jerwu l'úbvú Chileke, dụ lę mkpukpu Gibiya; mbụ ęka ono, ndu Filisitayinu kwakachaaru ono. I -rwujeępho mkpukpu ono bę ii-huma ndu mpfuchiru Chileke l'ęka ęphe dzeberu shi l'eli ęka aagwaję iphe chiru ogumogu; mę nkwa; mę opu; waa une akụ eje l'uzo. Ephe a-nodu epfuchiru Chileke. ⁶ Noo teke Unme Chipfu a-bya ngu l'ęhu ęhuka ęhuka; l'i tsoru phē pfuchiaharu Chileke bya agbanwee teke ono bürü onye dụ iche. ⁷ Iphe-ohubama-a-mekotaephō; mee iphemiphe, ii-dụ ike mee; noo kèle Chileke nówaa swiru ngu.

⁸ "Qo ya bụ l'ii-vuru mu uko jeshia Gilugalu. E -mechaa bę mu a-byapfuta ngu l'ęka ono; bya egwee ngweja-akpo-óku; wakwapho ngweja-ęhu-guu. Ole qo g'i kwabę nōo ujiku ęsaa jasuru mu abyapfuta ngu bya egoshi ngu iphe, ii-me."

⁹ Solu ghakobephō gę ya haa Sáməlu tüğbua; Chileke gbanwee obu iya; iphe-ohubama ono mekotaephō mbóku ono. ¹⁰ Ephe bya erwua mkpukpu Gibiya ono; ęphe lę ndu mpfuchiru Chileke, dzeberu nụ bya edzuda. Unme Chileke bya iya l'ęhu ęhuka ęhuka; yęe ęphe tuko pfuchiaharu Chileke. ¹¹ Töbüdu iya bụ; ndu mahawarụ iya nụ bya ahümä iya gę yęe ndu mpfuchiru Chileke tükörü epfuchiru Chileke; ęphe jiähaa onwophę sụ: "?Bükwa ole bę byapfutaru nwatibe Kishi? Solu; ?o yifua lę ndu mpfuchiru Chileke töo?" ¹² Nwoke, bu l'ęka ono sụ: "?Bu onye bę bụ nna phē?" Qo ya bụ; a nmalahaa

ya l'etu sụ: "Solu; ?o yifua lẹ ndu mpfuchiru Chileke too?" ¹³ Solu pfuchibuhuerupho Chileke ono; o tugbua jeshia l'eka eegweje ngweja.

¹⁴ Töbudu iya bụ; nwune nna Solu bya ajia yee nwozi iya ono sụ: "?Bụ aweya bẹ unu shi jee?"

Solu sụ: "Anyi shikwa je achọ nkafu-igara-a. Anyi chonyaa ya; bya amaru l'anyi taa hümadu iya; anyi chorù Sáməlu jeshia."

¹⁵ Nwune nna Solu ono sụ iya: "Jiko pfunaaru mu iphe, Sáməlu pfuru unu."

¹⁶ Solu sụ iya: "O pfuru iya anyi hoo haa l'a hümachawaru nkafu-igara Ọbu." Ole o to pfukwanụru iya iphe ono, Sáməlu pfuru iya lẹ k'abụru eze pho.

Eeme Solu eze ndu Ízuręlu

¹⁷ Sáməlu bya ekukobe ndu Ízuręlu l'iphu Chipfu lẹ mkpukpu Mizupa. ¹⁸ O bya epfuaru ndu Ízuręlu sụ: "Wakwa iphe, Chipfu, bụ Chileke kè ndu Ízuręlu epfu baa: 'Mu dufutaru unubẹ ndu Ízuręlu l'alị ndu Ijiputu; nafuta unu l'eka ndu Ijiputu; mękpo l'eka ndu alị ndu Ọzo, shi akpa unu ehu.' ¹⁹ Obenu lẹ nta-a bẹ unu jikawaru Chileke unu ono, adzotaje unu l'oke iphe-ehuka mẹ l'oke aphụ ono. Unu sụ: 'Waawaa; l'ọo g'e doberu unu onye a-buru eze unu.' Ọ ya bụ lẹ-a; unu bya edoo onwunu l'iphu Chipfu; unu edoo onwunu l'ipfu l'ipfu; mẹ l'unuphu l'unuphu unu."

²⁰ Sáməlu bya achikobechaa ipfu ndu Ízuręlu l'eka lanụ; o buru ipfu Benjaminu bẹ a hotarу. ²¹ O bya achikobechaa ipfu Benjaminu ono l'unuphu

l'unuphu l'iphu Chileke; ọ bụru unuphu kẹ Matiri bẹ a hotataru. E mechaa; ọ bụru Sὸlu; nwa Kishi bẹ a hotataru. A chọahaa ya; ọphu a hụmaduru iya. ²² Ọ ya bụ; ẹphe bya eje ajitabaa l'iphu Chipfu sụ: “?Onye ọbu; ọ nọwa-a l'eka-a tọo?”

Chipfu sụ: “Ee; o domiru onwiya l'eka a kubedu ivu.”

²³ Ẹphe gude ọso je akpufuta iya l'eka ono. Ọ pfuru apfuru. Ọ gbe l'ukuvu kakota onyemonye l'eli. ²⁴ Sáməlu bya asụ ndu nökota l'eka ono: “?Unu hụmawaru onye Chipfu hotarū? Ọ tọ dukwa onye dù g'o dù lẹ ndu Ízurelu l'ophu.”

Ndu Ízurelu ono tịa ụzu sụ: “Nọdukwa ndzụ ogologo gube eze!”

²⁵ Sáməlu bya epfuaru ndu Ízurelu ekemu, dù nụ lẹ k'onye eze ono. Ọ tuko iya dekota edede l'ekwo; bya eworu iya dobe l'iphu Chipfu. Ọ ya bụ; Sáməlu haa phẹ; onyenonu lashia ibe iya. ²⁶ Sὸlu lashikwaapho ibe iya lẹ mkpükpu Gibiya. Ndu ọkpehu dù, bụ ndu Chileke yeru iya l'obu tsoru iya. ²⁷ Obenu l'o nweru ndu mkpaka suru “?Denu g'onye ọwana e-shi dzọo anyi?” Ẹphe kpoo ya ebo l'afu; ọphu ọ dudu iphe, ẹphe nụru iya. Ole Sὸlu te eyeduru phẹ onu.

11

Sὸlu Adzọ mkpükpu Jiabeshi

¹ Ọ ya bụ; Nahashi, bụ eze ndu Amọnụ tufgbua je ekephee mkpükpu Jiabeshi-Giladu k'ogu. Ndu Jiabeshi l'ophu sụ iya: “G'anyi lẹ ngu gbanaa ndzụ g'anyi jehaarụ ngu ozi.”

² Eze ndu Amənu ono, bù Nahashi sù phè: “Teme anyi l'unu agbaa ndzù buepho mè mu tükoru unu l'ehu l'ehu swoshichaa ənya ekutara; shi nno meru iphe-iphere kpua ndu Ízurəlu l'ophu.”

³ Ndu bù əgerenya ndu Jiabəshi sù iya: “Nü anyi abalı əsaa g'anyi ye ndu-ozi g'ephə zidzuru ozi l'alı Ízurəlu. O -buru l'o to dudu onye a-dzota anyi; anyi atukonu wuru byapfutashia ngu.”

⁴ Təbudu iya bù; ndu ezi ozi ono bya erwua mkpükpu Gibiya, bù iya bù eka Sòlu bu; bya epfuaru ndu ono iphe ono. Ephə tuko tushia üzü-ékwa. ⁵ O buerupho teke ono bə Sòlu shi l'egu chīru oke-eswi alwa. O jia sù: “?Bù gunu bə eme ndu-a meru g'o gude əphe nodu ara ékwa?” Qo ya bù; əphe bya epfuaru iya iphe ono, ndu Jiabəshi pfuru ono. ⁶ Təbudu iya bù; Sòlu numachaa iphe ono, əphe pfuru ono; Unme Chileke bya iya l'ehu əhuka əhuka; əhu wata iya eghushi eghu ike. ⁷ O kputa oke-eswi labo gbua; bya ebushia anu iya ebushi chīru nü ndu-ozi g'ephə goshidzuru iya l'alı Ízurəlu l'ophu. Ephə nodu ara iya arara asuje: “Qo egube-a bə bù g'ee-me oke-eswi onye ono, te ekwedu etso Sòlu yee Sáməlu.”

Təbudu iya bù; ndzù-agugu Chipfu rwupyabə ndu ono; əphe tuko meephə kə kpukumu byakota-gbua. ⁸ Sòlu bya agukota phè əgu le mkpükpu Bəzeku. Unwoke ndu Ízurəlu du ụnu ụmadzu ugbo ụnu; l'ụnu ükporo iri l'əsaa l'ụnu

iri.* Ndu kẹ Jiuda bẹ dụ ụnu ụkporo ẹto l'iri l'ise.† 9 Ephe bya ezia ndu-ozi ono, byaru nụ ono sụ: "Unu zia unwoke mkpükpu Jiabéshi-Giladu l'aa-dzota phẹ echele lẹ teke anwụ eswe shihuérupho ike." O -rwua gẹ ndu-ozi ono jeérupho ezia ndu Jiabéshi ozi ono; ẹhu tsọo phẹ ụtso. 10 Ndu Jiabéshi bya epfuaru ndu Amónu sụ: "O -rwua echele bẹ anyi a-wụ-pfuta unu; g'unu mee anyi g'o dụ unu ree."

11 O bya erwua echele iya ono; Sòlu woru ndu nkiya kèé uzi ẹto. A bya erwua teke eecheje nche ikpazụ l'enyashi; ephe wuba l'ime ọdu ndu Amónu je egbua phẹ pyaapyaa jasuru anwụ eswe shihu ike. Ndu ọphu phòduru nụ gbaa nanụ nanụ; k'ọphu bụ l'o tọ dudu onye yee ibe iya gbaru ụzo lanụ.

12 Tòbudu iya bụ; ndu Ízurèlu ono bya asụ Sámèlu: "?Denu onye ono, sụru: 'Sòlu ?ọo-dụ-a ike bürü onye eze anyi-a?' Dufutaru anyi ndu ono g'anyi gbushia."

13 Sòlu sụ: "O tọ dükwa onye eegbu ebugbugu ntanụ; kele ọo ntanụ-a bẹ Chipfu dzoru ndu Ízurèlu." 14 Sámèlu bya asụ ndu ono: "Unu bya g'anyi je mkpükpu Gilugalu; je emee gẹ k'abürü eze iya ono kabaa evuru irè l'eka ono." 15 Ọ ya bụ; ephe tuko g'ephe ha jeshia mkpükpu Gilugalu je anodù l'iphu Chipfu mee Sòlu onye eze. Ephe bya egweeru Chipfu ngweja-ẹhu-guu l'eka ono. Sòlu mè ndu Ízurèlu l'ophu tuko teshia ẹswa ike l'eka ono.

---

* **11:8** 11:8 Bü iya bụ 300,000 lẹ mbekee. † **11:8** 11:8 Bü iya bụ 30,000 lẹ mbekee.

12

Opfu, Sámēlu pfuru nü ndu Ízurēlu

¹ Tóbudu iya bụ; Sámēlu bya epfuaru ndu Ízurēlu l'ophu sụ: "Mu nümakotaru iphemiphe, unu pfuru mu; bya ewowaru eze, a-buru onyeishi unu doberu unu. ² Nta-a bẹ unu nwewaa eze, a-nodu edu unu. Mbédua l'onwomu bẹ kahúwaru akahú; ishi bükotawaru mu ẹwó. Ünwu mu unwoke bẹ unu l'ephé tükokwaru nodu. Mu shi lẹ nwata duta unu byasụ ntanụ-a. ³ Unu eleanaa; waékwa mu pho baa. Unu gbaéshidu mu ekebe l'iphu Chipfu waa l'iphu onye ono, ọ wúru manụ l'ishi ono l'ọ waa iphe, dù ejí, mu yejeru eka. ?Bụ eswi onye bẹ mu kpütajeru? ?Tọo nkapfụ-igara onye bẹ mu kpütajeru? ?Bụ onye bẹ mu mekputajeru? ?Bụ onye bẹ mu kpajékporu ẹhu? Tọo ?mu rijeru onye iphe úphalazu shi nno mee ẹnya g'o to nwedu iphe, mu húmaru? Ọ -buru l'o nweru iphe ono ọphu mu mejeru bẹ mu a-pfuepho ugwo iya."

⁴ Ephe sụ iya: "I ti mekputajékwaru anyi; ọphu i ti kpajékwaru anyi ẹhu; ọphu o nwekwa onye i natajeru iphe."

⁵ Sámēlu sụ phẹ: "Ọ kwa Chipfu bẹ bụ onye-ekebe; onye-a, e meru eze-a bükwarupho onye-ekebe ntanụ-a l'ọ tọ dudu iphe, unu a-gbabé ọkpa ebo mu ibo."

Ephe zùa sụ: "Ọo ya bẹ bụ onye-ekebe."

⁶ Sámēlu bya asụ phẹ: "Ọo Chipfu bẹ hotaru Mósisu yee Erónu; bya edufutakwapho nna unu phẹ l'alí Ijiputu. ⁷ Ọo ya bụ; unu pfukwaru

g'unu pfuru; ḡe mu nyataru unu l'iphu Chipfu iphe ono, bükota iphe, d̄u ree, Chipfu meshiru unu waa nna unu ph̄e ono. ⁸ Teke Jiékopu lachaaru l'alı Ijiputu; nna unu ph̄e bya araku Chipfu g'o gbaaru ph̄e mkpu; b̄e Chipfu yeru Mósisu yee Erönu, b̄u ndu dufutaru nna unu ph̄e l'alı Ijiputu; bya emee ęphe buru l'eka-a. ⁹ Obenu l'ęphe zoharu Chipfu, b̄u Chileke ph̄e; o nwuru ph̄e ye l'eka Sizera, bu onye-ishi ojogu ndu Hazo; woru ph̄e yekwapho l'eka ndu Filisitayinu; m̄e l'eka eze ndu Mówabu, b̄u ndu tsochaaru ph̄e oğu. ¹⁰ Ęphe bya araku Chipfu s̄: ‘Anyi meakwaru iphe-eji; k̄ele anyi paru Chipfu haa bya abaaharu Balu m̄e Ashitoretu eja. Ole-a; dzonaaro anyi l'eka ndu əhogu anyi l'anyi abarū ngu-a eja.’ ¹¹ Oo ya b̄u; Chipfu bya ezia Jieru-Balu; m̄e Baraku; m̄e Jiefuta; waa Sáməlu; gude ph̄e nafuta unu l'eka ndu əhogu unu, nōphерu unu anq-phe ono. Unu bya eburu l'ehuguu. ¹² O be teke unu byaru ahuma l̄e Nahashi, b̄u eze ndu Amonu b̄e abyawaa unu etso oğu; unu s̄ mu: Waawaa; g'a n̄u unu onye a-buru eze unu; l'eka Chipfu, b̄u Chileke unu gbékwa b̄uru onye eze unu.

¹³ “Nta b̄u g'unu h̄uma onye eze əbu, unu hataru əbu; mb̄u onye ono, unu s̄uru g'a n̄u unu-a. Unu h̄uma iya l̄e Chipfu n̄uwari unu onye eze əbu. ¹⁴ O -buru l'unu a-nōdu ats̄u Chipfu ebvu; ejeru iya ozi; an̄ru iya opfu; əphu unu ekwefujedu ike l'eme ekemu Chipfu ono; mb̄u-a; unu l'onye ono, b̄u onye eze unu ono t̄uko etso Chipfu, b̄u Chileke unu; b̄e ə dukwa-a ree. ¹⁵ Obenu l'ə -buru l'unu ta anjuduru Chipfu opfu;

mbụ unu nodu ekwefuje ike l'ekemu, ọ tñru bę oo-gudekwa kę njø byia unu ęka l'ęhu; ęgube o byiru iya nna unu phę ono. ¹⁶ Nta-a bụ g'unu gebekpœkwaphe g'unu ahuma eze iphe, Chipfu e-me l'ęnya unu. ¹⁷ ?Tọo bunaa ṣanawu teke aakpatajẹ witi baa? Mu a-kpoku Chipfu g'ọ tñra egbigwe; dzee mini. Ọ ya bụ g'unu eshikwanu nno maru g'ęjo-iphe, unu metaru l'iphu Chipfu habe shii; mbụ lę k'onye eze ono, unu şuru g'a nü unu ono.”

¹⁸ Ọ ya bụ; Sámēlu bya araku Chipfu. Chipfu tñra egbigwe; bya edzee mini lę mbóku ono. Ndu ono g'ęphe ha wata atsushi Chipfu yęe Sámēlu ebvu ike. ¹⁹ Ndu Ízuręlu ono tuko sụ Sámēlu: “Pfunuru nü Chipfu, bụ Chileke ngu l'opfu ęhu ndu-ozı ngu g'anyi ta anwushihu; kélé anyi byaru eyeköbe ęjo-ememe l'iphe-eji ono, anyi meru ono; g'anyi byaru epfuahaa g'a nü anyi onye eze.”

²⁰ Sámēlu sụ phę: “Unu ba atsushi ebvu. Ọ bụ eviya l'unu mekotaru ęjo-iphe ono; ole ọo g'unu ba agwobekwa etso Chipfu; unu gbechikwaa gude obu unu g'ọ ha jeeru Chipfu ozı. ²¹ Unu ta adakobekwa tsoahaa agwa, bụ iphe-mmanụ; iphe, taa badu urwu; ọphu ọ nafutadu unu; noo kélé ęphe bukota iphe-mmanụ. ²² Chipfu e-gudekwa l'ępha iya paru ęka apaa; ọ tọo midu ndibe iya ęnya; kélé ọo l'ọ dù iya ree bę o gude mee unu g'unu bürü ndibe iya. ²³ A -bya lę mbedula; tüswekwa! G'iphe ọphu e-me gę mu ta anodu epfu anụ Chipfu l'iswi ęhu unu; mbụ shi nno meswee Chipfu ta abyakwaru mu. Mu

e-zi unu ụzo, dụ ree; bya abụru ụzo, pfụru ọto.
 24 Ọ opho g'unu tsuje Chipfu ebvu; unu egude ire-lanụ; wofuta obu unu abarụ iya ejá. Unu nyatakwa eze iphe, o megbabéru unu. 25 Ole o -bụru l'unu kwaséru l'eme ejo-ememe bẹ unu l'eze unu ọbu a-tükokwa bürü ola-l'iswi."

13

Ndu ojogu Sὸlu waa kẹ ndu Filisitayinu alwụ ogu

¹ Sὸlu bẹ dụ ụkporo apha l'apha iri teke ọ watarụ abụru eze. Ọ bürü eze ono nochaephō apha labo; ² ọ höta ndu Ízuręlu ụnu unwoke esaa l'ukporo unwoke iri* dobe. Ụnu umadzu ise[†] bẹ ẹphe lẹ Sὸlu ono tükoru nödu lẹ mkpükpu Mikumashi; waa l'alị úbvú úbvú mkpükpu Bẹtelu. Ndu ophu dụ ụnu labo l'ukporo iri bẹ ẹphe lẹ Jionatanu tükoru nödu lẹ mkpükpu Gibiya, nō l'alị ndu Benjaminu. Ndu ophunapho bẹ ọ sụru g'ephe tüko lashichaa ibe phe.

³ Jionatanu lwụ-kpee ndu Filisitayinu, nō l'odu-ogu phẹ lẹ mkpükpu Geba. Ndu Filisitayinu ono nüma-dzuru iya. Sὸlu gbua opu l'alị ono l'ophu sụ: "Gẹ ndu Hiburu nümakwa iya-o!" ⁴ Ọ ya bụ; ndu Ízuręlu nüma-dzuru lẹ Sὸlu bẹ tsowaru ndu Filisitayinu ọgu l'odu-ogu phẹ; teme lẹ ndu Ízuręlu bẹ dụ-tabewa ndu Filisitayinu ashị; k'ophu ẹphe eshichiwaa phẹ imi. A bya ekukobe ndu Ízuręlu sụ g'ephe jepfu Sὸlu lẹ mkpükpu Gilugalu.

---

* **13:2** 13:2 Bu iya bụ 3,000 lẹ mbekee. † **13:2** 13:2 Bu iya bụ 2,000 lẹ mbekee.

⁵ Ndu Filisitayinu bya atugba nanu jeshia etso ndu Ízurəlu oğu. Ephe chilia ugbo-inya phę, dę ụnu ugbo ükporo ęto l'ụnu ükporo iri l'ise; waa ndu ugbo-inya, dę ụnu ụmadzu iri l'ise gude eje. Ndu ojogu mmanu ghashierupho g'eja, nö l'aguga eze-enyimu. Ephe wulihu je akwakaa k'ogu lę mkpukpu Mikumashi l'uzo ęnyanwuwawa mkpukpu Bętu-Avęnu. ⁶ Ndu Ízurəlu bya ahuma l'alı arwuhuwaa arwuhu; lę ndu nkephę bę udele atuwaa ọnou lę meji; ephe domishiahaa onwophę l'ime ögba; mę l'ime ępfukala; mę lę mkpula oke mkpuma; mę l'ime iduma; mękpoo l'ime obvu mini. ⁷ O nwechaaru ndu Hiburu ono haru dafuchaa azu ęnyimu Jiódanu azu iya ọphuu bahu l'alı Gadu; mę l'alı Giladu.

Solu nö-kirishia lę mkpukpu Gilugalu. Ndu ojogu ọphu yęe ya swi tuko anmagbaa pyaapyaapyaa l'eka ndzụ agu phę. ⁸ Solu nokota l'eka ono ujiku ęsaa, bu iya bu teke Sáməlu türü ọnou abyabya; obenu lę Sáməlu ta abyaduru mkpukpu Gilugalu. Ndu ephe lę Solu nö gbakashihuaha agbakashihu. ⁹ Oo ya bu; Solu sụ: "Wotaru mu nü iphe ngweja-akpɔ-oku ono; waa iphe ngweja-ęhu-guu ono." Solu bya eworu ngweja-akpɔ-oku ono gwee. ¹⁰ O kwadua g'oome gweghee ngweja-akpɔ-oku ono; a bya ele ęnya Sáməlu rwuwaa. Solu gbeşhi gba iya ndzuta g'o kele iya ekele. ¹¹ Sáməlu jia ya sụ: "? Bu gunu bę i meru ono?"

Solu sụ iya: "O kwa lę mu byaru elee ęnya lę ndu mu l'ephe swi bę agbakashihuaha agbakashihu; ọphu i tị byaęduru teke i türü

ọnou; tème ndu Filisitayinu nòdu edzuwaa lẹ mkpükpu Mikumashi. ¹² Mu rịa sụ: ‘Nta bẹ ndu Filisitayinu a-byapfutaakwa mu ọgu lẹ Gilugalu l'eka-a l'ebé abụ lẹ mu rwowaru Chipfu g'o doberu mu obu-ọmaa ya.’ Sụ iphe ono tsùtabe mu l'ehu k'ophu mu woru ngwëja-akpọ-oku ono gwee.”

¹³ Sámèlu sụ iya: “Oo iphe onye-eswe bẹ i meru ono. I ti dobeduru ekemu, Chipfu, bụ Chileke ngu tñru nụ ngu. O -bụ l'i doberu iya mẹ Chipfu gege emekwa-a g'abụbu i bụ eze ndu Ízurèlu shihu ike jasúwaruoya. ¹⁴ Obenu lẹ nta-a bẹ i tịi bueduru eze kwaseru; kèle Chipfu hùmawaru nwoke lanụ, dù iya ree l'obu; bya atụwa iya eka g'ọ buru iya a-buru onye-ishi ndibe iya; noo l'i ti dobeduru ekemu Chipfu tñru nụ ngu.”

¹⁵ Oo ya bụ; Sámèlu shi lẹ Gilugalu tñgbua; ọ buru iya eje mkpükpu Gibiya, nọ l'alí Benji-aminu. Sòlu bya agùa unwoke, ephe l'iya tñkoru nòdu l'eka ono ọgu. Ephe dù ụnu l'ukporo iri. ¹⁶ Sòlu yee nwa iya, bụ Jionatanu; mẹ ndu ephe l'iya swi tñko nòdu lẹ mkpükpu Gibiya, dù l'alí Benjaminu. Ndu Filisitayinu nmaa anmanma ọgu lẹ mkpükpu Mikumashi. ¹⁷ Ndu ọ-lwùa-olaa bya edzebe ụzo eto shi l'odu ndu Filisitayinu wñfuta. Ụzo lanụ bẹ wñru shia ụzo mkpükpu Ọfura, nọ l'alí Shuwalu. ¹⁸ Ụzo lanụ ọzo wñru kwaseru ụzo mkpükpu Bètu-Horonu; ndu ọphuu phobe ibiya k'oke-alí ono, nọ laaru nsùda mkpükpu Zebowimu ono; mbụ nọ chebe iphu l'echiegu ono.

¹⁹ Ophu ọ dùdu mẹ onye-úzú lanụ, dù l'alí

Ízurēlu mgburugburu; kele ndu Filisitayinu te ekwedu. “Ephe s̄uru l'a -hawaa ph̄e b̄e ndu Hiburu ono a-wata akp̄ushi ogu-echi ɔzoo arwa!”

²⁰ O b̄uru l'alí ndu Filisitayinu b̄e ndu Ízurēlu ejeje je abaa iphe, ephe egudeje atúpya alí; m̄e ɔgu; m̄e ogbunku; waa mma ph̄e. ²¹ Ephe n̄odu apf̄uje ɔgwo, ha shii gude baa iphe, eegudeje atúpya alí; waa ikworo; m̄e ayo; m̄e ogbunku; m̄ekpoo gude iya mee g'iphe, eegudeje achí eswi túpyia onu. ²² Qo ya b̄u; o be mb̄oku, aa-lw̄u ɔgu ono; ɔphu ɔ dudu ndu ojogu S̄olu waa Jionatanu d̄uru m'onye lanu, gude ogu-echi; ɔzoo arwa l'eka. O b̄uerupho S̄olu yee nwa iya, b̄u Jionatanu b̄e gude iya n̄u.

²³ Ndu Filisitayinu bya ahakata ndu ojogu ph̄e; ephe w̄ufu je anochia uze l̄e mkp̄ukpu Mikumashi.

14

Jionatanu etso ndu Filisitayinu ogu

¹ O be ujiku lanu; Jionatanu; nwa S̄olu s̄u nwokorobya, achijeru iya ngwogu: “Bya g'anyi je azu iya ophuu l'eka ndu Filisitayinu d̄oru.” Ole o to pfukwanl̄ru iya nna iya. ² S̄olu n̄odu l'ime ime mkp̄ukpu Gibiya l'upfu itorokuma, n̄o l̄e mkp̄ukpu Miguronu. Ndu ephe l'iya tukoru n̄odu b̄e rwuru ʌnu nemadz̄u l'ukporo iri; ³ teme waa Ahayijia, b̄u onye yeru uwe-ukuvu, ndu-uke Chileke eyeje. Ahayijia ono b̄e b̄u nwa Ahitubu, b̄u nwanna Ikabodu. Onye nw̄uru Ahitubu b̄uru Finehasu, b̄u nwatibe Elayi, b̄u onye uke Chipfu

lẹ mkpükpu Shilo. Ophu ọ dudu onye maru lẹ Jionatanu bẹ tügenbuwaru nụ.

⁴ Lẹ mgbaka úbvú ono, Jionatanu eme g'o shia ghata je l'eka ndu Filisitayinu dörö ono bẹ mkpuma kpükotaru oronmono nochikota ibekéboebo. Eka lanu bẹ eekuje Bozèzu; eka ibe iya ophuu bürü Sene. ⁵ Mkpuma ono bẹ nanu bvugaru l'uzo isheli laaru mkpükpu Mikumashi. Ophuu bvugaru l'uzo ndohali laaru ụzo mkpükpu Geba.

⁶ Jionatanu bya asụ nwokorobya ono, achịru iya ngwogu ono: "Bya g'anyi daghata je l'eka ndu ono, ebuduru úbvù onoya dörö ono. ? A maru; Chipfu alwụ-chiru anyi ogu? Kele ọ tọ dudu egube iphe, kpóbaru Chipfu egude dzọ nemadzụ; mè a dù igwerigwe; mè a ha nwanshiji."

⁷ Onye ono, achịru iya ngwogu ono su: "Mekpœpho iphe, dù ngu l'obu. Mu pfuru ngu l'azụ; ọ bürü uche ngu bụ uche mu."

⁸ Jionatanu su: "Ngwa g'anyi jenụ. Anyi enyighataephō jepfu ndu ono; mee k'ophu ẹphe a-hụma anyi. ⁹ Ọ -bürü l'ephe suru anyi: 'Unu ngabę g'anyi byapfuta unu'; anyi apfuru nokirishia l'eka anyi nọ; anyi tee jeedu phę ejepfu. ¹⁰ Teke ẹphe sru: 'Unu nyipfutanu anyi'; anyi amaru lẹ Chipfu wowaru phę ye anyi l'eka."

¹¹ Oo ya bụ; ẹphenebo bya ephuphee onwophę l'iphu ndu Filisitayinu. Ndu Filisitayinu ono su: "Lekpôdapho!" "Ndu Hiburu bẹ ekpufutaakwa l'ime ẹnu, l'eka ẹphe shi domishia onwophę." ¹² Unwoke ono, dörö kwakachaa k'ogu ono raarụ

Jionatanu yee onye ono, achiru iya ngwogu ono órà su: "Unu byapfutanu anyi g'anyi bya egoshi unu izzo!"

Qo ya bu; Jionatanu su onye ono, achiru iya ngwogu: "Nyikota tso mu l'azu le Chipfu wowaru phë ye ndu Ízurèlu l'eka." ¹³ Jionatanu gude ıkpa yee eka enyikokpoeopho eka ono. Onye ono, achiru iya ngwogu ono nödu etso iya l'azu. Ndu Filisitayinu nödu adashi poopoo l'iphu Jionatanu; onye ono, achiru iya ngwogu ono tsoru iya egbushikwa phë pho. ¹⁴ L'ogu kë mbu ono, bë Jionatanu yee onye ono achiru iya ngwogu ono gburwuru umadzu ükporo. Ogologo alı eka e tsopyaberu ndu ono gbushia bë hakwa ge nkeru-ëbo eka e gude eswi labo tupyaa atypyaa. ¹⁵ Akparajiji iya tuko ndu ojogu ono l'ophu gudeshichaa; mbu ndu ophu no l'eka ephe doru; me l'egu; mbu je akpaa le ndu ophu no kwakachaa k'ogu; waa ndu k'o-lwüa-olaa. Ali nmahü jijijiji. Akparajiji obu paa eka apaa.

Ndu Ízurèlu achika ndu Filisitayinu

¹⁶ Ndu ojogu Solu ndu ophu no le nche le mkipkpu Gibiya, du l'alı Benjaminu bya ahümä g'ikpoto ndu ono anmagbaa rwooju; ebu ishi kpürukpuru. ¹⁷ Solu bya asu ndu ephe l'iya no: "Unu dzuedukwa ndu ojogu ono g'a maru onye ophu lufuru nu l'ime anyi." A bya edzua phë; o buru Jionatanu yee onye ono, achiru iya ngwogu ono bë ta anqedu iya. ¹⁸ Solu su Ahayijia: "Pataekwaru mu okpoko Chileke ono." Ishi iya bu l'okpoko Chileke ono nokwadu swiru ndu Ízurèlu le teke ono. ¹⁹ Solu nödu epfu eyeru

onye uke Chileke ono; ụzu ono nōdu ada adashi ike l'ōdu-ogu ndu Filisitayinu; mbụ kabaa aswo-lihu eje. Oo ya bụ; Sὸlu sụ onye uke Chileke ono: "Hawa iya rọ!" ²⁰ Sὸlu yẹe ndu ojogu iya bya edzukoo; o bürü phẹ eje ọgu. Ephe bya ahuma lẹ ndu Filisitayinu ta amaedu iphe, ephe eme; noo l'ephe gudegbaa ogu-echi phẹ egbushi nwibe phẹ. ²¹ Ndu Hiburu ono, bụ ndu ọphu shi turu íkè yeru ndu Filisitayinu lẹ mbụ; tsoru phẹ laa l'eka ephe nmarụ anmanma ọgu phọ; bya atụa ike ituphu wụ-pfushia ndu Ízuręlu ọphu nọ l'eka iya kẹ Sὸlu yele Jionatanu. ²² O be teke ndu Ízuręlu ono, domishiru onwophe l'alị úbvú úbvú, ndu Ifuremu nümaru lẹ ndu Filisitayinu bẹ l'agbawaa ọso; ephe wụfuta; chipyabeshia phẹ ikiye l'ogu ono. ²³ Ephe lwụa ọgu ono gbiriri jasụ ephe ghata mkpükpu Bętu-Avęnu. Oo ya bụ; Chipfu nafụta ndu Ízuręlu lẹ mbọku ono.

Jionatanu eri manụ-enwu

²⁴ Mbọku ono bẹ ndu Ízuręlu jeru iphe-ehuka; kẹle Sὸlu guderu phẹ; nụa phẹ nte sụ: "Onye wotaru nri ria tēme e rwua l'uzenyashi bẹ buakwaa onye a turu ọnụ; mbụ onye ta anọdu kwabẹ jasụ teke mu gwatadaaru ndu ọhogu mu ugwo iphe, ephe meru mu ono." Oo ya bụ; ọphu o dudu onye ọphu riru nri. ²⁵ Ndu Ízuręlu ono l'ophu tuko zehu wụba l'oswa. Alị ono bürü eka manụ-enwu dụ. ²⁶ Ephe wụbachaa l'ime ọswa ono; ephe hụma gẹ manụ-enwu ono alwashịhu; ọphu o tọ dudu onye meru iya eka dee l'ọnụ; kẹle ephe atsụ ebvu nte phọ, ephe riru phọ. ²⁷ Ole

Jionatanu te eshidu nüma lę nna iya nüru ndu Ízurélu nte; o je eworu ishishi mgbورو, o gude l'eka rwụa l'ebakala ẹnwụ ono; bya akpaa ya ẹka dee l'ọnụ; o bya arökota ike. ²⁸ Onye lanụ lę ndu ono sụ iya: "Nna ngu gudekwaru anyi; anyi ribua nte sụ: 'Onye wotaru nri ria ntanụ-a bę bụakwaa onye a tịrụ ọnụ!' Oo ya meru iphe mba atụshi onyemonye-a."

²⁹ Jionatanu sụ: "Nnana mu bę meakwaru g'iphe-ehuka dapfuta ndu alị-a. Lewaro g'enya byaru ekosahụ mu nta-a lę nwa manụ-ẹnwụ, ha nwanshị-a, mu deru l'ọnụ-a. ³⁰ Mbụ-a; ?Iphe tege akabadaa ree; ọme a harụ ndu Ízurélu; ẹphe harụ ria iphe, ẹphe kwatarụ l'okwata l'eka ndu ọhogu phę ntanụ-a? ?Ephe tege akadụ egbushi ndu Filisitayinu ọbu igwerigwe töo?"

³¹ Mbọku ono bę ẹphe gbushikpooru ndu Filisitayinu e -shi lę mkpukpu Mikumashi jasụ lę mkpukpu Ajialonu. A nonyaa; mba tüşhiahaa ndu Ízurélu ono. ³² Ephe bya avụpyabe iphe, a kwatarụ l'okwata ono; kpukaa eghu; mę atụru; waa eswi; yee ụnwụ iya; woru phę gbushia l'alị ono; taa l'oyii. ³³ Tọbudu iya bụ; e pfuaru Sὸlu sụ iya: "Lekwa-a; lę ndu Ízurélu egbukwa anụ; ata l'oyii; gude nno emeswe Chipfu."

Sὸlu sụ: "Unu ta apfüşiekwaru ike l'iphe, unu pfuru; unu swiritaru mu eze mkpuma ntanta! ³⁴ Sụ: Unu tüğbua jechaa l'echilabọ ndu ono je asụ phę g'onyenonu wotachaaru mu eswi waa atụru l'ehu l'ehu; bya eworu iya gbushia l'eka-a taa. G'ephe ha ata anụ, mee nọ gude nno emeswe Chipfu." Oo ya bụ; onyenonu

kputachaa eswi nkiya l'enyashi ono bya egbua l'eka ono. ³⁵ Solu bya akpuaru Chipfu oru-ngwēja. Onoya bürü kē mbụ, Solu kpuru Chipfu oru-ngwēja.

³⁶ Solu sụ: "Unu g'anyi bapfu ndu Filisitayinu l'enyashi; je akwaa iphe phē l'okwata jasụ lē nchiabohu. G'o tọ dükwa m'onye lanụ, anyi edobe ndzụ l'ime phē."

Ephe sụ: "Iphe, dükpoē ngu pho ree mee ya."

Onye uke Chileke sụ: "G'anyi kpaadakwaa Chileke ishi l'eka-a."

³⁷ Oo ya bụ; Solu bya ajia Chileke sụ: "?Bu gę mu bapfuwaro ndu Filisitayinu tọ? ?Ii-woru phē-a ye ndu Ízurēlu l'eka tọ?" Ophu Chileke eyeduru iya ọnụ mbóku onoya. ³⁸ Solu kwe bya asụ: "Unu byakota l'eka-a unubę ndu ono, bükota ndu-ishi-ojogu ono; g'anyi chɔeshikwa g'anyi gude meswee lę ntanụ-a. ³⁹ Eshinu Chipfu, bụ onye ono, adzoje ndu Ízurēlu nọ ndzụ g'o nọ iya-a; bę o betakpooru ọ buru ọkpara mu, bụ Jionatanu bę ọ nmarụ; bę ọ nwụhufutajekwa." Ophu ọ dudu m'onye lanụ l'ime ndu ono yero iya ọnụ. ⁴⁰ Solu bya epfuaru ndu Ízurēlu l'ophu sụ: "Unu pfuru l'eka pho; g'anyi l'okpara mu, bụ Jionatanu pfuru l'eka-a."

Ndu ono pfua sụ iya: "Iphe, dükpoē ngu pho ree; mee ya." ⁴¹ Solu bya epfuru nụ Chipfu, bụ Chileke kę ndu Ízurēlu sụ: "Yenaaru mu ọkpobe ọnụ." A bya atua ido; ọ bürü Jionatanu waa Solu bę ọ nmarụ. Ophu ęka ndu ọphuu adụdu iya. ⁴² Solu sụ: "Unu tueduru mu lę nwa mu, bụ Jionatanu ido ọbu." A bya atua ya; ọ bürü

Jionatanu bẹ ọ nmarụ. ⁴³ Töbudu iya bụ; Sὸlu bya asụ Jionatanu: “Pfuędukwaru mu iphe, i meru.”

Ọo ya bụ; Jionatanu sụ iya: “Ọo nwa manụ-enwu, mu gude mgborø, mu gude l'eka rwukata bẹ mu kparụ l'önü. Wakwa mu baa; mu nwuḥufutajenu!”

⁴⁴ Sὸlu sụ iya: “Gẹ Chileke mekwaa mu nno; mbụ g'o mekwaa mu ophu ka-njọ; m'ọ -bụru l'i tịi nwuḥuduru; gube Jionatanu.”

⁴⁵ Ndu ono bya asụ Sὸlu: “?Ọ gbaru gẹ Jionatanu nwuḥu; mbụ onye ono, dzoru ndu Ízuręlu ndzụ k'ophu parụ eka apaa? Tuṣwekwa! Eshinu Chipfu no ndzụ g'ọ no iya-a; bẹ ọ tọ dukwa mẹ egbushi lanụ, shi iya l'ishi, byaru adarwu ali; noo kẹle ọo Chileke bẹ yetarụ iya eka; o mee iphe ono lẹ ntanụ.” Ndu Ízuręlu shi nno nafuta Jionatanu; ophu e gbuęduru iya.

⁴⁶ Sὸlu parụ achị ndu Filisitayinu ọso haa; ndu Filisitayinu wuphu azụ lashịa ali phẹ.

Ndu Sὸlu tsogbaaru ọgu

⁴⁷ Lẹ teke ono, Sὸlu byaru abụru eze ndu Ízuręlu ono; bẹ ọ tukorù ndu ọhogu phẹ, nogbaa mgburugburu tsokota ọgu, bụ iya bụ ndu Mówabu; mẹ ndu Amọnụ; mẹ ndu Edomu; mẹ ndu eze ndu Zoba; mẹ ndu Filisitayinu. Ndu ọphu ọ ghachiru jepfu ọgu; bẹ ọonujeephaphu. ⁴⁸ Ọ lwuru ọgu mkparawa lwụ-gbua ndu Amalęku; shi nno nafuta ndu Ízuręlu l'eka ndu shi kwagbaa iphe phẹ l'okwata.

⁴⁹ Unwoke, Sὸlu nwuḥiru bụ: Jionatanu; waa Ishivi; waa Malukishuwa. Ephä nwa iya nwanyị

k'ogererya bụ Merabu; ẹpha kẹ nwata bürü Mikalu. ⁵⁰ Ẹpha nyee ya bụ Ahinowamu, bụ nwada Ahimaazu. Ẹpha onye-ishi ndu ojogu Sὸlu bu Ábuna; nwa Nẹru. Nẹru bükwanuru nwune nna Sὸlu. ⁵¹ Nna Sὸlu bürü Kishi; yẹe nna Ábuna, bụ Nẹru bẹ tükoru bürü ụnwu Abiyelu.

⁵² Teke Sὸlu shi bürü eze bẹ buepho ọgu ọgu bẹ ẹphe lẹ ndu Filisitayinu shi anoduje alwụ-phē. O nodu abujeru Sὸlu -huma onye bụ mkparawa; ọzoo l'ọqo onye ike dụ l'ọgu; l'ooduta iya yeru onwiya.

15

Aalwụ-kpee ndu Amalékü

¹ Töbudu iya bụ; Sáməlu bya asụ Sὸlu: "Oo mbedula bẹ bụ onye ono, Chipfu ziru gẹ mu bya awụa ngu manụ l'ishi g'i bürü eze ndibe iya, bụ ndu Ízurelu. Sụ-a; ngabẹ nchị l'ozi, Chipfu ziru g'e zia ngu. ² Waa iphe, Chipfu, bụ Okalibe-Kakọta-Ike eepfu baa: 'Mu a-nụ ndu Amalékü aphụ iphe ono, ẹphe meru ndu Ízurelu lẹ teke ono, ẹphe jeru akwaaru phę l'uzo g'ẹphe shi l'alị Ijiputu alufuta ono. ³ Tugbua nta-a je etsoo ndu Amalékü ono ọgu. Tükokpoo iphe, bụ iphe, ẹphe nweru enweru mebyishikọta. Ta aphụkwaru phę obu-imemini. Gbushikọta unwoke mẹ ụnwanyi; ụnwegirima mẹ ndu e he l'eka; mẹ eswi; mẹ aturu; mẹ ịnya-kamelu; mékpo nkapfụ-igara.' "

⁴ Oo ya bụ; Sὸlu bya akpakọ-dzua ndu Ízurelu lẹ mkpukpu Telayimu. O gụa phę ọgu. Ndu ojogu, eje l'okpa dụ ụkporo ụnu nemadzụ ugbo

ükporo l'ise;* ndu ophu shi l'alı Jiuda dū unu nemadzụ ugbo ükporo l'ise.† 5 Sὸlu phē tüğbuia jeshia mkpükpu ndu Amalęku; je edomishia onwophē kwabęgbaaru phē lę nsüda. 6 O bya asụ ndu Kénu: "Unu tüğbukwaa lufu l'echilabō ndu Amalęku; k'ophu anyi ta atükodu unu l'ephe gbushia; noo kèle unu meru ndu Ízurelu l'ophu ree teke ono, ephe shi l'alı Ijiputu lufuta ono." Qo ya bụ; ndu Kénu shi l'echilabō ndu Amalęku wufu.

7 No iya; Sὸlu bya eshi lę Havila tsüa ndu Amalęku ẹpfu jasụ l'echięgu Shuru, nọ l'uzo ẹnyanwu-awawa ali Ijiputu. 8 O kpüta Agagu, bụ eze ndu Amalęku lę ndzụ. O gude ogu-echi tuko ndu kę Agagu ono gbushikota. 9 Obenu lę Sὸlu yęe ndu ojogu iya doberu Agagu ndzụ; mę iphe, bükota atüru, kachaa ree; mę eswi; mę ụnwu eswi, tsügbaaru ęba; mę ụnwu atüru. Mbụ l'ephe hakotaru iphemiphe, dū ree; ophu ephe te emebyishikötaduru iya. O bürü ụnwu jögojogojogo iphe; mę iphe, ta abadu urwu bę ephe mebyishiru.

Chipfu anafü Sὸlu ǫkwa-eze iya

10 Töbudu iya bụ; Chipfu bya epfuaru Sáməlu sụ iya: 11 "Mu tarụ onwomu ụta lę mu meru Sὸlu g'o bürü eze; kèle ọ gbakütawaru mu azụ; haa etso mbędua; ophu o to mejedu iphe, mu türu ekemu iya." Iphe ono tsüa Sáməlu l'ehu shii. O rakota ękwa l'enyashi ono l'ophu raku Chipfu. 12 O be l'ọnmewa ụtsu; Sáməlu bya agbalihu

---

* 15:4 15:4 Bu iya bụ 200,000 lę mbekee. † 15:4 15:4 Bu iya bụ 10,000 lę mbekee.

jepfushia Sòlu. E pfuaru Sáməlu sụ iya lẹ Sòlu bẹ jeshiakwaru úbvú Kaməlu. L'ọ kpụakwaru iphe, ee-gudeje nyata iya; bya adachi jeshia mkpukpu Gilugalu. ¹³ Sáməlu jepfuẹpho Sòlu; Sòlu sụ iya: “Gẹ Chipfu gokwaru ọnụ-oma nụ ngu. Mu meakwaru iphe, Chipfu sụru g'e mee.”

¹⁴ Sáməlu sụ iya: “?Órà aturu pho, mu anụ-a ? bụ gunu? ?Eswi, ebugbaa órà pho ? bụru gunu bẹ o bụ?”

¹⁵ Sòlu sụ iya: “Ono bùkwa ọphu ẹphe shi lẹ Amalékü gude lwa. Ndu ọphu kakota ree l'aturu phe mé l'eswi phe bẹ e dobekotaru ndzu, ee-gude gweeru Chipfu, bụ Chileke ngu ngwéja. Ndu ọphuu bẹ anyi tükoru mebyishikota kpakparakpa.”

¹⁶ Sáməlu sụ Sòlu: “Ngabékpodapho gẹ mu karụ ngu iphe, Chipfu pfuru mu l'enyashi.”

Sòlu sụ iya: “Ngwa; pfunaaru mu iya.”

¹⁷ Sáməlu sụ: “Teke ono, i shi ha onwongu nwanshị l'enyia; ?tọ bụnu ngu-a bẹ e woru mee onye-ishi l'okpa-ipfu ndu Ízurelụ tọo? Chipfu bya awùkwa ngu pho manụ l'ishi g'i bụru eze ndu Ízurelụ. ¹⁸ Chipfu ziru ngu ozi sụ g'i je atuko ndu ejo-ememe ono, bụ ndu Amalékü gbushikota; g'i je etsoo phe ọgu jeye teke ẹphe abükotaru mkpurupyata. ¹⁹?Bụ gunu kparụ iphe, i ti medürü iphe, Chipfu pfuru? ?Denu g'o gude unu gbaa ẹgwegwa je avụpyabe iphe-ókwata; mbụ shi nno mee ejo-ememe l'enyia Chipfu?”

²⁰ Sòlu bya asụ Sáməlu: “Mu mekwarụ-a iphe, Chipfu pfuru; bya ejee ozi ono, Chipfu ziru mu ono. Mu tükoru ndu Amalékü gbushikota; bya

akpūta Agagu, bụ eze phē kpūlata. **21** Ole ndua kwakwanuru ọkwata. Ẹphe kpükoru aturu; mē eswi ndu ophu kakota ree l'iphe ono, e doberu k'emebyishi ono; g'ee-gude iya gweeru Chipfu, bụ Chileke ngu ngweja lę mkpukpu Gilugalu.”

22 Sáməlu sụ:

“?I dobesu lę ngweja akpokotaru ọku mē ngweja mmanụ ọzowaro bẹ ka adụ Chipfu ree;
karia eme opfu iya g'ọ suru
g'e mee ya tọo?

Lekwa-a! Eme iphe, a suru g'e mee kakwa
ree karia egwe ngweja;
mbụa; anụma iphe lę nchị kakwa ree
karia egude anụ tsuru ẹba gwee ngweja.

23 Ekwefu-ike bẹ dụta-bekwa ejị g'agwo ọbvu;
eku onwonye dụta-bekwapho ejị g'agwo
nshi.

Eshi ophu i jíkaru opfu, Chipfu pfuru; bẹ o
jíkaakwaru ngu pho g'i tị bùheru eze.”

24 Oo ya bụ; Sὸlu bya asụ Sáməlu: “Mu
mewaru iphe-ejị. Mu mebyiakwaru ekemu
Chipfu waa opfu i pfuru. Ọ kwa kẹle ndzụ ndua
l'agụ mu meru g'o gude mu kweta mee iphe,
ephe pfuru. **25** Nta-a jiko; gunaaru mu nvụ l'iphe-
ejị, mu meru. Tsonụru mu laphu azụ gẹ mu je
abaarụ Chipfu ejा.”

26 Sáməlu sụ iya: “Mu te etsokwaru ngu alaphu
azụ. Noo kẹle i jíkaru Opfu Chipfu. Chipfu
jíkaakwa ngu pho g'i tị bùheru eze ndu Ízurelu!”

27 Sáməlu bya aghakọbe gẹ ya tụgbua;
Sὸlu wọru ẹka l'ọnụ uwe-mgbalanụ iya; ọ
lakahụ. **28** Sáməlu sụ iya: “Ntanụ-a bẹ Chileke

lakafutaakwaru ali-eze ndu Ízurəlu l'eka ngu; mbụ woakwaru iya nụ onye lanụ lę ndu obutobu ngu phẹ; mbụ onye ọphu ka ngu abụru ọkpobe nemadzụ. ²⁹ Chipfu, bụ iya bụ ọkperehu kẹ ndu Ízurəlu bẹ ta abyakwa adzụ ụka; ọphu ọogbanwedu iphe, dù iya l'uche; noo kẹle ọ tọ bụdu nemadzụ mmanụ; k'ọphu bụ l'ọo-gbanwe iphe, dù iya l'uche.”

³⁰ Tòbudu iya bụ; Sòlu sụ iya: “Mu meswe-waru. Ole-a; jiko kwabenu mu ùbvù l'iphu ndu bụ ọgerenya ndibe mu; mèkwapho l'iphu ndu Ízurəlu; mbụ g'i tsoru mu rọ laphu azụ k'ọphu bụ lę mu a-barụ Chipfu, bụ Chileke ngu eja.” ³¹ Sáməlu kwe bya etsoru Sòlu laphushia azụ; Sòlu baaryu Chipfu eja.

³² Sáməlu bya asụ: “Kputaru mu Agagu, bụ eze ndu Amalékə ono l'eka-a!” Agagu bya egude ẹhu-ütso jepfushia ya; bya asụ: “O doru mu ẹnya lę teke anwụhu shi erwuphe mu bẹ ghatawaru nụ.” ³³ Obenu lę Sáməlu suru: “Oo ẹgube ono, i gude ogu-echi mee ụnwanyi; ẹphe gbaru eka nwa ono; bùkwapho gẹ ne ngu a-bụru onye gba eka nwa l'echilabọ ụnwanyi.” Sáməlu woru Agagu gbua pyaapya l'iphu Chipfu lę mkpukpu Gilugalu.

³⁴ Oo ya bụ; Sáməlu tufgbua lashia mkpukpu Rama. Sòlu tufgbua lashia mkpukpu Gibiya, bụ ibe iya. ³⁵ Ọphu Sáməlu te ejebaęduru gẹ ya húma Sòlu jasuru mbóku, yébe Sáməlu nwụhuru. Iphe ono, Sòlu meru ono bürü aphụ tsoru Sáməlu. Chipfu sụ lę ya tege emedu Sòlu eze ndu Ízurəlu.

16

Sámēlu awụ Dévidi manụ l'ishi g'ọ bụru eze

¹ Tobia iya bụ; Chipfu bya asụ Sámēlu; "? Bü teke ole bẹ ịi-gụ-bekporu aphụ Sὸlu; l'eka mu gbe jikawa iya g'ọ tọ bụhe eze ndu Ízurelu. Gbajia manụ l'ụpyi ngu tüğbushia gẹ mu zia ngu ibe Jiesi, bụ onye Bętulehemu; noo lẹ mu hotawaru onye lanụ l'ụnwu iya unwoke g'ọ bụru eze."

² Sámēlu sụ: "?Mu e-me imeagha jee? Sὸlu - numa iya bẹ oo-gbukwa mu."

Chipfu sụ: "Kpụta nwada eswi; sụ l'ọo Chipfu bẹ ị byaru egweru ngwěja. ³ Zia Jiesi g'ọ bya l'eka ono, eegwe ngwěja ono. Mu e-goshi ngu-a iphe, ii-me. Ọ onye ọphu mu pfuru ngu bẹ ịi-würü mu manụ l'ishi g'ọ bụru eze ọbu."

⁴ Sámēlu bya emee iphe, Chipfu pfuru. O -rwuepho mkpükpu Bętulehemu; ndu bụ ọgerenya mkpükpu ono tükə anma rwuurwu lẹ k'abyabaya, ọ byaru ono. Ẹphe nọdu ajigbaa: "? Bü-a k'oma bẹ ị byaru?"

⁵ Sámēlu sụ phẹ: "Ee; ọ kwa-a k'oma. Ọo Chipfu bẹ mu byaru egweru ngwěja. Unu je eme onwunu g'unu dụ nsọ; g'unu abya etsoru mu je kẹ ngwěja ọbu." Ọo ya bụ; ọ bya emee Jiesi yee ụnwu iya unwoke; ẹphe dụ nsọ k'eje kẹ ngwěja ono. Ọ bya ekua phẹ g'ephe bya ngwěja ono.

⁶ Ẹphe tükə jerwuępho; Sámēlu hụma Eliyabu; bya arịa sụ: "O doru ẹnya l'ọo onye ono, Chipfu hotaru g'a wụa manụ l'ishi ono bẹ pfuru Chipfu l'iphu-a." ⁷ Obenu lẹ Chipfu sụru Sámēlu: "Te eleshiro ẹnya l'ugbugba iya; ozoo g'ọ habe l'eli;

noo lę mu jikaru iya ajika. Noo kélé ọ tọ bùdu gę nemadzụ eleje ẹnya l'iphe, bụ gę Chipfu eleje iya. Nemadzụ anoduje ele ụgbugbà eli ẹhu; obenu lę Chipfu anoduje ele ẹnya l'ime obu.”

⁸ Qo ya bụ; Jiesi bya ekua Abinadabu; bya emee g'o ghabua l'iphu Sámēlu. Sámēlu sụ: “Onye ọwana bẹ Chipfu ta ahötakwarupho.”

⁹ Jiesi bya emee gę Shama ghabua. Sámēlu sụ: “Onye ọwana bẹ ta abukwapho onye ophu Chipfu hotaru.” ¹⁰ Jiesi mee g'ụnwu iya unwoke ẹsaa ghagbua l'iphu Sámēlu. Sámēlu sükota l'o tọ dudu onye ophu Chipfu hotaru l'ime phę. ¹¹ Sámēlu bya ajia Jiesi sụ: “?Bụ mkpakọ ụnwegirima ngu unwoke baa?”

Jiesi sụ iya: “O phodukwaduru onye ophu kachakpoo aburu nwata; ole oocheekwanu aturu.”

Sámēlu sụ: “Ye nemadzụ g'e je ekua ya; kélé anyi taa nödukwa anoo jasụ l'oo-byá.” ¹² Qo ya bụ; o zia e je ekua ya ọ bya. Nwata ono dù kẹ nwa putuputu. Ẹnya nödu egbu iya kẹ nwa shiishii; ọ dù ùbvù l'ẹnya. No iya; Chipfu sụ Sámēlu: “Gbalihu wụa ya manụ l'ishi; kélé ọ ya bẹ bụ onye ophu obu.” ¹³ Sámēlu bya ewota ụpyi ono, o yeru manụ ono bya egude wụa ya manụ ono l'ishi l'iphu unwune iya. E -shi mbóku ono; Unme Chipfu bya Dévidi l'ẹhu k'ike. Sámēlu tugbuwaro lashia mkpukpu Rama.

Dévidi akporu Sòlu une

¹⁴ Nta-a bẹ Unme Chipfu lüfuwaru Sòlu l'ẹhu; Chipfu bya ezia ejo maa; ọ kpangashịahaa ya ẹhu. ¹⁵ Ndu ozi Sòlu sụ iya: “?Lewarọ; nta-a bẹ

ejø maa, Chileke ziru ak pangashị ngu ehu? ¹⁶ Gẹ gùbe nnajıuphu anyi zinaa anyibe ndu-ozi ngu g'anyi je achọo onye maru g'aakpoje une; k'ophu bù ejø maa ono, Chileke ziru ozi ono -kparwutae ngu pho l'ehu; onye ono akpooru ngu iya; l'ii-ka nwa mma.”

¹⁷ Qo ya bù; Sòlu sụ ndu-ozi iya: “Unu chọ onye akpoje une rengurengu dutaru mu.”

¹⁸ Onye lanu lè ndu-ozi ono sụ iya: “O nweru nwata mu húmaru lè mkpukpu Béturehemu; nwatibe Jiesi. Nwata o bù bẹ akpo une doru ẹnya ree. O bù onye ọkperehu dù-ghe adù-ghe; bùru onye ike dù l'ogu; bya amaru g'eepfije opfu ree; bya amakwapho mma; bùru onye Chipfu swiru eswiru.”

¹⁹ Sòlu bya ezia ndu ooziye ozi g'ephe je ibe Jiesi je asụ iya: “Denaa mu nwa ngu nwoke ono, bù Dévidi, bù iya bù onye ọphu eche aturu ono.” ²⁰ Qo ya bù; Jiesi bya akpùta nkapfùigara; chiru buredi doo ya l'eli; pata otumu mée bya akpùta nweghu ye iya; bya eduru nwatibe iya ono, bù Dévidi nụ phẹ g'ephe dujeru Sòlu.

²¹ No iya; Dévidi lapfu Sòlu je ejehaaaru iya ozi. Sòlu kwatakpo ye Dévidi obu ọkpobe eyeye. Dévidi bya abuwáruro onye achijeru iya ngwogu. ²² Tòbudu iya bù; Sòlu bya ezia ozi g'e ziari iya Jiesi sụ: “Jiko hanaa gẹ Dévidi buwaruro jeru mu ozi; kèle o dù mu l'obu.” ²³ O nòdu abujeru teke ejø maa ono, Chileke ziru ono kparwutaerupho Sòlu l'ehu; Dévidi ewota une iya kpóahaa. Sòlu agbẹ teke ono bya enweru onwiya; l'ọ bya aka mma; ejø maa ono aparu iya haa.

17

Dévidi yee Golayatu

¹ Ndu Filisitayinu bya atuko ndu ojogu phẹ kpakqo k'ogu. Ephē dzukobē lę mkpükpu Soko, dù l'alị Jiuda. O bürü lę mkpükpu Efesu-Damimu, nō lę mgbaka Soko yee mkpükpu Azeka bę ẹphe nmarụ anmanma ọgu. ² Solu yee ndu Ízurəlu dzukobē bya anmaa anmanma ọgu lę nsüda Ela bya akpoo giriri g'ẹphe ts oo ndu Filisitayinu ọgu. ³ Ndu Filisitayinu nōdu l'eli úbvú lanụ; ndu Ízurəlu nōdu l'eli úbvú lanụ l'ibiya ophuu. O bürü nsüda úbvú labo ono bę nō-buharu phẹ l'echi.

⁴ Təbudu iya bụ; onye bụ ọ-lwua-օodoru, shi lę mkpükpu Gatu, əpha iya bụ Golayatu bya eshi l'odu ndu Filisitayinu lufuta. Ogologo iya bę dù nkwo-eka tete. ⁵ Okpu-igwe, o kpuchiru ishi bę bụ onyirubvu bę e gude mee ya. Teme uwe-ọgu, o yeru l'ehu bę bukwapho onyirubvu bę e gude mee ya; teme e mee ya ọ dù ékiri ékiri. Uwe-ọgu ono bę ərwa iya dù ụnu shèkelu iri l'ebō l'ukporo iri. ⁶ O woru iphe, e gude onyirubvu mee kechia ogboro; bya ewofuaru arwa, e gude onyirubvu mee nyakorū l'azụ. ⁷ Oshi arwa iya ophu o gude l'eka duepho g'igwè, shihuru ike, onye ekweje ékwa egudeje ekwe ékwa. Pyipyipyi igwe, e moberu l'ishishi arwa iya ono bę ərwa iya dù ụnu shèkelu l'ukporo shèkelu iri. Onye apajeru iya iphe, l'oogbobeje ezeru onwiya bya evutaru iya ụzo. ⁸ Golayatu bya ebvuru; raarụ ndu ojogu ndu Ízurəlu órà sụ phẹ: "?Denu g'o gude unu futa bya akpoo giriri k'ogu? Mbədua bụ

onye Filisitayinu; unubedula bürü ndu-ozi Sὸlu. Unu hota onye lanu l'ime unu g'ọ byapfuta mu ọgu! ⁹ O -bürü l'ọo-dụ ike ts oo mu ọgu; gbua mu; anyi anodu unu l'eka; ole ọ -bukwanuru le mbedula kapyab eru iya; woru iya gbua; unu abürü ndu a-nodu anyi l'eka; jehaaaru anyi ozi!" ¹⁰ Onye Filisitayinu ono bya asụ: "Ntanu-a bẹ mu tūnwaaru ndu ojogu ndu Ízurelu! Unu hota onye lanu yeru mu gẹ mu l'iya zugbabe iya!" ¹¹ Sὸlu yee ndu Ízurelu nūmaephō iphe, onye Filisitayinu ono pfuru; ẹhu rwu shihu phẹ; oke ndzụ-agugu rwuta phẹ.

Dévidi aby agbaphe ndu Ízurelu

¹² Dévidi bẹ bụ nwatibe onye Ifurata ono, ẹpha iya bụ Jiesi, shi lẹ mkpukpu Bẹtulehemu, nọ l'alị Jiuda. Jiesi bẹ nwütaru unwoke ẹsato. O bùwaa ọgerenya shii; bürü onye yi lẹ ndu kawaru nka nōo ọdu teke Sὸlu bụ eze. ¹³ Unwu Jiesi ụmadzu eto ọphu kachaa abürü ọgerenya bẹ tso Sὸlu jee ọgu. Ẹpha ọkpara iya bụ Eliyabu. Otsota bürü Abinadabu. Onye k'eto bürü Shama. ¹⁴ O bürü Dévidi bẹ kakota abürü nwata l'ime phẹ. Ụmadzu eto ọphu kachaa abürü ọgerenya bẹ tso Sὸlu. ¹⁵ Dévidi nodu eshiye l'ibe Sὸlu eje eche aturu nna iya lẹ Bẹtulehemu. O -jechaa; l'ọ laphushia azu l'ibe Sὸlu.

¹⁶ Ụkporo abalị labo bẹ onye Filisitayinu ono afutakotaje l'ụtsu mẹ l'uzenyashi bya ebvugabẹ onwiya.

¹⁷ Töbudu iya bụ; Jiesi sụ nwa iya, bụ Dévidi: "Wota nkweka ereshi, a huru ahuhu waa ishi buredi iri-a mee ẹgwegwa wojeru iya unwune

ngu l'eka ẹphe dörə k'oğu ono. ¹⁸ Gudekwapho chiizu-a ẹphe n'iri; woru nü onye-ishi ndu ojogu phę. L'i maru mę ?ehu dua unwune ngu ono ree? L'ibiyawaro edooru mu g'ọnodu phę du. ¹⁹ Ẹphe lę Sὸlu; mę ndu Ízurēlu l'ophu bę tükoru nödu lę nsüda Ela etso ndu Filisitayinu oğu.”

²⁰ Qo ya bụ; o be l'ọninemewa ụtsu; Dévidi gbeshi paru aturu iya haaru onye eletaru iya ya ẹnya; bya akwakobe ivu tüğbua jeshia gę nna iya, bụ Jiesi ziru iya ono. Q bụru teke o rwuru l'odu ono bụ teke ndu ojogu ono azu ebvu oğu; awụfu ejewaa l'iphu oğu. ²¹ Ndu Ízurēlu waa ndu Filisitayinu bya akpoo giriri chebegbaaru onwophę iphu. ²² Dévidi tuko ivu ono, o gude bya; haaru onye l'eche ivu ndu ojogu nche; gude ọso gbapfu unwune iya l'eka a kpɔru giriri k'oğu je ekele phę. ²³ Ẹphe kpukwadurua opfu l'önü; ọ-lwua-qodoru ndu Filisitayinu, bụ Golayatu, bụ onye shi lę mkpukpu Gatū; shiepho l'eka ẹphe kpɔru giriri k'oğu hefuta; bya awata atunwa ndu ojogu ndu Ízurēlu g'ootunwajehawa phę pho. Dévidi numa iya. ²⁴ Ndu Ízurēlu l'ophu bya elevu nwoke ono; ndzụ-agugu rwutanụ phę; ẹphe tuko tsu ọso. ²⁵ Ndu Ízurēlu tuko epfu sụ: “?Unu humaru-a gę nwoke-a l'anodujeephə afuta-phę tekenteke? Iphe, ọofutajeephə bụ g'o tunwaa ndu Ízurēlu. Onye dürü ike gbua ya bę eze evukwaru ęku, paru ęka apaa nü. Oo-kekawapho onye Ọbu nwada iya; bya agufu ndu unuphu ibe nna onye Ọbu l'atụ akiriko l'alị Ízurēlu.”

²⁶ Dévidi bya ajia ndu pfu-kube iya nü sụ: “?

Bü gunu bę ee-meru onye gburu nwoke Filisitay-inu ono; wofu ndu Ízuręlu iphe-iphere ọwana l'iphu? ?Bü gunu bę onye Filisitayinu-a, te ebuduru úbvù-a bụ kę g'o tūnwaa ndu ojogu kę Chileke ọphu nō ndzụ?" ²⁷ Ephe bya eyeeru iya ọnń; sụ iya: "Oo iphe ono, anyi shi pfuhawaa ono bę ee-meru onye gburu iya nụ."

²⁸ Eliyabu, bụ nwune Dévidi k'ogeranya bya anúma gę yee ndu ono epfu; ọ voru ọku wụa ęhu l'iphe ono, Dévidi pfuru ono sụ: "?I byaru eme gunu l'eka-a? Mbụ ?bụ onye bę i gbadoru aturu olemole pho l'echiegu? Mu maru-a g'i kube onwongu; bya amakwarupho g'ejo ọkpoma dù-be ngu. Iphe, i byanụru bụ g'i bya ahụma g'e gude alwụ ogu."

²⁹ Dévidi sụ iya: "?Bü gunu bę mu meru ntala? ?Bü gę mu te epfushi opfu?" ³⁰ Ọ ghakobe ghaaru onye oze iphu wata aji iphe, ọoji. A bya epfukwaaru iya iphe ono, e pfuhawaru iya pho.

³¹ Ndu oze nüma ọnń, Dévidi yeru; bya atugbua je edooru iya Sὸlu. Sὸlu zia g'e je ekua ya. ³² Dévidi bya asụ Sὸlu: "G'o tọ dükwa onye obu e-te ophe l'opfu ęhu onye Filisitayinu-a. Nwozi ngu bę e-je-a etsoo ya ogu."

³³ Sὸlu sụ iya: "I tị hakwa k'eje etso onye Filisitayinu ono ogu; i bükwadu nwata nwokoro nshii; obenu lę yębedua bụwaa onye bụ ogeranya, shi teke ọ bụ okorobya lwuta ogu."

³⁴ Dévidi sükwanu Sὸlu: "Nwozi ngu bę bụ aturu nna iya bę o shihawaa ụzenya cheta. Teke oduma; ọzoo ęjo anụ, bụ biye byaru apata nwaturu mu lanụ l'eka ęphe dörü; ³⁵ bę mu

etsopyabéje iya; chia ya iphe; nafú iya nwatúru ono l'ónu. Teke ọ ghakóberu tsopfuru mu; mu awóru iya; kwaa ya agba; woru iya gbua. ³⁶ Nwozi ngu bẹ gbuwaru oduma yée éjo anú, bụ biye. Onye Filisitayinu-a, te ebuduru úbvù-a je l'adú égube ono; noo kèle ọ tunwaru ndu ojogu kẹ Chileke ophu nō ndzú. ³⁷ Chipfu ono, bụ onye dzotaru mu l'enya-nvò oduma waa l'enya-nvò éjo anú, bụ biye ono bẹ bụ iya a-dzota mu l'eka onye Filisitayinu ono.”

Solu sụ Dévidi: “Jeshia. Gẹ Chipfu swikwaru ngu eswiru-o!” ³⁸ Solu bya achíta akpawuru uwe iya kpua Dévidi; bya eworu okpu-ogu, e meru l'ope kpube iya l'ishi; bya achíta uwe-ogu iya yefúa ya. ³⁹ Dévidi bya eworu ogu-echi iya kepyabé l'uwe-ogu ono; bya ejeshia g'o gude iya jephee ejephe; ophu ọ dudu ike; kèle o tokó kwóduru iya ẹhu; mbụ égube ngwa ono. Ọ sụ Solu: “Mu ta adukwa ike eye égube iphe ọwa-a eje; kèle o tokó kwóduru mu ẹhu.” Ọ ya bụ; o woru iya yeshikota. ⁴⁰ O bya ewota oshi-mpaléka iya kpapfuru; bya ahóta m kpuma, a gba énu uzo ise, akwógbachaa akwókwo lẹ nggele l'eka ono; chíru ye lẹ nwékpa, nō l'eda, ndu eche atúru o gude. O gude róbo iya l'eka; bya ejepfushia onye Filisitayinu ono ọgu.

⁴¹ No iya; onye Filisitayinu ono kparú onye apajéru iya iphe, eegudeje g bobuta onwonye vuru uzo; ejekpoe pho abyapfuta Dévidi. ⁴² Ọ bya elevu Dévidi; bya ahúma l'ọ bụ nwata nwokoro nshiji, dù nwa putuputu; bya acha nwa rweerweerwe; ọ gbé lephee ya enya. ⁴³ Ọ sụ

Dévidi: “?Mu bụ nkụta meru iphe i chi oshi abyapfuta mu?” Onye Filisitayinu ono gude agwa ibe phē ephu Dévidi iphu; ⁴⁴ bya asụ iya: “Bya l'eka-a gē mu eworu anụ ngu keeru anụ-egbudu yee enu, ephe l'eli!”

⁴⁵ Dévidi su onye Filisitayinu ono: “O bụ eviya l'i gude ogu-echi; mē arwa, dù iche iché abyapfuta mu ogu; obenu lę mbedula gude ẹpha Chipfu, bụ Okalibe-kangokotaru-nụ; mbụ Chileke kę ndu ojogu ndu Ízurelu, bụ iya bụ onye ono, i tunwaru ono. ⁴⁶ Ntanụ-a bę Chipfu l'e-me g'i daba mu l'eka; mu echitsua ngu l'alị; gbuta ngu ishi. Ntanụ-a bę mu l'e-me g'anụ-egbudu yee enu, ephe l'eli ria odzu ndu ojogu ndu Filisitayinu. Oo ya bụ gē mgboko l'ophu amakwanuru lę Chileke dügen lę Ízurelu. ⁴⁷ Teme ndu-a, dörü l'eka-a bę a-makwarupho l'o tọ bụdu ogu-echi yee arwa bę Chipfu egudeje adzọ nemadzụ; kélé ogu-a bę bụ kę Chipfu. Oochikotaru unu ye anyi l'eka.”

⁴⁸ O be g'onye Filisitayinu ono jepfushiaru iya ntse k'ogu; Dévidi gude ọso agba eje l'iphu ogu ono g'ephe l'iya zugbabe iya. ⁴⁹ Dévidi bya eye eka l'ekpa iya; wofutaephō mkpuma lanụ; bya eye lę rōbo iya ono; bya esetaę ya pho gbaa; o je adaephō onye Filisitayinu ono l'egedegee onu-iphu. Mkpuma ono bürü iya kę tsurumu l'egedegee onu-iphu ono. O behuepho ebehu daa kę gworogodogo woru iphu bua l'alị. ⁵⁰ Oo ya bụ; Dévidi gude mkpuma waa rōbo lwụ-kpee onye Filisitayinu ono; mbụ gbatsua ya; woru iya gbua; ɔphu ọ dùdu mē ogu-echi, o gude l'eka. ⁵¹ Dévidi

gude oso je apfukota iya l'eli. O wɔru eka l'ogu-echi onye Filisitayinu ono; mifuta iya l'obo iya; gude ogu-echi ono gbua ya; bya egbuta iya ishi.

Ndu Filisitayinu húmaephō l'o-lwua-oodoru phē ono bē nwuhuwaru nū; ẹphe dakobe ye ọkpa l'oso. ⁵² Unwoke Ízurēlu waa ndu kē Jiuda wulihu atu oko; achị ndu Filisitayinu; chia phē chi-rwua mkpükpu Gatu; mē l'eka eeshije abahụ lę mkpükpu Ekuromu. Ndu Filisitayinu, e gbushiru dakachaa l'uzo, e shi eje mkpükpu Sharayimu; mbụ jasụ lę mkpükpu Gatu mē Ekuromu. ⁵³ Ndu Ízurēlu chi-gheephō ndu Filisitayinu ono Iwaphuta azụ; bya eje akwaa ọkwata l'odu ndu Filisitayinu ono. ⁵⁴ E mechaah; Dévidi pata ishi onye Filisitayinu ono je edobe lę Jierúsalemu. O bya achikoo ngwogu onye Filisitayinu ono dobe l'ulo-ekwa yébe Dévidi gedegede.

Eedu Dévidi edupfu Sὸlu

⁵⁵ No iya; Sὸlu bya ahuma Dévidi g'oojepfu onye Filisitayinu ono ọgu; o jiahaa onye-ishi ndu ojogu iya, bu Ábuna; sụ: "?Nwata ono bñaa nwatibe onye?"

Ábuna sụ iya: "Gube eze; gę ndzụ dükwa ngu. Mu ta amakwa nwata Ọbu."

⁵⁶ Eze sụ iya: "Kpataedukwa ishi nwatibe onye nwokorobya ono bu."

⁵⁷ Dévidi lwaephō egbu onye Filisitayinu ono; Ábuna duta iya dupfutashia Sὸlu lę gę Dévidi pakwadụa ishi onye Filisitayinu ono l'eka.

58 Sὸlu bya ajia ya sụ: “Nwokorobya; ?i bụnaa nwatibe onye?”

Dévidi sụ iya: “Mu bùkwa nwatibe nwozi ngu, bụ Jiesi kẹ mkpükpu Bẹtulehemu.”

18

Ònyà Dévidi yee Jionatanu

¹ Dévidi yee Sὸlu bọ-ghechaephō uja ono; obu Jionatanu yee kẹ Dévidi je atugba; Jionatanu yee Dévidi obu g'o yeru onwiya. ² E shi mboku ono, bẹ Sὸlu kutaphuru Dévidi azu swibe onwiya; ophu o to kwebaedu g'o laphu azu l'ibe nna iya.

³ Dévidi yee Jionatanu woru ndzụ gbaa kẹle o yeru Dévidi obu g'o yeru onwiya. ⁴ Jionatanu yefu uwe-mgbalanụ, o yeru l'ehu chie Dévidi; yee uwe-ogu iya; mẹ ogu-echi iya; mẹ apfụ iya; waa akpo, ookebeje l'uwe. ⁵ Iphe, Sὸlu zikötaru Dévidi g'o mee bẹ oomekötajeeopho rengurengu. Sὸlu woru iya mee onye-ishi ndu ojogu iya. Ọ tuko atsökota ndu Ízurelu ụtso; jeakpaa lẹ ndu-ozzi Sὸlu.

Dévidi aduwaa Sὸlu ashị

⁶ Ndu ojogu wataephō alwa ogu ono gẹ Dévidi gbuchaaru onye Filisitayinu pho; ụnwanyi shi lẹ mkpükpu lẹ mkpükpu, dù lẹ Ízurelu l'ophu wufuta chiru nkwa; mẹ une; azu ebvu ẹhu-ụtso; bya ete iya etete gude agba eze phe, bụ Sὸlu ndzuta. ⁷ Ephe nodu agu ebvu ono; ete asuje: “Sὸlu gbuwaru ụnubuku ndu ojogu; Dévidi gbukwanaa ụnubuku ugbo iri.” ⁸ Töbüdu iya bụ; ẹhu ghuahaa Sὸlu eghu shii; kẹle iphe

ono, ẹphe epfu ono bẹ dụ iya ejì. O bya arịa sụ: “Dévidi bẹ eepfu l'o gburu ụnubuku ugbo iri; mbédúa bürü ụnubuku lanụ kpoloko. ?Bụ gunu bẹ oo-natabaa ọzo; ta abụadaa ali-eze ndu Ízurèlu?” ⁹ E shi kẹ mbóku ono bẹ Sòlu jiahaaru Dévidi ijienya.

¹⁰ O rwua nchitabóhu iya; ejø maa, shi l'eka Chileke; bya ejì Sòlu l'ehu k'ike. O nöodu anöodu je epfushi ọbvu ọbvu l'ime ụlo iya. Dévidi nöodu anöodu je akporu iya une ęgube ọokpojehawa iya ono. Sòlu nöodu egudejekwanụ arwa l'eka. ¹¹ Sòlu bya arịa sụ: “Gẹ mu bya egude arwa-a tùpyabe Dévidi l'igbulø.” O tụa ya ugbo labø; Dévidi zekøta iya.

¹² Sòlu tsuahaa Dévidi ebvu; kẹle Chipfu pawaru iya haa; je eswiwaru Dévidi eswiru. ¹³ Qo ya bụ; Sòlu bya edufu Dévidi l'eka yébe Sòlu nö; woru iya mee onye-ishi ụnu ndu ojogu labø l'ükporo iri. Dévidi nöodu edujeru ndu ono eje ọgu. ¹⁴ Iphemiphe, o yeru eka nöodu abujeeru iya phø ụpete; kẹle Chipfu nö swiru iya eswiru. ¹⁵ Sòlu húmaephø g'iphe gude ekweberu Dévidi; o tsuahaa ya ebvu. ¹⁶ Obenu l'iphe, bụ ndu Ízurèlu; mè ndu Jiuda l'ophu tükoru ye Dévidi obu; kẹle ọ ya anöodu edu phø eje ọgu.

Dévidi alụ nwada Sòlu

¹⁷ Sòlu bya asụ Dévidi: “Waa Merabu, bụ nwada mu k'ogeranya baa. Ọeophø g'i gude ike ngu g'ọ ha jeru mu ozi; l'ị lwụ-chiru Chipfu ọgu ehu mu.” Noo lè Sòlu rịrụ l'ime onwiya sụ; “Mu te ebyikpødaa Dévidi eka. G'ọ bururo ndu Filisitayinu bẹ oo-bugbaru ẹphe l'iya!”

¹⁸ Noo ya; Dévidi sụ Sὸlu: “?Bụ onye bẹ mu bụkwanu? ?Bụ gụnu bẹ ndu unuphu anyi; ọzoo ipfu nna mu bụkwanu l'ali Izurelu kẹ gẹ mu bya aburu ọgo eze?” ¹⁹ Tobiudu iya bụ; ọ gbabe teke ọ gbaru g'e kee Dévidi nwada Sὸlu ono, bụ Merabu; a gbẹ woru iya kee Adurelu, bụ onye mkpukpu Mehola.

²⁰ Mikalu, bụkwapho nwada Sὸlu bya eyee Dévidi obu. E je edooru iya Sὸlu; ẹhu tsọ ya ntumatu. ²¹ Sὸlu rịa sụ: “Mu e-woru iya kee ya g'o bụru ónyà nmata iya; k'ophu ndu Filisitayinu a-daaha ya ẹka njo l'ehu.” Oo ya bụ; Sὸlu bya asụ Dévidi: “Nta bẹ bụwaa k'ugbo ẹbo, ụzo dụru ngu g'i bụru ọgo mu.” ²² Oo ya bụ; Sὸlu zia ndu-ozi iya sụ: “Unu kuchi Dévidi ekuchi sụ iya: ‘Lenu; i dükwa eze ree; teme ndu-ozi iya yekọta ngu obu. Bunuru ọgo eze ọbu nta-a.’ ”

²³ Ndu ozi ono je eworu iphe ono pfuaru Dévidi. Dévidi sụ: “?Unu dobesu l'ọ dụ nphe aburu ọgo eze? Lẹ mube onye adụdu g'o dụ mu; ọphu a ta kwatadu maru mu amaru.”

²⁴ Ndu ozi Sὸlu je epfuaru iya iphe, Dévidi pfuru; ²⁵ Sὸlu sụ: “Unu sụ Dévidi lẹ-a: ‘Eze te eledu ẹnya g'a kwaaru iya aswa l'ishi nwanyị ono; iphe oole ẹnya bụ g'e butaru iya akpapyị ndu Filisitayinu ụkporo ise; kèle oomee g'o shi nno melata ndu ọhogu iya ono.’ ” Iphe, Sὸlu gude eme iphe ono bụru g'o mee gẹ Dévidi daba ndu Filisitayinu l'ẹka. ²⁶ Ndu ozi eze bya epfuchaaru Dévidi iphe, eze pfuru ono; ọ bya adụ iya ree g'o bụru ọgo eze. Oo ya bụ; ọphu o toko rwukpôdanu teke a tuburu; ²⁷ Dévidi gbalihu yẹe ndu etsoje iya nụ je egbua ndu Filisitayinu

ükporo ụmadzu iri. Ọ chilata akpapyi phẹ; bya agu-dzua ya agu-dzu nụ eze; k'ophu oo-bukwanuru ogo eze. Sὸlu bya ekuru nwada iya ono, bụ Mikalu kee ya; ọ luru.

²⁸ Tobudu iya bụ; Sὸlu bya amaru lẹ Chipfu nọ swiru Dévidi eswiru; bya ahuma lẹ nwatibe iya kẹ mgboiko, bụ Mikalu yekwaru iya pho obu; ²⁹ Sὸlu bya akabaa ya atsụ ebvu. Dévidi buwaruro ohogu Sὸlu jasuwaruro ya.

³⁰ Ndu ojogu ndu Filisitayinu nodu anoduje ejepfu ndu Ízurelu ọgu njepyabẹ. Ephe -byaa ọgu ono; Dévidi akaephohemekpe ndu ohogu phẹ; e me lẹ ndu-ishi ndu ojogu Sὸlu l'ophu. E shiwaro nno; əpha Dévidi deahaa edede.

19

Sὸlu eme g'o gbua Dévidi

¹ Sὸlu bya ezia nwa iya, bụ Jionatanu mẹ ndu-ozzi iya l'ophu g'ephe gbua Dévidi. Obenu lẹ Jionatanu bẹ yeru Dévidi obu shii. ² Jionatanu je je edooru Dévidi sụ iya: "Nna mu, bụ Sὸlu bẹ achokwa uzo, oo-shi gbua ngu. Ọ ya bụ; kwabekwaru onwongu enya l'utsu echele. Jekwa anodu l'eka dụ l'icha domia onwongu. ³ Mu e-tsoru nnana mu je anodu l'egu l'eka ono, i nọ ono; mu a-chi-koshiedu iya idzu əhu ngu. Iphe, mu nümaru iya l'onu k'idzu əhu ngu ono; mu abya edooru ngu iya."

⁴ Jionatanu pfushiaru Sὸlu, bụ nna iya kẹ Dévidi l'oma sụ iya: "Gube eze; te emekwa nwozi ngu Dévidi ejị. Ọ tọ dukwa əka o mewaru ngu ejị. Iphe, o megbabəru bẹ i ritakporu urwu, ha

shii. ⁵ Kele-a; o tūru ishi ndzū iya teke ono, o jeru egbua onye Filisitayinu pho. Chipfu dzoo ndu Ízurelū l'ophu; k'ophu paru eka apaa. I humakwaru iya; bya etee əswa. ?Denuhunu g'o gude i je emeswe onye adudu iphe, o meru; mbu g'i woru Dévidi gbua l'ebé adu iphe, ii-guru nū iya?"

⁶ Sōlu nūma iphe, Jionatanu pfuru bya eribua nte sū: "Eshinu Chipfu nō ndzū g'o nō iya-a bē a ta abyadu egbu Dévidi." ⁷ Oo ya bu; Jionatanu bya ekua Dévidi tuko iphe ono dokotaru iya. O mechaas duta Dévidi dujeru Sōlu; əphe tuko nodu g'əphe shihawaa nodu lē mbu.

⁸ Ogu bya adakwaa ozo; Dévidi gbalihukwa je etsoo ndu Filisitayinu ogu. O tsua phə ətsu-əpfu; əphe gbachaa ikpabaka.

⁹ Chipfu bya ezia ejo maa; o bya Sōlu l'ehu lē g'o nō l'ime ulo iya ujiku lanu paru arwa l'eka. Dévidi gudekwadu une iya l'eka akpo; ¹⁰ Sōlu meahaa ge ya gude arwa ono tupyabe Dévidi l'igbulō; Dévidi zee ya; arwa ono je eguru l'igbulō. Dévidi pyofu gbalaa l'enyashi ono.

¹¹ Sōlu bya ezia ndu-ozi g'əphe je l'ulo Dévidi je eche iya nche; g'əphe egbua ya l'utsu. Mikalu, bu nyee Dévidi pfuaru iya ya sū: "O -būru l'i tị dzoduru ishi ndzū ngu l'enyashi-a bē ee-gbukwa ngu echele." ¹² Oo ya bu; Mikalu shi lē windo kuzeta iya; o gbafu gbalaa. ¹³ Mikalu bya ewota ntékpe nyewe l'iphe-azee; bya achiru əkwa phukpute iya; bya eworu pyilo, e meru l'ejii eghu dobe iya l'uzo ishi. ¹⁴ O beəpho teke Sōlu ziru g'e je egude Dévidi; Mikalu sū phə: "Iphe

emekwa iya.” ¹⁵ Sὸlu bya eziphu ndu ono azụ ọzo g'ephe je ahụma Dévidi; bya asụ phę: “Unu pata iya l'iphe-azee ọbu bya k'ophu mu e-gbuwa iya rọ.” ¹⁶ Obenu lẹ ndu ono byaru abata; ọ bụru ntékpe bę zé l'iphe-azee ono; waa pyilo, e meru l'eki eghu, nọ iya l'uzo ishi. ¹⁷ Sὸlu sụ Mikalu: “? Denu g'o gude i ghoro mu ụgho egube-a; mbụ woru ọhogu mu dufu g'ọ gbalaa?”

Mikalu sụ Sὸlu: “Ọ kwa l'oo l'ọ suru mu gę mu haa ya gę ya gbalaa! Ọ -dudu bę ya e-gbukwa mu!”

¹⁸ Dévidi nahuepho gbalaa ono; o jepfushia Sáməlu lẹ m kpükpu Rama je atuko iphe, Sὸlu mekötaru iya dooru iya. Ọ ya bụ; yee Sáməlu swíru jeshia m kpükpu Nayotu je anodu. ¹⁹ Ozi bya erwua Sὸlu nchị lẹ Dévidi bę nō lẹ m kpükpu Nayotu, dù lẹ m kpükpu Rama. ²⁰ O zia g'e je egude Dévidi. E jerwua bya ahụma ọgbo ndu mpfuchiru Chileke l'eka ephe epfuchiru Chileke. Ọ bụru Sáməlu bę pfuru l'eka ono; bụru onyeishi phę. Unme Chileke bya ndu ono, Sὸlu ziru ozi ono l'ehu; ephe pfuchiahaaru Chileke. ²¹ A bya epfuaru iya Sὸlu; o zia ndu ọzo; ephe jerwua bya epfuchikwarupho Chileke. Sὸlu bya ezia ndu k'eto; ephe pfuchikwarupho Chileke. ²² Tobudu iya bụ; ọ bya atugbua jeshia Rama l'onwiya bya erwua l'eze welu ono, dù lẹ Seku; ọ jia sụ: “? Bu awe bę Sáməlu yee Dévidi nō?” Ephe sụ iya: “Ephe nökwa lẹ Nayotu, dù lẹ m kpükpu Rama.” ²³ Ọ ya bụ; Sὸlu tugbua jeshia Nayotu, dù lẹ Rama ono; Unme Chileke byakwa iya phę l'ehu; o tsoru ụzo epfuchiru Chileke jasuru o rwua Nayotu, dù lẹ Rama. ²⁴ Ọ lafuchaa uwe iya

gbaru ọto pfuchiaharu Chileke l'iphu Sámēlu. Ọ gbaru ọto dabyiru l'eka ono eswe mè l'enÿashi ono l'ophu. Ọ ya meru iphe, ndiphe asuje: "Solu ọ yifua lè ndu mpfuchiru Chileke tọ?"

20

Jionatanu yele Dévidi

¹ Dévidi bya eshi lè Nayotu, dù lè mkpükpu Rama gbalaa jepfushia Jionatanu je asụ iya: "? Bükpoo gunu bẹ mu meru? ?Bu gunu bụ ejio-iphe, mu mekporu? ?Bu iphe-eji gunu bẹ mu meru nna ngu, meru g'o gude ọ nödu achọ ishi ndzụ mu?"

² Jionatanu sụ iya: "Tuswekwa! Ishi ngu tee tuphahukwa. Lekpôdapho; nna mu ta adukwa iphe, ọ byaru eme; ọphu o vuru uzo pfluadaru mu iya; m'obeta ọ bụru iphe, ha shii ozoo ọphu ha nwanshii. ?Denu g'o gude o je l'emeru mu ọwana lè mpya? Ọ tọo dükwa nno!"

³ Dévidi bya eria angụ sụ: "Nna ngu bẹ o doru enya ree lè mu lè ngu dù lè ree. O pfluwa iya hoohaa l'ime onwiya sụ: 'Jionatanu ta abyadụ amaru iphe ya eme. Ọ -maru bẹ oo-ghu iya eghu.' Ole-a; eshinu Chipfu nö ndzụ g'ọ nö iya-a; gubedua nödu ndzụ g'i nö iya-a; bẹ bükwapho g'ọ bụ ire-lanụ lè ndzụ mu tsö-geewaru atsö-geru."

⁴ Jionatanu sụ Dévidi: "Iphe, i sükporu gẹ mu meeru ngu bẹ mu l'e-meru ngu."

⁵ Ọ ya bụ; Dévidi sụ iya: "Lenu; echele bükwa ọnwa ọphúú; ọ gbaru gẹ mu l'eze tuko rigba nri. Ole-a; haa mu gẹ mu je edomia onwomu

l'egu jasú l'uzenyashi nwarechi. ⁶ O -buru lę nna ngu kpajeru ishi mu; su iya lę mube Dévidi bę rwoshikwaru ngu ike g'i haa mu ge mu gbaru je Bętulehemu, bu ibe anyi; kèle eegwe ngweja, ndu ipfu anyi l'ophu eegweje aphagapha l'eka ono. ⁷ O -buru l'o suru l'o dua ree; l'i maru lę mube nwozi ngu bę a-dzü-a. O -bukwanu l'ehu ghuru iya eghu; l'i maru l'oriru mu ejo ɔriri. ⁸ A -bya lę kę gubedua; mejekwaru mube nwozi ngu iphe-ɔma; noo kèle mu lę ngu tükokwaru nödu l'iphu Chipfu gbaa ndzü. O -nweru ejo-iphe, mu meru; gbukwaa mu l'onwongu. Kèle-a ?bu kę gunu bę ii-gude kpuru mu je anu nna ngu?"

⁹ Jionatanu su: "Tuswekwa! O -buru lę mu maru lę nna mu ariru ngu ejo ɔriri; ?mu te epfuduru ngu iya töo?"

¹⁰ Dévidi jia ya su: "?Bu onye e-pfukwanuru mu iya; m'o -buru lę nna ngu yeru ngu iya ɔnu karabaa?"

¹¹ Jionatanu su: "Bya g'anyi je l'egu obu." Oo ya bu; ęphe bya atuko jeshia l'egu ono.

¹² Jionatanu bya asu Dévidi: "Ge Chipfu, bu Chileke kę ndu Ízurelu bukwamu onye-ekebe anyi; lę mu a-jita nnana mu iphe ono ęgube nta-a ecchele; ozoo nwarechi. O -buru l'oochiru ngu idzu ɔma bę mu e-pfurumu iya-a g'i maru.

¹³ O -bukwanuru lę nna mu bę l'achø g'o meka ngu iphe; ge Chipfu mekwaa mube Jionatanu ɔphu ka njø; m'o -buru lę mu te emeduru g'i maru; mbu dufu ngu g'i gbalaa l'ehu-guu. Teme ge Chipfu swikwaru ngu eswiru g'o shi swiru nna mu ono. ¹⁴ Ole-a; jasükpooru ge mu a-nobekporu ndzü; goshijekwa mu pho n-yemobu,

shi l'eka Chipfu; mbụ g'e shi ęgube ono g'e te egbu mu. ¹⁵ Mbụ-a; gę n-yemobu ngu ono te ebuhukwa ebuhu l'ęhu ndibe mu; m'o betakpooru Chipfu wofukotachaa ndu əhogu ęgube Dévidi l'eli mgboko-a." ¹⁶ Qo ya bụ; Jionatanu yee ənu-ulø Dévidi gbaa ndzụ. Q su: "Gę Chipfu jikwaa ndu əhogu Dévidi əoka-lę-aji."

¹⁷ Jionatanu bya emee gę Dévidi ribuaru iya nte; gude goshi iya l'o yeru yębe Jionatanu obu; noo kęle Jionatanu yeru Dévidi obu g'o yeru onwiya. ¹⁸ Jionatanu bya asu Dévidi: "Echele bę bụ əbo-iphe k'ənwa əphúú. A taa hümadu ngu; oshi, ijinoduje egheru ənu. ¹⁹ Teke o beru nwarechi; je anodu l'eka pho, i domijeru onwongu lę teke ono, iphe-a wataru adada lę mbụ pho. Nodu kwabę l'agugə mkpuma ono, bụ Ezelu. ²⁰ Mu -bya bę mu a-gba ənu apfụ ęto l'uzo ibiya ono; mbụ gbaa ya g'o bụ l'o nweru iphe, mu tüberu agbagba. ²¹ Teke ono bę mu e-zı nwata nwokoro su iya: 'Tugbua je achọo apfụ ono.' Teke mu sru iya g'o chiتا apfụ əbu; l'o kwa iya nö iya l'uzo ęka ibiya əphuu; fütawaro teke ono; ono goshiru l'eshinu Chipfu nö ndzụ g'o nö iya-a bę ə to dudu iphe, bya l'eme ngu nü. ²² Teke bükwanu lę mu sru nwata nwokoro ono: 'Lenu; apfụ əbu bę dükwadu ngu l'uzo atatiphu!' Qo ya bụ; l'i tugbua; kęle Chipfu bę dufuwaru ngu g'i tugbua. ²³ A -bya aby a l'iphe əphu anyi shi pfua; nyatakwa l'oo Chipfu bụ onye-ekebe mu lę ngu jasụ l'ojejoje."

²⁴ Qo ya bụ; Dévidi domia onwiya l'ęgu. Q bya erwua g'obo ənwa əphúú ono rwuru; eze bya

anodu gę ya ria nri obo-iphe ono. ²⁵ Eze nodu l'eka ọonoduje lę mgboru igbulọ. Jionatanu nodu ano ghaaru iya iphu. Ábụna nō-kube Sὸlu lę mgburékü. Obenu l'eka Dévidi anoduje dabyiru iphorø. ²⁶ Ophu Sὸlu te nwedu iphe, o pfuru mbóku ono; kęle ọ ríkwanuru sụ: “O nweruphø g'ọ nwúru Dévidi ọphu ọ tọ dudu nsø. Sụ l'oo-búru phø eviya l'oo nsø bę Dévidi ta adudu.” ²⁷ O be lę nchitabohu iya, bu iya bu mbóku k'ebø l'ónwa ọphúú ono; ęka Dévidi anoduje dabyikwaru iphorø ọzo. Oo ya bu; Sὸlu sụ nwatibe iya, bu Jionatanu: “?Bu gụnu meru iphe, nwatibe Jiesi ta abyaduru eri nri ụnyaphu ọzoo ntanụ?”

²⁸ Jionatanu sụ iya: “Dévidi rwóshikwaru mu ike gę mu haa ya gę ya je Bętulehemu. ²⁹ O suru l'oo gę ya je; kęle ndu ipfu phę bę eegwe ngwęja lę mkpükpu phę; nwune iya sükwanu gę ya bya. L'oo -búru lę ya dù mu l'obu; gę ya jenụ gę yee unwune iya hümaggabé. Noo iphe, meru g'o gude ọphu ọ tọ byaduru eri nri eze bu ono.”

³⁰ Teke ono Sὸlu tukoshi Jionatanu ęhu-eghu sụ iya: “Gübe nwa, ejø nwanyị; mbü nwa, nwanyị, ekwefuje ike nwúru-a! ?O dù ngu gę mu ta amadụ l'i túru íkè yeru nwatibe Jiesi; eme iphe-iphore ekpu unu lę ne, nwúru ngu nụ? ³¹ Lę gę nwatibe Jiesi a-nō-bekporu ndzụ lę mgboko-a bę ęhu ngu mę alı-eze ngu ta abyakwa l'ekeru ekeru. Ngwa; zia g'e je ekuaru mu iya nta-a; kęle ọ nwúhufutaje!”

³² Jionatanu bya ajia nna iya sụ: “?Bu k'ishi gụnu bę ee-gude gbua ya? ?Bu gụnu bę o meru?”

³³ Sòlu woérupho arwa iya túa ya gë ya nmagbuá ya. O túswee ya. Jionatanu maékwarupho lè nna iya chíbuwaru l'oo-gbu Dévidi. ³⁴ Jionatanu gude éhu-eghu, enwu iya phuruphuru g'óku l'éhu shi l'eka a nò eri nri ono kwolihu lufu. O gude aphù k'iphe-iphere ono, nna iya eme ekpu Dévidi ono; ophu o to riduru nri lè mbòku k'èbo l'ònwa òphúú ono. ³⁵ O be l'utsu iya; Jionatanu gbéshi jepfushia Dévidi l'ègu g'èphe l'iya dzuda. O duta nwata nwokoro nshii; èphe l'iya swíru. ³⁶ O sù nwata ono: "Gbagbúa je achòo apfù-a, mu abya agbagba-a." Nwata ono nòdu agbagbukwadu; o gbaa apfù ono l'uzo atatiphu nwata ono. ³⁷ Nwata bya erwu l'eka apfù ono, Jionatanu gbaru phò daru; o kua nwata oku sù: "?Tobudu l'uzo atatiphu ngu bë apfù ono darù?" ³⁸ O rashiaru nwata ono órà ike sù iya: "Mee ègwegwa! Lobaru ije! Ta apfukwaru apfuru!" Nwata ono túruta apfù ono; gbapfutashia nnajuphu iya. ³⁹ Ophu nwata ono amakpôdanu iphe, akò nü; gbahaépho Jionatanu yée Dévidi maru iphe, anwù nü. ⁴⁰ Qo ya bù; Jionatanu chíru ngwogu iya chièt nwata sù iya: "Jewarò; chíru iya chílaa unuphu."

⁴¹ Nwata ono tûgbuchaephò; Dévidi shi l'aguga mkpuma ono l'uzo ndohali bya bya ebuaru Jionatanu iphu l'alì ugbo éto. Èphe bya etsutsua onwophé önu; bya atuko chiswee èkwa; ole Dévidi ka ara èkwa obu. ⁴² Jionatanu sù Dévidi: "Laa l'éhu-guu; kèle anyi gudewaa èpha Chipfu ribua nte lè mu lè ngu bë a-bùru önyà.

‘O kwa Chipfu bẹ bụ onye-ekebe mu lẹ ngu; mbụ mẹ oshilökpa ngu waa oshilökpa nkemu jasụ l'ojejoje.’ ” Oo ya bụ; Dévidi tüğbushia; Jionatanu laphushia azụ l'unuphu.

21

¹ Dévidi tüğbua jepfushia Ahimèleku, bụ onye uke Chileke lẹ mkpükpu Nobu. Ehu nmaa Ahimèleku anmanma g'ọ húmaru Dévidi. O sụ Dévidi: “?Bụ gunu meru iphe, i swí nwékinyi ngu? ?Bụ gunu meru iphe o to nwedu onye unu l'iya swí?”

² Dévidi sụ Ahimèleku, bụ onye uke Chileke: “Eze bẹ nweru iphe, o ziru mu gẹ mu mee. O súru mu g'ọ tọ dükwa onye mu e-me g'ọ maru iphe ono, o ziru mu ono; mbụ iphe ono, ọ türü mu ekemu iya ono. Ndu ozi mu bẹ o nwewaru eka mu súru g'anyi l'ephe dzuda. ³ Sụ-a; ?o nweru g'ọ dù ngu l'eka tọ? Nunu mu ishi buredi ise; ọzokpoephō iphe ozo, dù ngu nụ.”

⁴ Onye uke Chileke ono sụ Dévidi: “Buredi mmanụ ta adükwa mu; gbahaephō buredi, dù nsọ. Lẹ mu anụ ngu iya bükwa m'ọ búru l'unwokoro ono bẹ ẹphe l'ùnwanyi ta akwaduru.”

⁵ Dévidi yeeru onye uke Chileke ono onu sụ: “Iphe, bụ ire-lanụ bụ l'anyi l'ùnwanyi te emegbakwaru e -shi k'ujiku eto, anyi gbéshiru ije. Ono búru g'ọodujekpoo mẹ anyi -gbéshi ije. Mbụ l'ehu-nwoke agbejenu dù nsọ mẹ anyi -nọdu eje iphe mmanụ ozo; ọphu ọ búro kẹ ntanụ-a!”

6 Oo ya bụ; onye uke Chileke ono woru buredi ono, dù nsọ ono woru nụ iya; eshi ọphu ọ tọ dùedu buredi ozo, dù l'eka ono; gbahaephō buredi k'ono e shi dobe l'iphu Chipfu ono. Mbụ buredi k'ono, a chifuru bya egude ọphu evu ọku dochia ẹnya iya lẹ mbokú ono, e wofuru iya ono.

7 Noo ya onye lanụ lẹ ndu ejeru Sὸlu ozi nodu l'eka ono mbokú ono. Kele iphe sederu iya nụ bụ g'oo-shi meebe nsọ nsọ abarụ Chileke eja. Ephā iya bụ Dowęgu; ọ bụ onye Edomu; bürü onyeishi ndu eche-atürü Sὸlu.

8 Dévidi jja Ahiméleku sụ: “?Unu nweru arwa; ozoo ogu-echi l'eka-a? Kele mu te egudedu ogu-echi mu; ozoo ngwogu ozo; noo kele ozi ono, eze ziru ono bẹ dù ọku ọku.”

9 Onye uke Chileke ono sụ: “Oo ogu-echi Golayatu, bụ onye Filisitayinu ono, i gburu lẹ nsùda Ela bẹ dù l'eka-a. A phu-chiru iya l'ekwa dobe l'azụ uwe-ukuvu, onye uke, eyeje. Ọ -bürü l'ii-wota ono; l'i wota iya; eshinu ọ tọ dùedu ogu-echi ozo, dù l'eka-a; gbahaa onoya.”

Dévidi sụ: “Ọ tọ dùdu ọphu dubaa g'ono; nụ mu iya rọ.”

10 Lẹ mbokú ono bẹ Dévidi gbafuru lapfushia Akishi, bụ eze mkpukpu Gatu l'eka oo gbalarụ Sὸlu. **11** Ndu ozi Akishi sụ iya: “?Tọ bụnaa Dévidi ọwa bẹ bụ eze ndu alị ono-a? ?Tọ bụnaa yẹbedua bẹ ephe agu-kuje l'ebvu l'eka ephe ete ebvu sụ: ‘Sὸlu gbuwaru ụnubuku ndu ojogu; Dévidi gbukwanaa ụnubuku ndu ojogu ugbo iri?’”

12 Opfu ono rwua Dévidi l'ehu; ọ tsushiahaa Akishi, bụ eze ndu Gatu ebvu ike. **13** Ọ bya elekebe ẹnya ghaa umere; meahaa ọbvụ ọbvụ

l'atatiphu phẹ l'eka ono; mbụ nodu phẹ l'eka meahaa g'onye Ọbvụ eme. Ọ nodu akakashị mgbo, e yeru l'ọnụ-oguzo; alwashị ọnụ-mini ekpu onwiya l'eji-agba. ¹⁴ Akishi sụ ndu-ozi iya: "Unu lenu; Ọbvụ emekwa nwoke-e! ?Bu gụnu bẹ unu dutashiaru mu iya? ¹⁵ ?Ndu Ọbvụ eme bẹ akọru mu ụko meru g'o gude unu duta onye-a g'o bya emeahaa Ọbvụ Ọbvụ l'iphu mu. ?Ọ bu ekemu l'onye-a batafutajeru mu l'ulo too?"

22

Solu egbushi ndu-uke Chileke

¹ No iya; Dévidi shi lẹ mkpükpu Gatu gbaru je anodu l'ogba, dù lẹ mkpükpu Adulamu. Unwune iya waa ndibe nna iya l'ophu nüma e ya pho; ẹphe wuru jepfushia ya l'eka ono. ² Ndu bükpo ndu iphe atsụ l'ehu; mè ndu ji ụgwo; waa ndu iphe, eemegbabé l'alí ono ta adudu ree tuko wụ-pfuta iya bya ado-phee ya mgburugburu. Ọ bya abụru onye-ishi phẹ. Unwoke, yee ya tukorū nodu bẹ dù ụnu nemadzụ.

³ Ọ bürü l'eka ono bẹ Dévidi shi jeshia mkpükpu Mizupa, dù l'alí Mówabu. O rwua je asụ eze ndu Mówabu: "?Jiko kwenu gẹ ne mu waa nna mu lwapfuta ngu gẹ gụ l'ephe nodu jeye teke mu a-maru iphe, Chileke l'e-meru mu?" ⁴ Ọ ya bụ; o parụ phẹ haaru eze ndu Mówabu; yele ẹphe bukotaru mkpürumkpuru teke ono Dévidi bukotaru l'ogba eka o gbaru laa je anodu ezeru ndzụ ono.

⁵ Onye mpfuchiru Chileke, bụ Gadu bya asụ Dévidi: "Ba noduhekwa l'ogba ezeru ndzụ.

Tugbukwa lashia alı ndu Jiuda.” Oo ya bụ; Dévidi shi l'eka ono lufu laa l'oswa Héretu.

⁶ Sὸnu bya anūma ḥ'a hūmawaru Dévidi waa ndu etsoje iya nū. Teke ono bę Sὸnu nō lę mkpula oshi tamarisuku, nō l'eli úbvú, dū lę mkpükpu Gibiya. Sὸnu gude arwa l'eka; ndu-ozi iya l'ophu tuko pfu-phee ya mgburugburu. ⁷ Sὸnu sū phę: “Unu ngabékpodapho; unubę ndu Benjamin! Nwatibe Jiesi; ?l'oo-nükota unu okabyi; waa opfu-vayinu tōo? ?Oo-mekota unu ndu-ishi unu ndu ojogu labo l'ukporo iri iri; mę ndu-ishi ukporo ndu ojogu ise ise tōo? ⁸ Mbụ meru iphe g'unu hakota agbaru mu ejo idzu; ophu o tō dudu onye ophu meru gę mu maru teke ɔkpara mu waa nwatibe Jiesi gbaru ndzü. Ophu o tō dudu g'unu ha onye ophu kparu mu ishi; ɔzoo pfuaru mu l'okpara mu bę yewaru nwozi mu, bụ Dévidi dube dube g'o je edomia onwiya kwabęru mu; mbụ ęgube o kwagebenuru mu-a ntanu-a.”

⁹ Töbudu iya bụ; Dowęgu, onye Edomu, yele ndu-ishi ozi Sὸnu tükoru pfuru l'eka ono sū: “Mu hūmakwaru nwatibe Jiesi g'o byapfutaru Ahiméleku nwa Ahitubu lę mkpükpu Nobu. ¹⁰ Ahiméleku jee akpataru iya ishi l'eka Chipfu. O gwekwarupho iphe, eri eriri gweru nū iya; woru ogu-echi Golayatu, onye Filisitayinu pho woru nūfua ya.”

¹¹ Noo ya; eze bya ezia g'e je ekuaru iya onye uke Chileke, bụ Ahiméleku nwa Ahitubu; mę ndibe nna iya l'ophu, bụ ndu ono, bụ ndu-uke Chileke lę mkpükpu Nobu. Ephe tuko wu-pfuta eze. ¹² Sὸnu bya asu: “Ngabę nchị nta-a gube nwa Ahitubu!”

Ahiméleku sụ iya: "Hm; nnajịuphu mu."

¹³ Sọlu sụ iya: "?Bụ gụnu meru g'o gude unu lẹ nwatibé Jiesi gbaaru mu ejo idzu. Mbụ i nụ iya buredi yee ogu-echi; bya akpataru iya ishi l'eka Chileke; k'ophu o byaru ekwefuru mu ike; je akwageberu mu g'ọ kwagebenuru mu-a ntanụ-a?"

¹⁴ Ahiméleku yeeru eze ọnụ sụ: "?Denukpoo onye ọzo, egudebakpoo ire iya eka lẹ ndu-ozi ngu l'ophu g'ogo eze, bụ Dévidi; mbụ onye-ishi lẹ ndu eche ngu nche; bya abụru onye a kakota akwabé ùbvù lẹ ndibe ngu l'ophu? ¹⁵ ?Bụ mbóku ono bụ mbóku mbụ, mu kpatarụ ishi opfu ेहu iya l'eka Chileke? Tüswekwa! Gẹ gube eze te ejekwa atukobe nwozi ngu opfu; ọzoo m'onye lanụ lẹ ndibe nna mu; noo kélé nwozi ngu ta amadụ iphe, ada nụ."

¹⁶ Eze sụ iya: "I bụakwaa maa Ahiméleku; mbụ gubedua l'ishi onwongu waa ndibe nna ngu l'ophu." ¹⁷ Eze sụ ndu eche iya nche, nọ-kube iya nụ: "Unu ghakobe gbushia ndu-uke Chipfu; noo kélé ẹphebedua tükwarupho íkè yeru Dévidi. Ẹphe machacharu teke ọogbala; ophu ẹphe abyaduru epfuaru mu iya." Ole ndu-ozi eze ta adụdu onye ophu o dụ nphe gẹ ya halia eka gbua ndu-uke Chipfu. ¹⁸ Eze bya asụ Dowęgu: "Ngwa; ghakobe gbushia ndu-uke Chileke ono!" Oo ya bụ; Dowęgu, onye Edomu bya aghakobe gbushiahaa phẹ. Lẹ mbóku ono bẹ o gburu ụkporo ụmadzu ẹno l'ụmadzu ise, bụ ndu yeru uwe-ukuvu. ¹⁹ O gudekwapho ogu-echi tuko ndu Nobu, bụ mkpükpu ndu-uke Chileke gbushikota; mbụ gbushikota unwoke, bu iya nụ;

mẹ ụnwanyi; mẹ ụnwegirima; je akpaa lẹ ndu ọphu angukwadu ेra; mékpoor eswi; mẹ nkapfü-igara; mẹ aturu.

20 Ole nwoke lanu, ẹpha iya bụ Abyiyata, bụ onye lanu l'ime ụnwegirima unwoke, Ahiméleku nwa Ahitubu nwütaru nahuru gbalaa; gbapfushia Dévidi. **21** Abyiyata dooru Dévidi lẹ Sὸlu bẹ tükokwaru ndu-uke Chipfu gbushikota. **22** Dévidi bya asụ Abyiyata: "Mu maleru-a mboku ono lẹ Dowęgu, bụ onye Edomu bẹ pfufutajeru iya Sὸlu; eshi ọphu ọ nọ l'eka ono. Egbugbu ono, e gbushikotaru ndu unuphu ibe nna ngu ono bẹ bụ mbedula bẹ o shi l'eka. **23** Ta atsushi ebvu; nödu l'eka-a; kèle onye ono l'achọ ishi ndzụ ngu ono bẹ l'achokwapho kẹ mbedula, bụ Dévidi. O to nwedu iphe, e-me ngu nụ mẹ mu lẹ ngu -nödu."

23

Dévidi adzọ ndu mkpükpu Keyila

1 Tòbudu iya bụ; a bya edooru Dévidi sụ iya: "Lenu; ndu Filisitayinu bẹ etsoakwa ndu mkpükpu Keyila ọgu; bya anawa phẹ nfụ l'eka ephe echije balị phẹ." **2** Dévidi bya akpata Chipfu ishi sụ: "?Bụ gẹ mu je etsoo ndu Filisitayinu ono ọgu tọo?"

Chipfu sụ iya: "Jenü je etsoo ndu Filisitayinu ọbu ọgu; dzota ndu Keyila."

3 Ndu ephe lẹ Dévidi aswije sụ iya: "Lewaro; l'alị ndu Jiuda l'eka-a bẹ anyi atsükpoada ebvu. ?Denukwanu g'oo-duwaro mẹ ọ -buru l'anyi jeshiaru etso ndu Filisitayinu ọgu lẹ mkpükpu

Keyila!” ⁴ Dévidi byakwa akpata Chipfu ishi ozo. Chipfu su iya: “Gbalihu jeshia Keyila; noo kèle mu e-woru ndu Filisitayinu ye ngu l'eka.” ⁵ Qo ya bụ; Dévidi yee ndu etsoje iya nü tūgbua jeshia mkpukpu Keyila je etsoo ndu Filisitayinu ogu; gbua phē pyaapyaa; rwukoo ęku phē; shi nno dzota ndu mkpukpu Keyila. ⁶ Teke ono, Abyiyata nwa Ahiméleku gbalaru gbapfuta Dévidi lę mkpukpu Keyila ono bę ọ chí uwe-ukuvu ono.

⁷ E je edooru Sὸlu lę Dévidi bę nokwa lę Keyila. Sὸlu su: “Chileke mewaru gę Dévidi daba mu l'eka; kèle ọ kwawaru; eshinu o jeru abahụ lę mkpukpu, e gude igbulö kpụ-pheta mgburugburu; yee ya mgbo waa mkpurukpu-igwè, eegudeje atuchi iya atuchi.” ⁸ Sὸlu bya atuko ndu ojogu iya kukobé k'ogu; mbu g'ephe jeshia mkpukpu Keyila je ekephee Dévidi yee ndu ẹphe l'iya swi.

⁹ O be gę Dévidi byaru amaru lę Sὸlu bę achịwaru iya ejio idzu; ọ su Abyiyata, bu onye uke Chileke: “Chitaru mu nü uwe-ukuvu ono.” ¹⁰ Dévidi bya asụ: “Gube Chipfu, bu Chileke kę ndu Ízurelu; mube nwozi ngu bę o tsuwaru etsutsu lę nchi lę Sὸlu bę eme g'oo-shi bya Keyila bya egude opfu ęhu mu mebyishia mkpukpu-a. ¹¹ ?Ndu Keyila a-kputa mu nü iya too? Gube Chipfu, bu Chileke kę ndu Ízurelu; pfuaruro mube nwozi ngu gę mu maru: ?Sὸlu a-bya l'eka-a dụ gę mu nümaru iya ono?”

Chipfu su iya: “Qo-byakwa.”

12 Dévidi bya ajıkwa ya ọzo: “?Ndu Keyila akpùta mu lẹ ndu-a, l'etsoje mu nụ-a nụ Sὸlu tọo?”

Chipfu sụ: “Ee; ẹphe a-kpükwaru unu nụ iya.”

13 Ọ ya bụ; Dévidi yee ndu ẹphe l'iya swi, bụ ndu rwuru ụnu nemadzụ l'umadzu ükporo iri gbeshi lufushia lẹ mkpükpu Keyila; tsoru je aghapheahaa l'eka ẹphe jebekpoerupho. A bya edooru Sὸlu lẹ Dévidi gbafuwari lẹ mkpükpu Keyila; ọphu o to jeéduru eka ono.

Dévidi nọ l'echiegu

14 Dévidi nọ-kirishiwaro l'ime ọgba mgbegu-eveeve; mbụ noduwaro l'alị úbvú úbvú l'echiegu, nọ lẹ mkpükpu Zifu. Sὸlu nodu etsojeru achọ-phe iya mbokumboku; obenu lẹ Chileke te ekwedu gẹ Dévidi daba iya l'eka.

15 O bürü gẹ Dévidi nọ l'alị Horéshi l'echiegu, nọ lẹ mkpükpu Zifu bẹ o númaru lẹ Sὸlu l'abya g'o gbua ya. **16** Jionatanu, bụ nwa Sὸlu gbeshi jepfushia Dévidi lẹ Horéshi. O bya eyetaru iya eka mee g'okpoma shihu iya ike l'ime Chileke.

17 O sụ Dévidi: “Ta atsukwa ebvu; kele eka nna mu, bụ Sὸlu ta abyakwa erwu ngu l'ehu. O ngu l'a-bürü eze ndu Ízurèlu; mbedua e-kwe ngu ẹbo. Nna mu, bụ Sὸlu bẹ makaharụ onoya.”

18 Ephenebo bya atuko gbaa ndzụ l'iphu Chipfu. E mecha; Dévidi nọ-kirishiwaro l'alị Horéshi ono; Jionatanu lashia ibe iya.

19 No iya; ndu Zifu wupfu Sὸlu lẹ mkpükpu Gibiya je asụ iya: “Dévidi domikwaru onwiya l'echilabọ anyi. O nokwa l'ogba, nọ l'alị Horéshi; mbụ l'eli úbvú Hakila, nọ lẹ ndohali Jieshimonu.

20 Ole-a gube eze; nta-a bụ g'i bya teke dukpoe

ngu pho ree k'abyabya; o anyibedua be o duwaruro g'anyi kputa iya ye gube eze l'eka."

²¹ Solu su phę: "Ge Chipfu gokwaru onu-oma nü unu; kele unu phutaru mu. ²² Unu je akwakobebaa; unu eje achoo eka Dévidi obu anoduje; humakwanu eka obu; makwarupho onye ophu humawaru iya nü; kele mu nümaru l'o gbanukaru erekede. ²³ Oo ya bu; g'unu je elerweta enya getachaa eka oodomije on-wiya; unu alwaphutakwanu azu bya epfuaru mu okpobe-opfu. Unu -byakwanu; mu l'unu aswiwaruro: o -buru l'o no l'ali eka ono be mu l'a-chökota iya l'enya-unuphu, dükota l'ipfu Jiuda mgburugburu."

²⁴ No iya; ephe tıgbua vuru Solu uzo jeshia mkipkpu Zifu. Dévidi yee ndu ephe l'iya swi be gbę noduwaa l'echiegú mkipkpu Mawonu; mbu le nsuda Araba, no l'uzo ndohali Jieshimonu. ²⁵ Solu me ndu yee ya tukoru swiru bya awata achökashi Dévidi. A bya edooru iya Dévidi; o tıgbua lashia eze mkipuma ono, no l'echiegú Mawonu je anodu. Solu bya anuma iya; bya achiru Dévidi jeshia l'eka ono. ²⁶ Solu nodu eje l'azu úbvú ono eka iya ophuu; Dévidi yee ndu nkiya nodu eje l'azu ibiya ophuu; agba g'ephe gbalaaru Solu. O be ge Solu yee ndu ojogu iya eme g'ephe gbaa Dévidi phę mgburugburu g'ephe gude phę; ²⁷ onye eziye ozi rwua bya asu Solu: "Bya egwegwa-o! Ndu Filisitayinu be byaakwaru etso ndu ali anyi ogu." ²⁸ Solu ghakobeekwapho paru achi Dévidi haa; o bürü iya ejepfu ndu Filisitayinu. Oo ya kparu iphe,

ẹphe ekuje ẹka ono Sela-Hamalekötü.* ²⁹ Dévidi bya eshi l'eka ono tūgbua je eburu l'ogba, nō lẹ mkpükpu Enu-Gedi.

24

Dévidi edobe Sὸlu ndzu

¹ Tòbudu iya bụ; Sὸlu chifuchaephō ndu Filisitayinu ono bya alwa; a bya edooru iya lẹ Dévidi nokwa l'echiègu, nō lẹ mkpükpu Enu-Gedi. ² Oo ya bụ; Sὸlu bya achịta ụnu ụmadzu ẹsaa l'ukporo iri, bụ ndu a hotaru ahọta l'ime ndu Izurèlu l'ophu ẹphe wufu chorù Dévidi yee ndu l'etsoje iya nụ jeshia l'ibiya kẹ "Mkpuma Eghu Ọswa". ³ Sὸlu bya erwua l'eka a kpuru nwulo aturu l'aguga gbororo; o nweru ogba, nō l'eka ono; Sὸlu bahụ l'ime ogba ono gę ya je atutu unme. A ma lẹ Dévidi waa ndu yee ya swị; nō l'ime ime ogba ono.

⁴ Ndu ono, etso Dévidi ono sụ iya: "Lewaro ya! Ọ kwa ntanụ-a bụ mbọku ono, Chipfu pfuru ngu opfu iya sụ g'i húma lę ya e-worù ndu ọhogu ngu ye ngu l'eka; g'i woru phę mee g'ọ dù ngu ree." Ọo ya bụ; Dévidi bya epyofuta tœpho nwéhu pyaa mpya je ebyibuta ọnụ uwe-mgbalanụ Sὸlu.

⁵ E mechaephō; obu wata anma Dévidi ikpe kẹle o byibutaru ọnụ uwe-mgbalanụ Sὸlu ono. ⁶ Ọ sụ ndu ono, l'etsoje iya nụ ono: "Gę Chipfu te ekwekwa gę mu mee nnajijuphu mu ęgube iphe ono; mbụ onye ono, Chipfu wuru manụ l'ishi ono; ọzoo kẹ gę mu halia ẹka denyi iya; kẹle

---

* **23:28** 23:28 Iphe, Sela-Hamalekötü bụ bẹ bụ Mkpuma Og-bode-ogu.

ọ bụ onye Chipfu wụru manụ l'ishi.” ⁷ O bụru opfu ono bẹ Dévidi gude gbooru ndu etsoje iya nụ uja; ọphu ọ tọ hadịru phẹ g'ephe ts oo Solu ọgu. No iya; Solu shi l'ogba ono lufu jeshia mkpa iya. ⁸ Dévidi mechaa bya eshi l'ime ọgba ono lufuta kuahaa Solu oku sụ: “Nnajịuphu mu, bụ eze!” Solu bya aghaa ẹnya l'azu. Dévidi bya adaa kpurumu phozeta; bya eworu iphu kpube l'ali; ⁹ sụ Solu: “Bụ gunu kparu iphe, ịinoduje angaru ndiphe nchị; mbụ ndu anodjuje edoru ngu lẹ Dévidi l'achọ g'o meka ngu iphe? ¹⁰ HUMANU! Ntanụ-a bẹ i gudewaa ẹnya ngu huma ge Chipfu meru; i daba mu l'eka l'ime ọgba pho. O nweru ndu sụru ge mu gbua ngu; obenu lẹ mu dobeleru ngu-a ndzụ. Mu sụ lẹ mu ta abyakwa ahali ẹka mu byia nnajịuphu mu; noo kẹle ọ bụ onye Chipfu wụru manụ l'ishi g'ọ bụru eze. ¹¹ Nna mu; lekpodapho ẹnya; humawaro ọnụ uwe-mgbalanụ ngu ge mu gude iya l'eka! Mu byibutaru ọnụ uwe ngu ono; ọphu mu te egbuduru ngu. G'o dokwaa ngu ẹnya nt-a teme l'i-makwarupho lẹ mu te emesweduru ngu; ọphu mu te ekwefuduru ngu ike. O tọ dudu ejo-iphe, mu meru ngu; ole ịichie mu pho kpabekpabe g'i gbua mu. ¹² Ge Chipfu kpekwa ikpe ẹhu mu lẹ ngu; mbụ ge Chipfu gwatakwa ngu ụgwo ejo-iphe ono, iime mu ono; ole ? mu byahunuru edenyi ngu ẹka. ¹³ O dua g'etu ndiche, nmarụ sụ: ‘Ejo-ememe bụ l'eka ndu iwashi bẹ ooshije’; obenu lẹ mbedua ta abyadụ l'edenyi ngu ẹka. ¹⁴ ?Bunua onye bẹ eze ndu Izurelu pafutaru onwiya g'o gbua? ?Bụ onye

bẹ iichi ọso? ?Tọ bụnaa odzu nwanküta-a? ? Tọ bụnaa nwogu, agbaduru ébà-a? ¹⁵ Oo Chipfu bẹ e-kperu mu lẹ ngu ikpe; pfua onye ọphu iswi adudu mma. G'o lee ya ẹnya; haarụ mu enge nafuta mu l'eka ngu."

¹⁶ Dévidi pfughechaephō nno; Sὸlu jia ya su: "?Bu gubedua epfu iphe ono; nwa mu, Dévidi?" Sὸlu bya echishia mkpu ẹkwa. ¹⁷ O bya asụ: "Oowa-e! I kakwa mu apfubekoto; noo kélé iimeru mu ree; obenu lẹ mbędua eme ngu ejio-iphe. ¹⁸ Lẹ ntanụ-a bẹ i goshiwaru l'iimeru mu ree; mbụ lẹ Chipfu meru mu daba ngu l'eka; ọphu i ti gbuduru mu. ¹⁹ Teke nemadzụ húmaru ọhogu iya; ọohaje iya g'o laa kẹ mmanụ? Oo ya bụ gẹ Chipfu pfukwaa ngu ugwo iphe-oma ono, i meru mu ntanụ-a ono! ²⁰ Ole nta-a bẹ o dowarụ mu ẹnya l'i bęfutaje eze; témamu ọ bürü ngu bẹ alị-eze ndu Ízuręlu l'ophu a-dụ l'eka. ²¹ Gude ẹpha Chipfu ribuaru mu angụ nta-a su l'i tị byadu l'akpabufu awa mu akpabufu; ọzoo mee g'ẹpha mu chihu achihu l'unuphu ibe nna mu!" ²² Oo ya bụ; Dévidi bya eribuaru Sὸlu angụ egube ono. Sὸlu lashịa ibe iya.

Dévidi yee ndu etsoje iya nụ wụfu laphushia azụ l'ogba.

25

Nebalụ aswarụ Dévidi ụswara

¹ Oo ya bụ; Sámēlu bya anwuhu; ndu Ízuręlu bya edzukobę raa ẹkwa iya. Ẹphe bya elia ya l'ibe iya lẹ mkpükpu Rama.

Dévidi bya atügbua lashia echięgu Paranu. ² O dürü nwoke lanu bụ le mkpükpu Mawonu. O bụ onye nweru ęku le mkpükpu Kamelu; bya aburu onye nweru iphe shii. Aturu, o nweru enweru du ụnu ęsaa l'ukporo iri. Eghu iya du ụnu labo l'ukporo iri. O nodu le Kamelu eseshi aturu iya ono ejị l'ehu. ³ Ẹpha nwoke ono bụ Nebalụ; ẹpha nyee ya bürü Abigelu. Nyee ya ono bürü onye maru iphe ọkpobe amaru; bya amakwapho mma. Ole ji iya bę du ęhuka bya aburu onye ejo-obu l'iphe, oomekpo ememe. O bụ onye shi l'eri Kalębu.

⁴ Dévidi nodu l'echięgu núma le Nebalụ bę eseshi aturu iya ejị l'ehu. ⁵ O bya ezia ụmadzu iri l'ime ụnwokorobya, ẹphe l'iya swi sụ phę: "Unu jepfu Nebalụ le mkpükpu Kamelu; unu ekeleru mu iya. ⁶ Unu sụ iya: 'Gę ndzụ ngu tsekwa ogologo. G'ehu dükwa ngu guu le ndibe ngu; mékpo iphemiphe, i nweru enweru! ⁷ Mu numaru l'i bushi aturu ngu ejị. Teke anyi le ndu nche-aturu ngu shi tuko nodu l'eka lanu bę anyi te emekpajekwaru phę ęhu; ọphu o to dudu iphe phę, phuhujeru nụ l'iphe, bụ teke anyi l'ephę nökotaru le Kamelu. ⁸ I -jia ya ndu- ozi ngu bę ẹphe a-koru ngu iya-a. Oo ya bụ; g'obu ngu dunu l'eka ụnwokorobya mu-a nọ eshi ọphu anyi byaru l'obo-iphe-a. Jiko nụnu ndu- ozi ngu; mę nwa ngu, bụ Dévidi iphe, ęka ngu rwukpoerupho.' "

⁹ Ndu ozi Dévidi ono rwuępho; ẹphe bya eworu ozi ono, Dévidi ziru ono bya ezia Nebalụ; bya adaa ngaberu iya. ¹⁰ Nebalụ bya asụ ndu- ozi Dévidi ono "?Bụ onye bụ Dévidi? Mu

suru: nwa Jiesi ?o bụ onye? Ndu nta-a bẹ duakwaa igwerigwe anashịhu nnajịuphu phẹ agbakashịhu. ¹¹ ?Bụ k'ishi gịnu bẹ mu e-wota nri mu waa mini; mẹ anụ, mu gburu ndu ebushiru mu atụru mu ejị woru nụ ndu mu ta amadụ eka ephe shi?"

¹² Unwokorobya ono dakobe laphushia azụ je edokötaru Dévidi iphe ono, o pfuru ono. ¹³ Dévidi sụ phẹ: "Ngwa; onyenonu wota oguechi iya turu!" Oo ya bụ; onyenonu bya ewotachaa ogu-echi iya turu. Dévidi bya etuk-warụpho nkiya. Ndu ọphu tso Dévidi bẹ rwuru ụnu nemadzụ. Umadzu ụkporo iri nọdu swiru ivu phẹ.

¹⁴ Nwokorobya lanụ l'ime ndu-ozi Nebalụ je edooru nyee Nebalụ, bụ Abigelu sụ: "Lekpədapho lẹ Dévidi bẹ nọ l'echięgu zia ndu-ozi iya g'ephe bya ekeleru iya nnajịuphu; ọ gbe meru iphe-iphere kpua phẹ. ¹⁵ Ole ndu ono mekwanụru anyi ree shii; ọphu ẹphe emekpajeduru anyi ẹhu; ọphu iphe anyi te ephuhujeduru lẹ teke ono, anyi l'ephe tukoru nokotakpo lẹ mgbegu ono. ¹⁶ Eswe l'enyaşı mbökumboku bẹ ẹphe shi abujeru igbo-ulo gbobuta anyi lẹ teke ono, anyi shi ano-kubeje phẹ eche atụru anyi ono. ¹⁷ Nta bükwa g'i riedu iya ɔriri maru iphe, ii-me; noo kèle ejo-iphe abyakwa adapfuta nnajịuphu anyi yẹ ndibe iya l'ophu; kèle ọ kwataru bürü onye iwashi k'ophu bụ l'o tọ dudu onye ejiru iya ọnu dẹe."

¹⁸ Abigelu bya emekebe ẹgwegwa je achịta ishi buredi ụkporo iri; waa otumu mée labo; waa atụru ise, e gburu huchaa ya ahùhù; bya ajaa ya

àjàjà dobe; waa akpe, a hụru yejia ogbongu ise; waa ẹcha-mbekee ụkporo ise, e gude akpuru vayinu ghee; waa ẹcha-mbekee ọphu dù ụkporo iri, e gude akpuru figu ghee. O gwekọọ ya tukobegbaa l'eli nkapfụ-igara. ¹⁹ O bya asụ ndu-ozị iya: “Unu tuggua vuta ụzo; mu a-nodu-a etsو unu l'azụ.” Ole o to pfukwanụru iya ji iya, bụ Nebalụ.

²⁰ O nodu l'eli nkapfụ-igara iya agba agbazeta l'uwuru, nọ l'úbvú ono; o bya l'amarụ Dévidi yele ndu ẹphe l'iya swi nodu agbazetawaa abyapfuta iya. O bya agba phẹ ndzuta. ²¹ O bürü teke ono bẹ Dévidi pfukwadụru-a sụ: “O to dudu urwu, o barụ mu mbu echeche, mu shi echeru nwoke-a ẹku iya l'echiegu; mbụ chekota iya k'ophu bụ l'o to dudu iphe, o nweru enweru dürü ọphu tuphahụru nụ. O bürü ejo-iphe bẹ o gude pfua mu ụgwo ree, mu meru iya. ²² Gẹ Chileke mékwaa mu iphe, o meru ndu ọhogu Dévidi; m'o bürü l'e rwuru l'ütsu mu dobe m'onye lanụ, bụ nwoke ndzụ lẹ ndu o nwekötaru.”

²³ Abigelu bya ahumaephə Dévidi; o nyize-takebe l'eli nkapfụ-igara iya ono; bya ephozeta l'iphu Dévidi bya eworu iphu kpube l'alị. ²⁴ Nwanyị ono daa gbushi ikpere l'iphu Dévidi sụ iya: “Nnajịuphu mu; g'o bürü mu rọ bẹ aa-ta ụta iya nwékinyi mu. Jiko gẹ mube nwozi ngu nwanyị pfunuru opfu yeru ngu. Ngabenuru mube nwozi ngu nwanyị nchị. ²⁵ O -bürü kẹ nnajịuphu mu; ba ngakwaru mkpokoro nwoke ono, bụ Nebalụ nchị; kẹle ọ opho g'epha iya dù bụ g'o dù. Ozoa onye-eswe l'epha; teme ọ nodu emehukwapho eswe. Obenu lẹ mube nwozi

ngu nwanyị gbę օphu mu ta ahụmaduru ndu-
ozi ono, gube nnajıuphu mu yeru ono. ²⁶ Ole-
a nnajıuphu mu; bę eshinu Chipfu sephuwaru
ngu azu g'i ti je egbua օchi waa g'i tị gwata
ugwo iphe, e meru ngu l'eka onwongu; bę
Chipfu -nodu-a ndzụ g'o nō iya-a; gubedua
nodu; bę bükwa gę Nebalụ dụ bụ gę ndu օhogu
ngu waa iphe, bükota ndu l'achọ g'ephe e-
shi mekata gube nnajıuphu mu a-dụ. ²⁷ G'e
wonuru iphe-a, mube nwozi ngu nwanyị guderu
gube nnajıuphu mu-a nụ ụnwokorobya ono,
unu l'ephe swi ono. ²⁸ Jiko gumaruro nwozi
ngu nwanyị nvụ l'eka mu mesweru; noo kele a
makahawaru lę Chipfu e-me g'abụ eze kę gube
nnajıuphu mu nōo օdu; kele օo օgu Chipfu
bę ijlwu. G'o tọ dükwa ejo-iphe, aa-humá ngu
l'ehu jasụ teke ii-nō-beru. ²⁹ O betakpooru
nemadzụ nodu achị ngu k'egbugbu bę Chipfu, bụ
Chileke ngu e-woerupho ndzụ gube nnajıuphu
mu kwachia rengurengu l'ite ndzụ. Ole ndzụ
ndu օhogu ngu phę bę aa-gbáphù egube aag-
baphuje m kpuma rōbo-a. ³⁰ Tōbudu iya bụ;
teke Chipfu meérupho gube nnajıuphu mu iphe,
dụ ree ono, o kweshigbaaru ngu ukwe iya ono;
bya eworu ngu mee onye-ishi l'alí Ízurēlu; ³¹ օ
tọo bueduru nnajıuphu mu aphụ; ozoo g'obu
waahaa ngu mini l'i gburu օchi enwedu ishi;
ozoo l'i gwataru ugwo iphe, e meru ngu. Lę teke
ono, Chipfu e-meshiru gube nnajıuphu mu iphe,
dụ ree ono; nyatakwa mube nwozi ngu nwanyị."

³² Dévidi su Abigelu: "G'ajaja bụru kę Chipfu,
bụ Chileke kę Ízurēlu; mbụ onye ziru ngu g'i

gba mu ndzuta ntanụ-a. ³³ Gẹ mmamiphe ngu bükwaru iphe, a goru ọnu-oma nụ; teme g'a gokwarupho ọnu-oma nụ gubedua gbobutaru mu gẹ mu te egbu ọchi lẹ ntanụ-a; waa gẹ mu te egude ẹka onwomu gwata ugwo iphe, e meru mu. ³⁴ Ọme ọ to bụ l'i gbaru egwegwa bya mu ndzuta-a; bẹ mu shiakwa ribua nte sụ: 'L'eshinu Chipfu, bụ Chileke kẹ ndu Ízurèlu nọ ndzụ g'o nọ iya-a; mbụ onye ono, gbobutaru ọphu mu te emekađduru ngu iphe ono; bẹ ọ to dükwa onye nwoke l'ibe Nebalụ m'onye lanụ mu gege egbuphodo mẹ o -rwutashịa l'ụtsu echele.' "

³⁵ Ọo ya bụ; Dévidi bya anata iya iphe ono, o gwetarụ iya ono; sụ iya: "Tökwa ẹhu. Mu numawaru iphe, i pfuru bya ekwetawaa iphe, i rworū."

³⁶ Abigelu bya alapfu Nebalụ je ahụma l'o noroo abo-iphe l'ibe iya; egube ono, onye eze emeje ono. Ehu nodu atsọ Nebalụ ụtso; kélé mée atsushi iya ike. Ọphu ọ to dudu iphe, Abigelu pfuru iya jasụ nchi bohu. ³⁷ O -rwua l'ụtsu iya lẹ teke mée ono sahụwaru Nebalụ; nyee ya bya atuko iphemiphe ono dokotaru iya; meji tofu iya; ọ kpọ-kerehu gẹ mkpuma. ³⁸ A bya anochaa iphe, dù g'abali iri; Chipfu chitsua Nebalụ; ọ bürü iya anwụihu.

Dévidi alụta Abigelu

³⁹ O be teke Dévidi byaru anụma lẹ Nebalụ nwụhuwaru ọ sụ: "G'ajaja bürü kẹ Chipfu; mbụ onye ono, gwataru ugwo iphe-iphere ono, mu natarụ l'ẹka Nebalụ. Ọ bya egbobutakwaphọ mube nwozi iya gẹ mu te eye ẹka l'ejo-iphe.

Chipfu bę wowaru ejo-ememe, Nebalụ meru kpukposhi iya l'ishi nkiya.”

Qo ya bụ; Dévidi zia g'e je ezia Abigelu g'o bya gę ya lürü iya. ⁴⁰ Ndu ozi Dévidi jeshia mkpükpu Kamelu je ezia Abigelu su iya: “Dévidi bę zikwaru anyi g'anyi bya eduta ngu g'i búru nyee ya.”

⁴¹ Abigelu gbalihu bya ephozeta iphu iya l'alị su: “Waa mube nwozi unu nwanyi baa; mbụ onye a-nodu asaję ndu-ozi nnajjuphu mu ọkpa.” ⁴² Abigelu jikobe ęgwegwa bya eduta ụnwumgboko ise, l'ejeru iya ozi yeru onwiya; o nyikota eli nkapfụ-igara tsoru ndu ono, Dévidi ziru ozi ono; o je aluru Dévidi.

⁴³ Dévidi bę aluhawaa Ahinowamu, bụ onye shi lę mkpükpu Jiezerelu; yęe Abigelu bya atuко búru unyomu Dévidi. ⁴⁴ Teke ono bę Solu kutawaru nwada iya, bụ Mikalu; mbụ nyee Dévidi woru kee Paliti nwa Layishi; mbụ onye shi lę mkpükpu Galimu.

26

Dévidi aha Solu ndzụ ozobaa

¹ Ndu mkpükpu Zifu bya atugbua je edooru Solu lę mkpükpu Gibiya su: “Dévidi bę domik-waru onwiya l'úbvú Hakila, nọ gha iphu lę Jieshimonu.” ² Solu bya atugbua jeshia l'echięgu mkpükpu Zifu; yęe ụnu unwoke ęsaa l'ukporo iri, a hotaru l'alị Ízurelu tuko swịru jeshia achọ Dévidi. ³ Solu phę bya adoru l'agugá gbororo l'úbvú Hakila ono, nọ gha iphu lę Jieshimonu. Dévidi noduro ya l'echięgu. Ọ humaephō lę Solu

chowaru iya byatashia eka ono; ⁴ o zia ndu anwụ ngge ẹphe jee; bya eme ọ marweta l'ọo eviya lẹ Solum byawaru. ⁵ Oo ya bụ; Dévidi gbeshi bya ejeshia l'eka ono, Solum phē dōru ono. O -rwua je ahuma eka Solum yee Ábuna nwa N̄eru, bụ onyeishi ndu ojogu zé. Solum zee l'ime ọdu ono; ndu ojogu iya dō-phee ya mgburugburu.

⁶ Dévidi bya ajia Ahimeleku, bụ onye Hetu waa Abishayi nwa Zeruya; mbu nwune Jiowabu sụ phē: “?Bụ onye ole bę e-tsoru mu g'anyi jepfu Solum l'eka ẹphe dōru ono?”

Abishayi sụ: “Oo mbedua l'e-tsoru ngu je.”

⁷ Oo ya bụ; Dévidi yee Abishayi tugbua jepfu ndu ojogu ono l'enyaishi. Ẹphe jerwua bya ahuma Solum l'eka ọ zé eku mgbenya l'ime ime ọdu ono; yee arwa iya, o woru bvube l'alị l'uzo ishi iya. Ábuna yee ndu ojogu ono zé-phee ya mgburugburu. ⁸ Abishayi sụ Dévidi: “Ntanụ-a bę Chileke mewaru g'ohogu ngu daba ngu l'eka. Jiko hanaa nta-a gę mu gude arwa-a súpyabe iya l'alị ugbo lanụ; mu ta a-sukwa iya ya ugbo ębo.”

⁹ Obenu lę Dévidi sụru Abishayi: “Te emeghekwa nkiya! Mbụ-a; ?Bụ onye a-hali eka byia onye ono, Chipfu wuru manụ l'ishi g'o bürü eze; g'e -mecha g'onye ono laa kę mmanụ?”

¹⁰ “Eshinu Chipfu nō ndzụ g'o nō iya-a bę bükwa Chipfu l'onwiya bę l'e-gude eka iya chigbua ya. Ophuu l'anwụhu iya rwuru; ọ nwụhu; ozoo l'o jeru ọgu; je alaa l'ogu. ¹¹ Gę Chipfu te ekwekwa gę mu halia eka byia onye ono, Chipfu wuru manụ l'ishi ono. Iphe, e-me nụ bụ g'i wota arwa ono waa iphe, aangụ mini ono, nō iya l'uzo ishi

ono g'anyi tüğbua.” **12** Qo ya bụ; Dévidi tuta arwa ono; bya ewota iphe, aangụ mini ono, nọ Sὸlū l'uzo ishi ono ọ bùru phẹ atüğbu. Ophu ọ tọ dudu onye húmaru iya nụ; ophu ọ dudu onye maru nụ; ophu ọ dudu onye ophu tehuru etehu. Ephe tükəopho ekugbaa mgbenya; kèle Chipfu meru g'oke mgbenya tụ phẹ.

13 No iya; Dévidi bya adafụ azụ iya ophuu; je enyikota eli úbvú; nodu nwuzenza üzenza. Eka nọ-buharu phẹ l'echilabọ kwatakpoo dụ ọsa shii. **14** Dévidi bya ekua ndu ojogu ono oku; kua mè Ábuna nwa N̄eru sụ phẹ: “Ábuna; t'ji zadụ ẹnu; Ábuna?”

Ábuna za ẹnu bya asụ: “?I bụ onye; gube nwophu eku eze oku?” **15** Dévidi sụ Ábuna: “?Tị bùnaa nwoke, dụ ike l'ogu? ?Bụ onye bẹ atukpooru ngu nụ l'alị Ízurelu? ?Denu g'o nwụru i ti letaduru nnajịuphu ngu, bụ eze ẹnya; k'ophu bụ l'o nweru onye byaru gẹ ya gbua nnajịuphu ngu, bụ eze?” **16** Iphe ono, i meru ono ta adukwa ree. Eshinu Chipfu nọ ndzụ g'o nọ iya-a; bẹ iphe, gbaru unu g'unu ha bükwa anwụhu. Noo kèle unu te eletaduru nnajịuphu unu ẹnya; mbụ onye ono, Chipfu wụru manụ l'ishi ono. Chikaedu ẹnya achịka. ?Denu arwa eze yee iphe, oonguje mini, o shi dobe lẹ mgboru ishi iya ono?”

17 Sὸlū maekwarupho l'oo olu-opfu Dévidi bya asụ: “?Bụ olu-opfu ngu bụ ono nwa mu, bụ Dévidi?”

Dévidi sụ iya: “Ee! O kwa iya-a nnajịuphu mu, bụ eze.” **18** O sukwapho: “?Bụ kẹ gụnu bẹ gube

nnajijuphu mu achijunuru nwozi ngu? ?Buhunu
gunu bę mu meru? ?Bü ejo-iphe gunu bę eka
mu dükpoo? ¹⁹ Jiko gę gube nnajijuphu mu, bü
eze ngabenuru nwozi ngu nchi nta. O -buru l'oo
Chipfu bę kpaliru ngu g'i chijahaa mu nno; g'o
natakwa ngweja. Teke obu l'oo ndiphe bę eme
iya nü; g'ephe bukwaru ndu vu onu l'atatiphu
Chipfu. Nta-a bę ęphe chifuwari mu l'echilabö
ndibe Chipfu. Ephe su gę mu je ejeahaar agwa
ozo ozi! ²⁰ Ole-a; gę mee mu te egедакwa l'alí
l'eka du enya l'iphe Chipfu; kélé eze ndu Izurelu
bę lufutawaru bya achijahaa nwogu, teke agbadu
ébà g'onye achij nta ɔkwà l'úbvú."

²¹ Töbudu iya bü Sölu su: "Mu meakwaru
iphe-eji. Lwanu azu; nwa mu, Dévidi. Mu taa
tubaedu ama emeka ngu iphe ozo; noo kélé i
güberu ndzü mube Sölu iphe ntanu-a. Oo eswe
bę mu meru; mbü lę mu meswekpowaru k'ophu
paru ęka apaa."

²² Dévidi su: "Wakwa arwa gübe eze baa.
G'unwokoro ngu onye lanu tughata bya ewota
iya. ²³ Oo Chipfu a-pfü onyenonu ugwo
apfubekoto iya waa k'apfushi ike l'iphe, onye
pfuru. Ntanu-a bę Chipfu meru; i daba mu
l'eka; ole mu taa halikwanu ęka ebyi onye ono,
Chipfu wuru manu l'ishi ono. ²⁴ G'o bunuru gę
mu güberu ndzü ngu iphe ntanu-a; bukwapho
gę Chipfu a-gübe ndzü nkemu iphe; mbü g'o
nafutakota mu l'iphe-ehuka, byaru mu nü."

²⁵ Oo ya bü; Sölu bya asu Dévidi: "G'e kebekwa
ngu l'oma nwa mu, bü Dévidi. Ii-me iphe,
nyiberu anyibe; mbü mee ya mekota!"

Qo ya bụ; Dévidi tüğbushia; Sὸlu laphushia azu l'ibe iya.

27

Dévidi alapfu ndu Filisitayinu

¹ Dévidi bya arịa l'ime onwiya su: "Nta bẹ ujiku lanu bẹ mu e-mechakwaa shi l'eka Sὸlu laa l'iyi. O to nwedu iphe զո, kabakpoo ree; ta abụdu gẹ mu gbaru lashia alị ndu Filisitayinu. Qo ya bụ Sὸlu akabę haa mu achọ-phe l'alị Izurelu; mbu mu e-shi nno ya nahu iya." ² Qo ya bụ; Dévidi yee unwoke ono, du ụnu nemadzụ l'ukporo iri ono, bụ ndu yee ya aswije ono gbeshi lapfushia Akishi, bụ onye eze mkpukpu Gatu; mbu nwatibe Mawoķu. ³ Dévidi phẹ lapfu Akishi je eburu le mkpukpu Gatu. Onyenonu bẹ yele ndibe iya tükochaaru buru. Dévidi bẹ yele unyomu iya labo tükoru buru; mbu Ahinowamu kẹ mkpukpu Jiezerelu waa Abigelu kẹ Kamelu, bụ iya bụ nwanyị ono, ji iya, bụ Nebalụ ta anqedu-a. ⁴ O be teke e doerupho Sὸlu lẹ Dévidi gbalawaru lashia Gatu; ophu օ tọ chobaeduru iya.

⁵ Qo ya bụ Dévidi bya asụ Akishi: "O -buru lẹ mu du ngu l'obu; wofutanu mkpukpu lanu l'alị-a; nụ mu gẹ mu buru. ?Denu g'o bụ mube nwozi ngu bẹ unu l'iya atuko buru lẹ mkpukpu lanu l'eka eze bu?" ⁶ Qo ya bụ; Akishi woru mkpukpu Zikulagu woru nụ iya mbóku ono. O buru iya meru iphe Zikulagu bụ mkpukpu ndu eze ndu Jiuda byasụ ntanu-a. ⁷ Dévidi bẹ bugbaru apha ophu l'onwa ено l'alị ndu Filisitayinu ono.

⁸ Dévidi yee ndu etsoje iya nü bya atüğbuua je alwüa ndu Geshu; më ndu Gizi; më ndu Amalékü. Ndu-a bę shihawaa teke dү enya butaru l'alı ono; mbü shitakpoo më a -nödu eje Shuru jasü l'alı ndu Ijiputu. ⁹ O nödu abujeru ndu օphu Dévidi bapfuwaru l'ogu ono; l'oogbushikota phę. O tọ dudu nwoke ozoo nwanyi, oodobeje ndzü. O bya akpuko aturu; më eghu; më eswi; më nkapfụ-igara; më inyakamelu; bya achikochaa uwe. O -mechaa; օolapfushia Akishi. ¹⁰ Teke Akishi jiru iya: “? Bu ibiya ole bę i jeru alwüa ntanü-a?” Dévidi asü iya: “O kwa echiegu ndohali mkpükpu Jiuda.” Ozoo l'osu iya l'oo echiegu ndohali kę mkpükpu ndu Jierahümelu; ozoo l'oo echiegu ndohali Kénu. ¹¹ O tọ dudu nwoke ozoo nwanyi, oodobeje ndzü kę kpuru bya Gatu; kęle qonoduje arı su: “Ephe e-jekwa agba anyi ama su l'owakwa iphe, Dévidi meru baa.” O bụru gę Dévidi shi emeje iya bụ ono lę teke o bukotaru l'alı ndu Filisitayinu. ¹² Akishi daru Dévidi ye l'ehu; asuje onwiya: “Dévidi bę a-buwaruro nwozi mu jasuru asuru; noo kęle ndibe phę, bụ ndu Ízuręlu bę kpowaru iya ashị mebyi akpokpo.”

28

¹ O bya erwua teke ono; ndu Filisitayinu bya akpakpoo ndu ojogu phę g'ephe tsoo ndu Ízuręlu ogu. Akishi je asü Dévidi: “G'o dokwaa ngu enya ree l'unu l'unwoke ngu bę e-dujekwa mu ogu.”

² Dévidi sụ iya: “Ọ n'iya bụ l'ịi-hụmawaro iphe, onye-ozi ngu e-me.”

Akishi sụ Dévidi: “Ọ duepho ree; mu e-mewaa ngu rọ g'i bụru onye a-nodu eche mu nche jeye ndzụ mu abvụ.”

*Solu yee nwanyi, aphuje ophulunya, bu lẹ
Enudo*

³ Nta-a bẹ Sámēlu nwụhuwaru; ndu Ízurelu l'ophu tuko raa ékwa iya; bya elia ya lẹ mkpükpu iya lẹ Rama. Solu bẹ tukowaru ndu emeje ọmamanshi; mẹ ndu aphuje ophulunya rwushikota l'alị ono.

⁴ Ndu Filisitayinu bya edzukobé bya adoru k'ogu lẹ mkpükpu Shunemu. Solu bya akpakoo ndu Ízurelu l'ophu ẹphebedua dörö nkephé l'úbvú Gilubowa. ⁵ O be gẹ Solu hụmaerupho ndu ojogu ndu Filisitayinu; ndzụ gụhu iya; teme obu nodu etekwa iya pho ophe. ⁶ O mee g'o kpata Chipfu ishi; ophu Chipfu ta adudu iphe, o gbe lẹ nrwọ; ozoo l'ido urimu pfuaru iya; ozokpoonu l'ọnụ ndu mpfuchiru iya. ⁷ Solu bya asụ ndu ejeru iya ozi: “Unu leerus mu enya nwanyi, aphuje ophulunya k'ophu mu e-je akpata iya ishi.”

Ephe sụ iya l'o nweru onye lanụ, bu lẹ mkpükpu Enu-Dörö.

⁸ Solu bya eworu onwiya gbugabé; chita uwe mmanụ yee. O be l'enyashi yee unwoke labo swíru jepfushia nwanyi ono. Solu rwua bya asụ iya: “Kpataeduru mu maa ishi. Onye ophu mu kukpóerupho ẹpha iya bẹ ịi-kpokuta.”

9 Nwanyị ono sụ iya: “Lenu; i manṣrua iphe, Sὸlu meru. Mbụ lẹ ndu ajije iphe; mē ndu aphuje ḥophulenya bẹ ọ tükoru rwushikota l'ali-a. ?Denu g'o gude i bya ekweberu mu erekede; gẹ mu eshi nno nwụhu?”

10 Sὸlu bya egude ẹpha Chipfu ribuaru iya angu sụ: “Eshinu Chipfu nọ ndzụ g'o nọ iya-a bẹ ọ tọ dükwa aphụ, a bya l'anụ ngu l'opfu iphe-a.”

11 Nwanyị ono bya ajia ya sụ: “?Bụ onye bẹ mu a-kpokuru ngu?”

Ọ sụ iya: “Oo Sáməlu bẹ ji-kpoku.”

12 Nwanyị ono bya ahumaeopho Sáməlu bya echishia mkpu sụ Sὸlu: “?Denu g'o gude i gbaaru mu erekede? Ọ kwa ngu bụ Sὸlu!”

13 Eze, bụ Sὸlu bya asụ nwanyị ono: “Ta atsushi ebvu. ?Bụ gunu bẹ i húmaru?”

Nwanyị ono sụ iya: “Mu húmaru maa g'o shi l'ali afuta.”

14 O jia ya sụ: “?O dükwanu ịdagha?”

Nwanyị ono sụ: “Oo akahụ nwoke ọgerenya, yeru uwe-mgbalanụ bẹ alufutanu ọbu.”

Sὸlu maékwarupho l'oo Sáməlu. O phozeta woru iphu kpupyabẹ l'ali.

15 Sáməlu bya epfua opfu sụ Sὸlu: “?Bụ gunu bẹ iikuru mu; i gude akpɔshi mu atuṭa unme, mu atuṭa-a?”

Sὸlu sụ iya: “Mu nọ l'oke iphe-ehuka; kele ndu Filisitayinu bẹ etso mu ogu; tème Chileke pawaru mu buhaa; ọphu oojejeedu ọnụ yeru mu e -shi lẹ ndu mpfuchiru iya; ozoo lẹ nrwọ. Oo ya kpatarụ iphe, mu eku ngu g'i karu mu uzo, mu e-shi iya.”

16 Sámēlu sụ iya: “?I choru mu gụnu nt-a, Chipfu pawaru ngu buhaa; ọ bụwaru onye opfu ngu-a? **17** Oo iphe ono, Chipfu shi mu l'ọnụ gbaaru ngu ama iya ono bẹ avükota nno. Chipfu bẹ nafụwaru ngu aba eze ono woru iya nụ onye ozo, bụ Dévidi. **18** Kẹle i ti meduru Opfu Chipfu; mbụ l'i ti tukoshiduru ndu Amalekü oke-ehueghu Chipfu. Ọ bụru iya meru g'o gude; o mee ngu iphe ono, o meru ngu ntanụ-a ono. **19** Ophu kachakpọo nụ bụ lẹ Chipfu a-chịru unu lẹ ndu Ízurelu ye ndu Filisitayinu l'eka; mbụ l'echele ọwa-a bẹ unu l'ụnwu ngu unwoke a-lwapfuta mu lẹ maa. Nokwaphọ gẹ Chipfu a-chịru ndu ojogu ndu Ízurelu chịru ye ndu Filisitayinu l'eka.”

20 Ndżu-agugu iphe ono, Sámēlu pfuru ono gude Sὸlu; ọ ngabufu daa l'alị teke ono teke ono. Ike bvụ iya; kẹle o to riduru nri eswe mẹ kẹ enyashi mbọku ono l'ophu. **21** Nwanyị ono bya bya ahụma g'ehu anmashịberu Sὸlu anmanma ike bya asụ iya: “Lenu; mube nwozi ngu nwanyị bẹ nukwaru ngu opfu; mee iphe, i ziru mu ememe. Mu tịru ishi ndżu mu mekota iphemiphe, i sürü gẹ mu mee. **22** Ọo ya bụ jikonu; ngabenuru nwozi ngu nwanyị nchị; mbụ gẹ mu nụnu ngu nri g'i ria; k'ophu ike a-dụ ngu g'i gude lashịa.”

23 Sὸlu jịka sụ lẹ ya te eridu nri. Ole ndu-ozi iya waa nwanyị ono tukorу rwọahaa ya; ọ gbẹ teke ono kweta. Ọ bya agbeshi l'eka ọ zé l'alị bya anq-zeta l'iphe-azee.

24 Nwanyị ono bẹ nweru nweswi, tsuru ẹba, nọ l'ulo iya. O woru iya gbua teke ono teke ono.

Ọ bya ewota ukpokutu-nri gwo-phube gude ghee buredi, eeyeduru iphe, ekoje buredi. ²⁵ Nwanyị ono bya akwashiaru Sὸlu phẹ iphe ono; ẹphe ria. E mecha; ẹphe tugbua l'enyashi ono lashịa.

29

Ndu-ishi ndu Filisitayinu achifu Dévidi l'iphu ọgu

¹ Ndu Filisitayinu bya edzukobe-gbua ndu ojogu phẹ lẹ mkpükpu Afẹku. Ndu Ízurelu je anmaa anmanma ọgu lẹ mgboru eka mini anoduje anwushi lẹ mkpükpu Jiezerelu. ² O be gẹ ndu-ishi ndu Filisitayinu keshiru ndu ojogu phẹ; ẹphe dzebegbaa ụkporo ise ise; ndu ọphu adu ụnu labo l'ukporo iri iri; Dévidi yee ndu etsoje iya nụ nodu awụ etso phẹ azu azu ẹphe lẹ Akishi. ³ Ndu-ishi ndu Filisitayinu bya ajia sụ: “?Bu gunu bẹ ndu Hiburu ọwana eme l'eka-a?”

Akishi sụ phẹ: “O kwa Dévidi ono, shi buru nwozi Sὸlu, bụ eze ndu Ízurelu-a. Mu l'iya bughataakwaru apha ọphu. Ole eshinu ọ gbafutaru l'ibe Sὸlu lwapfuta mu bẹ ta adukwa ntucha, mu humajeru iya l'ehu.”

⁴ Ehu ghuahaa ndu-ishi ndu Filisitayinu ono eghu; ẹphe sụ iya: “Duphukwa phẹ azu g'ẹphe je anoduro l'eka ono, i nṣru phẹ g'ẹphe buru ono. G'o to tsokwaru anyi je ọgu; a -nonyanu; e rwua lẹ teke aalwu ọgu; ọ gbe ghakobe tsoahaa anyi ọgu. Kele-a; ?tọ kabadaa nphe g'ee-shi gẹ yee nnajiuphu iya bya adu lẹ ree ozo mẹ o -gbushia anyi ishi? ⁵ ?Tọ bunaa Dévidi ọwana bẹ ẹphe aguje l'ebvu ete sụ: ‘Sὸlu gbuwaru ụnubuku ndu

ojogu; Dévidi gbukwanaa ụnubuku ndu ojogu ugbo iri? ”

6 Oo ya bụ; Akishi bya ekua Dévidi sụ iya: “Eshinu Chipfu nọ ndzụ g'ọ nọ iya-a bẹ i buepho onye pfuru ọto; teme ọ dụhukwa mu pho ree kẹ g'i tsoru anyi g'anyi tuko swịru jee ọgu-a; noo kẹle e -shi mboku ono, i lwapfutaru mu ono byasụ ntanụ-a bẹ o tọ dudu ntucha, mu humajeru ngu l'ehu. Ole ọo ndu-ishi ono bẹ i tị dudu ree l'enya. **7** Ghakobe lashia lẹ nchi-odoo; be ejekwa eme iphe, ta adụdu ndu-ishi ndu Filisitayinu ree.”

8 Dévidi jịa ya sụ: “? Bụkwanu gụnu bẹ mu mehunuru? ?Bụkpoo gụnu bẹ i hụmaru l'ehu mụbe nwozi ngu shitakpoo lẹ mboku, mu lwapfutaru ngu byasụ nta-a? ?Denu iphe, bụ lẹ mu tee jedu etsoo ọhogu gube nnajiuphu mu, bụ eze ọgu?”

9 Akishi sụ iya: “Mu maru-a l'i dù mu ree l'enya; mbụ l'i dù-tabee mu pho g'ojozi-imigwe Chileke; ole ndu-ishi ndu Filisitayinu pfwarụ sụ l'i tị byadu etso anyi je ọgu ono. **10** Nta-a bụkwa g'i tehu l'ọnma ewa ụtsu unu lẹ ndu-ozị nnajiuphu ngu ono; mbụ ndu ono, unu l'ephe tukorу swịru ono; g'unu tüğbua lẹ geregere nchi-abohu.”

11 Oo ya bụ; Dévidi yele ndu etsoje iya nụ gbeshi l'ọnmewa ụtsu laphushia azụ l'alị ndu Filisitayinu; ndu Filisitayinu tüğbua; ọ bürü phę eje Jiezerę.

30

Dévidi etso ndu Amalékə ɔgu

¹ O bya ebe gé Dévidi yee unwoke iya rwuérupho mkpukpu Zikulagu le mboku ophu kwe iya eto, ephe gbeshiru; ephe huma le ndu Amalékə byawaru alwua ndu bu l'echięgu ndohali waa ndu mkpukpu Zikulagu alwulwu. Ephe lwuru Zikulagu woru oku tufu iya. ² Ndu Amalékə ono kpukotachaa ụnwanyi, no iya nu le ndzü; kpütachaa egirima me oaderenya. Ophu o to dudu me onye lanu ephe gburu ebugbugu; gbahaephə akpuko be ephe kpukoru phę lashia. ³ Noo ya; Dévidi yee unwoke iya ono bya abyarwuta Zikulagu; bya ahuma g'oku mebyishiru iya; teme a kpukoo unyomu phę; me ụnwegirima phę le ndzü. ⁴ Töbudu iya bụ; Dévidi yee ndu ono, yee ya tükoru swiru ono chishia mkpu ekwa; raę ya pho jasü ike ekwa bvushikota phę. ⁵ Unyomu Dévidi ephe n'ębo, bụ iya bụ Ahinowamu, onye Jiezerelu; me Abigelu, ophu ji iya, bụ Nebalụ nwuhuwari; mbu onye Kamelu be a kpütachaaaru.

⁶ Iphe ono tsüşchia Dévidi l'ehu ike; kele ndu ono be epfu g'ephe tugbua ya le mkpuma. Onyenonu l'ime phę be ehu gbangahuchaaru le k'unwu phę unwoke me ụnwada phę, a kpütaru. Ole Dévidi be gbataru onwiya ike l'ime Chipfu, bụ Chileke iya. ⁷ Töbudu iya bụ; Dévidi bya epfuaru Abyiyata, onye uke Chileke; mbu nwa Ahiméléku su iya: "Wotaru mu nu uwe-ukuvu ono!" Abyiyata chíta iya chijeru iya. ⁸ Dévidi

bya ajia Chipfu sụ: “?Bụ ge mu chipfuru ikpoto ndu ọ-lwụa-ọla-a? ?Mu a-gbapfu phẹ-a tọo?”

Ọ sụ iya: “Chipyabe phẹ; ii-gbapfu phẹ-a; mbụ nashichaa phẹ iphe ono g'ọ ha.”

⁹ Dévidi yee unwoke, yee ya swị, dù ụnu l'ukporo iri bya agbarwua nggele Beso. O rwua l'eka ono o nweru ndu ọphu haru noshia; ¹⁰ kеле ụmadzu uko poro iri l'ime phẹ bẹ ike bvueberu k'ophu ephe ta adụdu ike daa nggele ono. Ọ buru Dévidi waa ụnu nemadzụ k'ophuu bẹ chikwasera ndu ono. ¹¹ Ephe gbata je ahụma onye Ijiputu lẹ mgbegu. Ephe duta iya dupfu Dévidi. Ephe bya eworu nri nụ iya o ria; bya echebe iya mini ọ ngụa. ¹² Ephe woru ibiribe echa-mbekee, e gude akpuru oshi figu mee nụ iya; wafua ọphu e gude akpuru vayinu ghee. Ọ bya eria ya rökota ike; kèle o to riduru nri; ọphu ọ tọ nguduru mini e -shi k'abalị eto; eswe l'enyaishi. ¹³ Dévidi jia ya sụ: “?Bụ onye kẹ ndu ole bẹ i bụ? Teme ?bụ awe bẹ i shi bya?”

Nwokorobya ono sụ iya: “Mu bükwa onye Ijiputu; bükwarupho nwohu onye Amaleku. Nnajịuphu mu gbadoru mu e -shi k'abalị eto, laru alala; kèle iphe-ememe zupyabero mu. ¹⁴ Anyi jeru alwụa ndu Kereti, bu l'uzo ndohali; mẹ ndu bu l'eka iya kẹ ndu Jiuda; mẹ ndu Kalębu, bu l'echięgu ndohali. Anyi tua ọku lẹ mkpukpu Zikulagu.”

¹⁵ Dévidi jia ya sụ: “?Ii-dụ ike duru mu je egoshi mu ikpoto ndu ọ-lwụa-olaa ono?”

Ọ sụ: “I -gude ẹpha Chileke ribuaru mu nte l'i tị byadu l'e-gbu mu; ọphu i kpuduru mu anụ nnajịuphu mu; mu e-duru ngu je

egoshi ngu eka ẹphe nō.” ¹⁶ O duru Dévidi phę rwua. Ndu Amalékū ono doru l'alị ono; eri angū; bya eme emereme k'ikpoto iphe ono, ẹphe gwekōru l'alị ndu Filisitayinu; mē kē ndu Jiuda ono. ¹⁷ Dévidi phę datso phę ọgu; shi l'uzenyashi mbóku ono lwua phę jasú l'uzenyashi echele iya. Ophu ọ tọ dudu m'ọ onye lanu, gbalaru nü; a -gufuepho ụnu ụnwokorobya, nyihuru eli inya-kamēlu gbala. ¹⁸ Dévidi phę tükokpoo iphemiphe ono, ndu Amalékū gwekōru pho nafutachaa; lufuchaa l'unyomu iya pho ẹphe n'ebō. ¹⁹ Ophu ọ dudu iphe phę ọphu tughaharu etughahar; onye upfu mē onye nta; unwokoro mē ụnwumgboko; iphe, a kwataru l'okwata; mēkpoo iphe mmanu ozo, ẹphe gwekōru egwekō. Dévidi phę tuko iya naphutachaa azu. ²⁰ Dévidi phę bya akpukochaa aturu ndu Amalékū; mē eghu phę; mē eswi phę. Ndu ojogu Dévidi kparu ęku ono vuru ụzo asuje: “Owa-a bụ iphe, Dévidi kwataru l'okwata.”

²¹ Oo ya bụ; Dévidi bya abyapfuta ụmadzu ụkporo iri pho bụ ndu ono, ike bvushiru k'ophu ẹphe ta adụedu ike tsoru iya pho; mbu ndu ono, a haru l'azu nggele Beso azu iya ọphu-a. Ẹphe wufuta g'ẹphe gba Dévidi yee ndu ọphu yee ya swi ndzuta. Dévidi jerwua bya ekele phę ekele. ²² Ndu ejo nemadzụ mē ndu mkpaka l'ime ndu ono, tso Dévidi ono bya asụ: “Eshi ọphu anyi l'ẹphe ta aswịdu jee ọgu bę anyi tee kekwa iphe ono, anyi kwataru l'okwata ono agba phę. Iphe, e-mechia nü bụ l'onyenonu l'e-duta nyee ya waa ụnwu iya lashia.”

²³ Dévidi sụ phẹ: "Waawakwa; ụnwunna mu; unu be jekwa egude iphe, Chipfu nṣuru anyi mee nno. Ọo Chipfu bụ onye gbobutaru anyi; bya eworu ndu byaru anyi etso ọgu ye anyi l'eka. ²⁴? Ọ dù unu g'onye angaru unu nchị l'iphe ono, unu epfu ono? Iphe, onye nọ swiru ivu ketarụ bẹ bụ iphe, onye tso je ọgu e-keta. Ephe e-ketagbaa iphe lanụ." ²⁵ Dévidi tụa ya; ọ bụru ekemu bya aburu omelalị ndu Izurelu e -shi mboku ono byasuru ntanụ-a.

²⁶ Dévidi bya alarwuépho mkpükpu Zikulagu; ọ harụ iphe ono, ephe kwatarụ l'okwata ono nụ g'e je anụ ndu ẹphe l'iya eshi ṣonyà, bụ ndu bụ ọgerenya ndu Jiuda. Ọ sụ g'a sụ phẹ: "Owaa bụ iphe, mu anụ unu l'iphe, anyi natarụ ndu ọhogu Chipfu l'ogu." ²⁷ Ọ nṣuru iphe ono g'a nụ ndu ọphu bu lẹ mkpükpu Bételu; mẹ ndu ọphu bu lẹ mkpükpu Ramotu, dù l'echiegu ndohali; mẹ ndu kẹ mkpükpu Jiatiru; ²⁸ mẹ ndu kẹ mkpükpu Arowa; mẹ ndu kẹ mkpükpu Sifumotu; mẹ ndu kẹ mkpükpu Eshutemowa; ²⁹ mẹ ndu kẹ mkpükpu Rakalu; mẹ ndu kẹ mkpükpu ndu Jierahümelu; mẹ ndu kẹ mkpükpu ndu Kénu; ³⁰ mẹ ndu kẹ mkpükpu Höma; mẹ ndu kẹ mkpükpu Borashanu; mẹ ndu kẹ mkpükpu Ataku; ³¹ mẹ ndu kẹ mkpükpu Héburonu; mewaro ndu eka Dévidi mẹ ndu nkiya shi anoduje aghaphegbaa.

31

*Anwụhu Sọlu yee ụnwu iya
(1Iphe 10:1-12)*

¹ Töbudu iya bụ; ndu Filisitayinu wata etso ndu Ízurèlu ogu; ndu Ízurèlu yero phē ọkpa l'oso. E gbushia ndu Ízurèlu ndu ọphu dù igwerigwe l'úbvú Gilubowa. ² Ndu Filisitayinu chipfuru Sòlu waa ụnwu iya ẹhuka ẹhuka. Ẹphe gbua ụnwu iya, bụ Jionatanu; mè Abinadabu; waa Malukishuwa. ³ Ogu ono kpohu ọku mebyi ekpohu l'ibe iya ọphu Sòlu nō. Ndu chí apfụ chipyabe Sòlu woru apfụ gbaa ya; meka iya iphe ọkpobe emeka. ⁴ Sòlu sụ onye achijeru iya ngwogu: "Mífuta ogu-echi ngu nmagbua mu; a -nonyaa nụ ndu ono, ebuduru úbvù ono rwua bya eworu mu nmagbua; meru iphere kpua mu." Ole onye ono, achijeru iya ngwogu ono bẹ ndzụ agụ; ọphu o kwedu gbua ya. Oo ya bụ; Sòlu woru ogu-echi iya gha igharaphu; woru ẹpho chie ya. ⁵ Onye achijeru Sòlu ngwogu ono húmaephø lè Sòlu nwúihuwaru; ọ dafua l'eli ogu-echi nkiya; ẹphe l'iya tuko nwúshihu. ⁶ Oo ya bụ; Sòlu yee ụnwu iya unwoke ẹphe n'eto; mè onye achijeru iya ngwogu; mè ndu ojogu iya g'ẹphe ha tuko nwúshihukota l'ujiku lanụ ono.

⁷ O be teke ndu Ízurèlu ọphu bu l'azụ nsüda azụ iya ọphuu; mè ndu ọphu bu l'agugà ẹnyimu Jiódanu húmaerupho lè ndu ojogu Ízurèlu bẹ yewaru ọkpa l'oso; bya ahúmakwapho lè Sòlu yee ụnwu iya unwoke tükowaru nwúshihu; ẹphe tuko haa mkpukpu phē gbalachaa; ndu Filisitayinu bya bya eburu iya. ⁸ O beephø lè nchitabøhu iya; gè ndu Filisitayinu byaru g'ẹphe yeshia ndu ono, e gburu l'ogu ono iphe, ẹphe yero l'ehu; ẹphe húma odzu Sòlu yee ụnwu iya

unwoke ẹphe n'eto g'ẹphe dabyigbaaru l'úbvú Gilubowa. ⁹ Ẹphe bya egbuta Sὸlu ishi; yeshikota iya ngwọgu, ọ kwaru onwiya; bya eye ndu-ozi g'ẹphe jedzuru alị Filisitayinu mgburugburu je arakashịa ya k'ophu agwa phẹ; mẹ ndiphe a-numa-dzuru iya. ¹⁰ Ẹphe woru ngwọgu iya ono dobe l'ulo agwa, bụ Ashitoretu; bya eworu ogwęhu iya kpɔpyabe l'igbulọ mkpükpu Bẹtū-Shanu.

¹¹ O be teke ndu bu lẹ mkpükpu Jiabéshi-Giladu numaerupho iphe ono, ndu Filisitayinu meru Sὸlu ono; ¹² unwoke l'ophu, bụ ndu ọkpehu dù lẹ mkpükpu ono tuko wụfu l'enyashi jeshia Bẹtū-Shanu. Ẹphe je apazeta odzu Sὸlu yee k'ụnwu iya l'eli igbulọ Bẹtū-Shanu; pata jeshia Jiabéshi je akpochaa phẹ oku. ¹³ Ẹphe bya atutukobe ọkpu phẹ lia l'upfu oshi tamarisuku, dù lẹ Jiabéshi; bya aswia ẹgu abalị ẹsaa.

**Bayiburu Izii
Izii: Bayiburu Izii Bible**

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Izii)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

c6885c7c-c550-5b8b-a4fe-4bd714af4f6d